ઓખાહરણ મોટું

કડવાં ૯૨ નું

કવિ પરેમાનંદનું બનાવેલું

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

સખારામ ભિકાજી ખાતુ

અમદાવાદમાં

ત્રણ દરવાજા નજીક સરૈયા સાંકળચંદ હરી-
ભાઈના મકાનમાં અમદાવાદ સત્યોદય પ્રેસમાં
મગનલાલ મનસુખરામે છાપ્યું

સંવત ૧૯૪૦—સન ૧૮૮૪

કિમત રૂ ૦—૧૦—૦

ઓખાહરણ.

—•—

શ્રીગણેશાયનમ

શ્રી ગણપતીની પ્રારથના—રાગ આસાવરી.

એક નામ મુજને સાંભર્યું, શ્રી ગૌરી પુત્ર ગણેશ; પાર્વતિના અંગથી ઉપન્યો, તાત તણો ઉપદેશ. ૧ માતા જેની પાર્વતિને; પિતા શંકર દેવ; નવ ખંડમાં જેની સ્થાપના, કરે જુગ ભુતળ સેવ. ૨ સીંદુરે શણગાર સજ્યાને, કંઠે પુષ્પના હાર; આયુદ્ધ ફરશી કર ધરીને, હણ્યા અસુર અપાર. ૩ પેહેલા કરમાં જળ કમંડળ, બીજે મોદિકહાર; ત્રિજા કરમાં ફરશી સોહાએ, ચોથેરે જપમાળ ૪ ચાલો સૈયરો દેવ જઇયે, પુજીએ ગણપતિ રાય; મોદા લીજે મોદિક લાડુ, લાગીયે શંભુ સુતને પાય. ૫ એવા દેવ સાચા મુની વાચા, પુરે મનની આશ; બેઉ કર જોડી કહે જન વૈશ્નવ, દાસ તણો જે દાસ.

શ્રી અંબાજીની પ્રારથના—કડવું ૧

આદ્ય શક્તિ મા અંબા પ્રગટયાં, જ્યાં પવન નહી પાણી; સુરી નર મુનીજન સર્વે કળાણા, તું કોઇએ ન કળાણી. ૧ તારૂં વર્ણન કેઇ પેર કરીયે, જો મુખ રસના એ સહસ્ર કેણા શેષ નાગને, મા તોયે ન પામ્યો શેખ.

૨ જુવાં જુવાં રૂપ ધરે જુક્ત અંબા. રહિ નવ ખંડે સ્થા
પી; મહા મોહા જડ મુઢ હતા મા, તેમની દુરમતિ કાપી
૩ ભક્ત ભાવ કરી ચરણે લાગું, મા આદ્ય શક્તિ જાણી
તે મને સહાય કરવા તું સમરથ, નગર કોરની રાણી. ૪
તું તારા ત્રિપુરાને તોતળા, નવલ કેશ રંગ રાતી; બીજી
સોભા શી મુખે કહીએ, રચના બની બહુ ભારી. ૫ હું
શાવતીને બગલા મુખી, વહાણવટી તું માય; ભીડ પડે
તમને સંભારૂં, કરજો અમારી સહાય. ૬ મા શેવક જ
ન તારી વિનતી કરે, ઉગારજો અંબે માય; બ્રહ્મા આવી
પાઠ કરે, વિશ્નુ વાંસળી વાય. ૭ શીવજી આવી ડાક વ
ગાડે. નારદજી ગુણ ગાય; અબીલ ગુલાલ તણા હોય ઓ
છવ મૃદંગના ઝમકાર. ૮ સીંહાસન બેઠાં જુક્ત અંબા,
અમૃત દ્રષ્ટે જોતી; શોભે શણગાર તેં સજ્યા મા, નાકે
નિર્મળ મોતી. ૯ ખીર ખાંડ ઘ્રત મદ શર્કરા, આ
રોગો જુગ માય; અગર કપુર તારી કરૂં આરતી, શેવ
ક જન શીર નામી. ૧૦ તું બ્રહ્માણી તું રૂદ્રાણી, તું દે
વાધી દેવા; શકળ વિશ્વમાં તું છે માતા, કરૂં તમારી
શેવા. ૧૧ માના શરણ થયા પ્રતિપાવન, પહોતી મનની
આશ; કુળશક્ષેમ રાખજો અંબામા સર્વને, એમ કહે ત્રિ
પુરાદાસરે. ૧૨

ઓખાહરણ રાગ કેદારો.

હુંતો શ્રી પુરષોત્તમ શીર નામું, હુંતો સકળ પદારથ
પામું, વામું વામું રે દુ:ખ સકળ કુળી વર તણાંરે.

રાગ ઢાળ.

દુ:ખ સકળ વામું કુળી વરનાં, સુણતાં પ્રાશ્ચિત જાય;
ઓખાહરણ જે સાંભળે, મહા રોગથી મુકાય. ૧ તાવ ન

રીશો એકાંતરીયો, ન ચઢે તેની કાય; ભુનનો ભણકારો તેને, ન આવેસ્મા માંય. ૨ પરિક્ષીત પુછે કહોને શુકજી, ઓખાનો મહિમાય; કોણ રીતે થયો ઓખા, અનિરુધનો વિવાહ. ૩ પ્રથમ હુતા નવ સુતાને, કહાવતા જે દસ સ્કં ધ; હવે દશમની કહું કથા, જેમ ઉપજે આણુંદ. ૪ હ- રિએ વૃંદ્રાવનમાં લીલા કીધી. વાયો મધુરો વંશ; પ્રથમ મારી પુતનાને, પછી પછાડયો કંસ. ૫ પછી પધાર્યા દ્વા રીકામાં પરણ્યા છે બહુ રાણી; સોળ શહસ્ત્ર શત આગ ળી, તેમાં અષ્ઠ કરી પટરાણી. ૬ તેમાં વડાં જે રૂક્ષમણી પ્રદ્યુમન તેના તન; પ્રદ્યુમનના અનિરૂદ્ધ કહિયે, પર્મ ક થા પાવન. ૭ આદ્ય બ્રહ્મા શ્રષ્ઠી કરતા, મરીચાં જેના ત ન; મરિચીના સુત કશ્યપ કહિયે; હિરણ્ય કશ્યપ રાજન. ૮ વિષ્ણુ ભક્ત પ્રલ્હાદજી, તેને વ્હાલા શ્રી ગોપાળ; પ્ર- લ્હાદનો સુત વિરોચન, બળી રાય તેનો તન. ૯ બળિત ણો સુત બાણાસુર, જેનો મહારૂદ્ર ચરણે મન; એક સ મે ગુરૂ શુક્ર આવ્યા, બાણ લાગ્યો પાય. ૧૦ અહો ગુરૂ- જી અહો ગુરૂજી, કહોને તપ મહિમાય; શુક્ર વાણી બોલિ યા, તું સાંભળને રાજન. ૧૦ ત્રણ લોકમાં ભોળા શંભુ આપશે વરદાન; મધુવનમાં જઇ તપ કરો આરાધો શીવ ભગવાનરે. ૧૧

રાગ મારૂ- કડવું ૧

રાય તપ કરવાને જાયરે, એતો આવ્યો મધુવન માંયરે કીધું કીધું મુશળ સ્નાનરે, ધરિયું શીવજી કેરૂં ધ્યાનરે. ૧ રાય બેઠો છે આસન વાળીરે, કર જમણામાં જપ માળીરે, માળા ધાલ્યા સુવ્રિએ કાનરે, તોયે આરાધે શીવ ભગવાનરે. ૨ રૂધિર માંસ સુકાઇને ગયુંરે, શરીર સુકા

અદ્ભુત થયુંરે, મહા તપિયો કેમ નવ બોલેરે, એના તપ
થી ત્રીભોવન ડોલેરે, વળતી બોલીયા શંકર રાયરે, તમો
સાંભળો ઉમયારે; એક અસુર મહા તપ સાધેરે; મારૂં
ધ્યાન ધરીને આરાધેરે, બાણ કહીએ જેનો બાપરે, તેતો
માંડી બેઠો મહા જાપરે. તમે કહોતો એને વર આપુંરે,
વળતાં બોલ્યાં છે રૂદ્રાણીરે, મારી વાત સુણો શુલપાણીરે
દુધ પાઇને ઉછેરીયે સાપરે, આગળ ઉપજાવે સંતાપરે.
એક ભસ્માગંધનો ભણ્યોરે, વર પામીરે પ્રુંઠળ પડ્યોરે, વ
ર રાવણને તમે આપ્યારે, જેને જાનકી નાથ સંતાપ્યારે
તેણે સાધુ ઘણા સંતાપ્યારે. માટે શી શી શીખામણ દી
જેરે, ભોળા રૂડુ ગમે તે કીજેરે, વળતી બોલ્યા શીવ રા
યરે, તમે સાંભળો ઉમયામરે. શેવા કરી ચઢાવે જળરે, તે
ની કાયા કરૂં નિરમળરે, શેવા કરી ચઢાવે સુગંધરે તેની
બુદ્ધિ કરૂં ધન ધનરે, જે કોઇ ચઢાવે બીલી પત્રરે, તેને
ધરાવું સોનાનું છત્રરે, શેવા કરી વગાડે ગાલરે. તેને કરી
નાંખું ન્યાલરે, નારી પાનિયે બુદ્ધિ તમારીરે, આપતાં ન-
વ રાખીયે વારીરે. હુંતો ભોળો નાથ કેવાઊંરે, હવે કપટી
નાથ કેમ થાઊંરે. એવું કહીને ચાલ્યા ભોળાનાથરે, મુક્યો
બાણાસુર શીર હાથરે, તુંતો જાગ્ય બાણાસુર રાયરે, તને
વર આપે શીવ રાયરે, હુંતો જાગ્યું મહારાજરે, આપો
શોણીતપુરનું રાજરે, શીવ માગું વારંવારરે, મુને આપો
કર હજારરે. શીવ અમર કરોને મારી કાયરે, ઘેલા અમ
રતો નથી સ્વર્ગના દેવતાયરે.

રાગ આસાવરી—કડવાં ૨

વર પામી બાણાસુરતો, શોણીતપુરમાં જાય, વનનાં વા
સી પશુરે પંખી, તે ભાગ્યાં બીવાય. ૧ કાંઇ નવ દીઠું ન

ણ સાંભળ્યું, જેમ વૃક્ષ સાંદ્યું જાય; આવીને જોવા લા ગ્યા દીઠા બાણાસુર રાય. ૨ નગર સમીપે ચાલી આવ્યો બાણાસુર બળવાન; કોબાંડ નામે રાય તણે ઘેર, પ્રગટ પ ર્યો પ્રધાન. ૩ કોંકંક દેશની કન્યા લાવી, પરણાવ્યો રાજ ન, દેશ જીતવા સંચર્યો, રાય બાણાસુર બળવંત. ૪ પા તાળે નાગ લોક જીતી, ચાલ્યો તેણી વાર; દેશ દેશ ના અધિપતી જીત્યો, કેહેતાં નાવે પાર, ૫ વળી ઇંદ્ર દેવ જીત્યો, દેવ નાઠા જાય, સુરજે વળતી સાંગ આગી બાણ તણા કરમાંય, જીતી સુરને પાછો વળીઓ મળીયા નારદ મુન્ય, પ્રણામ કરીને પાયે લાગ્યો, તેણે કહે રાજન. ઓ નારદજી આ નારદજી, ના થયું મારૂં કામ, એક જોધો ન મળ્યો સ્વામી, પોહોચે મનની હામ; નારદ વાણી બો લીયા હું સુણ બાણાસુર રાય, જેને તુજને હાથ આપ્યા શીવશું કર સંગ્રામરે.

રાગ ઢાળ કડવાં ૭

કૈલાશપર્વત જઇ રાજાએ, ભરી ભરાવી બાથ; જળમાંહી જેમ નાવ ડોલે, એમ ડોલે કૈલાશ. ૧ ટોપ કવચને ગદા ફરશી, કડકડાટ બહુ થાય, તેણે સમે ઉમયાજી મનમાં ભા ગ્યાંરે બીવાય. ૨ જઇને શંકરને ચરણે નમીયાં, અહો અ હો શીવ રાય, શાને કાજે બીહો પાર્વતી, આવ્યો બાણા સુર રાય. ૩ શોણીતપુરનું રાજ્ય આપ્યું ઉપર કર હજા ર, વળી માગવા શું આવ્યો છે; અંધ તણા કુમાર. ૪ શહસ્ત્ર હાથ તો મુજને આપ્યા તેતો સ્વામી સત્ય; એક યોદ્ધા મુજને આપો યુદ્ધ કરવા સમરથ. ૫ પર્વત ઉપર જો પછાડું, પર્વત ચુરણ થાય, પૃથ્વી ઉપર જો પછાડું

પૃથ્વી ફાટી જાય, આવો મહારૂદ્ર આપણે બે વદીયે; તમે આવ્યાછો મારી નજરમાંયરે.

રાગ ઢાળ કડવાં. ૪

તેનો તારે વગ કહે મેં ઉપજાવ્યો છે શેષ, તારા કાજે રાખશે કર બેને મસ્તક એક. તેતોરવામી કેમ હું જાણું ચિંતા મુજને થાય, લે બાણાસુર લૈજા, તને આપું એક ધ્વજાય, જ્યારે ધ્વજા ભાગી પડશે, તારાં કર છેદા ય. ૩ રૂધીર તણો વરસાદ વરસશે તારા નગ્ર મેઝાર, ત્યારે તું એમ જાણજે, રીપુ ઉત્પન થયો સાર. વર પામી વળી વળિયો બાણાસુર શોણીતપુરમાં જાય; પાર્વતીને પુત્ર ઉપન્યો, તેનો કહુ મહિમાય. ૫ એક સમે મહાદેવ કહે, મારે તપ કરવાનુ મન, તેણે સમે ઉમયાએ માંડયું, અતિ ઘણું રૂદન. અહો શીવજી અહો શીવજી જનમારો કેમ જાય, મારે નથી એક બાળક તે કહો વસે શી થાય. ૭ મહારૂદ્ર વાણી બોલિયા, જો એ મ્હારૂ વરદાન; એક પુત્રને એકજ પુત્રી ઉપજાવજે સંતાન. વર આપી મ્હાદેવ જી, વન તપ કરવાને જાય; ઉમીયાજી નાહાવાને બેઠાં વિચાર્યું મનમાંય. ૯ શિવનાં ઘર મોટાં જાણીને, રખે આવતું કોય, બે બાળક મેલુ બારણે તે બેઠાં બેઠાં જોય. દક્ષિણ અંગથી મેલ લઇને, અવડ ઘડિયું રૂપ; હાથ ચરણને ઘુટણ પાની, ટુંકુ અંગ સ્વરૂપ. ચતુર્ભુજને ફાંદ મોટી દીસે પર્મ વિશાળ; શોભા તેની શી કહુ કંઠે ઘુઘરમાળ. ૧૨ પેહેલા કરમાં જળ કમંડળ, બીજે મોદીકહાર, ત્રીજા કરમાં ફરશી સોહીયે, ચોથેરે જપમાળ. ગણેશને ઉપજાવીને બોલ્યાં પાર્વતી માત, એની પાસે જોડ હોય તો કરે તે બેઠાં વાત. વામ અંગથી મેલ લઇને ઘડીયું કન્યા

રૂપ, શોભા તેની શી કહુ શુકદેવ કહે સુણુ ભુપ. ૫ સેંથો ટીલડી રાખડી, અંબોડે વાંકી મોડ, કંઠ કપોળને કામની; તેડે મોડા મોડ. ૧૬ કોથળી કુલડી વેલણ ડાબડી, રમત નાની ભાત; કંકુપડો નાડાછડી તે, આપ્યો બાઇને હાથ. ૧૭ ઉમીયાંજી નાહાવાને બેઠાં દીઠો નારદનો સંગ; અરે દૈવ હવે શું થાશે, નગ્ન દેખશે અંગ. ૧૮ ખીટલી આળા કેશ હતા; ઉમયાના તેણી વાર, શરીર પોતા કેરૂં ઢાંકયું ક્ષણ્ન ન લાગી વાર.

ઉથલો.

નારદ વાણી બોલીયા, ઉમીયાજી તારો પાડરે;
મારૂ નામ નારદ ખરો, માંહો માંહે કરાવુ વઢવાડરે.

રાગ ઢાળ-કડવાં ૫

નારદ ચાલી આવીયા, જ્યાં તપ કરે મ્હાદેવ; મોરે શીવજી મોરે શીવજી નફ્ટ ભુંડી ટેવ. ૧ ભંડા મસીદે ભમતા હીંડો માંથે ઘાલો ધુળ; આક ધંતુરો વિજીયા ચાવો કરમાં લ્યો ત્રિશુળ. ૨ તમેરે વનમાં તપ કરોને, ઘેરચા લ્યું ઘર સુત્ર; તમો વિનાતો ઉમીયાજીએ ઉપજાવ્યાં છે પુત્ર. ૩ મ્હાદેવ ત્યાંથી પરવર્યા, કૈલાશ જોવા જાય; ગણ્પતી વાણી બોલિયા, આડી ધરી જેટીકાય. ૪ અલ્યા જટીલ જોગી ભસ્મ અંગે દિસે અદભુત; આગ્ના વિના અધિકાર નહીં; જો હોય પૃથ્વીનો ભુપ. ૫ વચન એવું સાંભળીને કોપીયા શીવ રાય; લાતો ગડદા પાટુ મુકી, આવ્યા માંહો માંય. ૬ ગણ્પતીનો ગડદો પડે બ્રહ્માંડ ભાગી જાય; ત્રિલોકતો ખળભળવા લાગ્યું, આતે શું કહેવાય. ૭ ત્યારે શીવજી કોપિયાને, ચઢી મનમાં રીસ; કડાક લઇને

ત્રિશુળ મેલ્યું છેદ્યું ગણપતિનું શીશ. માગશર વદી ચૌ
થને દાહાડે પુત્ર માર્યો તતે; તે દાહાડેથી ચાલ્યું આવ્યું
[illegible] ભૂત. ૯ તે મુસ્તક તો જઇને પડીયું ચંદ્ર
[illegible] માંહે, તેથી ચતુર્થીને દીવશે ચંદ્ર પુજા થાય. ૧૦
તે શીવજી ઘરમાં આવ્યા જ્યાં ઉમીયાજી નાહાય; આ
ખા બેઠોતી બારણે તે નાશી ગઇ ઘર માંય. ૧૧ અવ-
ચુ કોટડીમાં જઇને પેઠી, મનમાં વાત વિચારી; ભાઇના
ટકા કીધા માટે મુજને નાંખશે મારી. મહાદેવજી ઘરમાં
ગયાને ઝબક્યાં ઉમીયા મન; નેત્ર ઉઘાડી નિરખીયું ત્યારે,
દીઠા પંચ વદન. ૧૩ વસ્ત્ર પેહેરી ઉમીયા કહે છે, કેમ આ
વ્યા મહાદેવ; આક ભાંગ ધંતુરો ચાવો નફટ ભુંડા ટેવ.
૧૪ નાહાતા ઉપર શું દોડયા આવો, સમજો નહી મન
માંહે; બે બાળક મેલ્યાં બારણે, કેમ આવ્યા મંદીર માંહે
૧૫ છાની રહે તું પાપણી મેં જોયું પારખું બધું, આ
ટલા દહાડા સતી જાણતો, પણ સર્વસ લુટી લીધું. ૧૬
મુજ વિના તેં પ્રજા કીધી, એવું તારૂં કામ; પારવતી
તમે રાખ્યું હિમાચળનું નામ, ૧૭ વચન એવું સાંભળીને
ઉમાને ઉઠી જવાળ, કાલે તમો કહી ગયા હતા જે પ્રગટ
કરજે બાળ. ૧૮ ત્યારે શંકરે નીસુ જેયું, મનમાં વાત વિચા
રી, તારી પુત્રી તો નાશી ગઇ તરા પુત્રને આવ્યો મા
રીરે. ૧૯

સાખી કડવાં ૬.

પુષ્પ વિના ઝુરે પીપળી, ફળ વિના ઝુરે જાય; બાંધવ
વિના ઝુરે બેનડી, પુત્ર વિના ઝુરે માય. ૧ પુત્ર કરશાણ
પુત્ર ધન, પુત્રજ આગેવાન, જે કુળ પુત્ર ન નિપંજયો તેનાં

નાં બળે મશાંણ. ૨ પુત્ર વિના શીવ મારે પાંજર વન ઉભે અગ્નિ બળીશ, શિવ શાથી માર્યો ગણુપતિ; મ્હારો પુત્ર ક્યાંતી મળીશ. ૩

રાગ વિલાપનો લક્ષણ.

બોલો હો બાળાંરે હો ગણુપત; બોલો હો બાળા ટેક. ઉમીયાજી કરે છે રૂદન હો ગણપત, શિવ શાને માર્યો મારો તન હો ગણુપત. ૧ શિવપુત્ર વિના જેવી માય હો ગણુપત૦ તેની સંપત પરઘેર જાય હો ગણુપત૦ ૨ શિવ પુત્ર વિના જેવી માય હો ગણુપત૦ તેનું સગું કોઇનવ થાય હો ગણપત૦ ૩ શિવ પુત્ર વિના જેવી માય, હો ગણુપત૦ તે તરણાથી હળવી થાંય હો ગણુપત૦ ૪ આ ને આપ્યું હતું વરદાન હો ગણુપત૦ મેંતો ઉપજાવ્યાં સંતાન હો ગણુપત૦ ૫ ત્યારે શિવને આવ્યું છે જ્ઞાન, હો ગણુપત૦ મેંતો આપ્યું હતું વરદાન હો ગણુપત૦ ૬ પેલા નારદીયાનું કામ હો ગણુપત૦ જુઠા બોલો જેનું નામ હો ગણુપત૦ ૭ એણે વાત કરી હોય જુઠિ, હો ગણુપત૦ હુંતો તપથી આવ્યો ઉઠી હો ગણુપત૦ ૮ હુંતો જીવાડું પુત્ર તમારો હોગણુપત૦ પુત્ર કેરો શોક નિવારો હો ગણુપત૦ ૯ મેંતો માર્યો તમારો તન હો ગણુપત૦ હુંતો જીવાડું પાવન હો ગણપત બોલો હો બાળા. ૧૯

રાગ આશાવરી કડવાં ૭.

નદી ન્હાંગી મોકલ્યા તે, પેહેલી પાળે જાય; હસ્તિ એક મળ્યો માર્ગમાં, તે શિર છિન્ન થાય. ૧ તે ગજનું મસ્તક લાવી, ધડ ઉપર મેલ્યું નેટ; ગડગડીને હેઠે બેઠું, આગળ નિકળ્યું પેટ. ૨ કાળા એના કુંભસ્થળ, વરવા એના દાંત; આગળ એને સુંઢ મોટી, લાંબા પહોળા કાન. ૭

દેશમાં જાશે શું પોસાશે, અપાર મુજને દુઃખ, દેવતા સર્વે મેણાં દેશે, ધન ધન પાર્વતિની કુખરે. ૪

સાખી કડવાં ૮

રૂપ ગુણને વાદ પડયા, ચાલ્યા રાજદ્વાર; ગુણને આ પ્યાં બેસણાં, રૂપને કર્યો જુહાર. ૧ રૂપતો આપ્યાં શીલ નાગરાં, કોઇ જોગી અવધુત; ચતુરાઇ દીધી જે ચારણાં વળી કોઇ કોઇ રજપુત. ૨ પુન્ય વિના ધન કહ્યુ કામકો ક્યા કામકો ઉદક વિના કુપ, એ દો વસ્તુ કહ્યુ કામકી, જેમ ગુણ વિના રૂપ. ૩ સ્વરૂપ દિયો શિવ ચાતુરી, નિ કર રૂપ તારૂ પાછું લે; રૂપ ગુણ ચાતુરાઇ નહીં એતો દુ ખ માંથે. ૪ માયા દીની તેં શામકું, મુખ ધર દીની નાર; લોચન દિયે કુકડકું જાય બેસે ઉડ ઝાડ. ૫

રાગ મારૂ

પથી જ્યારે ચાલે ગામ પેહેલું લે ગણપતિનું નામ ક થા ગ્રથ આરંભે જેહ, પ્રથમ ગણપતિ સમરે તેહ; શો ભાગ્યવંતી શણગાર ધરે, ગણપતી કેરૂં સ્મરણ કરે. સો ની સમરે ઘડતાં ઘાટ, પંથી સમરે જાતાં વાટ. પંચ વ દનના દેહેરા માંય, પેહેલી પુજા એની થાય. એ વિનાં મુ જને પુજે તો; નહીં લેઉ પુજાય, લાખેણી પુજા કરે તો સર્વે મિથ્યા થાય.

ઉથલો.

શાને કાજે રૂવે પાર્વતી શાને લોચન ચોળે જેને ઘેર વીવાહ વાજન હશે, ત્યાં બેસશે ઘીને ગોળેરે.

રાગ ઢાળ કડવાં ૯

બોલ્યા બોલ્યા કહી ઉમીયાએ, સાદ કર્યો બે ચાર. ત્યા

રે ઓખા આવી ઉભી, નિસરીને બાહાર. ૧ બાઇ મશી ભામનીને તું તો નાસી ગઇ, મ્હાદેવે ગણુપતી મારએલ તે શુદ્ધ મને નવ કહી. તે માટે તારૂં અંગ ગળજો, હુણે એજો કાય; જા દૈત્યના કુળમાં અવતરજે, એણીપેર બોલ્યાં માય. ૩ ઓખાબાઇનો થરથર ધ્રુજ્યાં એતો સાત એટ્ટ; અપરાધ પામે માતા મારી, આવડો શો દંડ. ૪ ઉમીયા કહે મેં શ્રાપ દીધો, તે કેમ મિથ્યા થાય; દૈત્ય કુળમાં અવતરજે, દેવ વળી કોઇ જાય. ૫ સત નામે નારકમાં; બાઇ તાહારો રે મહિમાય; ઓખાહરણ જે સાંભળે, મ્હા રોગ થકી મુકાય. ૬ એક માસતો મોહોલો ણું ભોજન કરવું જોય, એક માસજો નવ પળે તો પંદર દિવશ સોય, ૭ પંદર દિવશ નવ પળે તો, દિવશ કરવા સાત; સાત દિવશ નવ પળે તો, દિવશ કરવા ત્રણ. ૮ એક અલુણું મીઠા મોળું, કરવું રે ભોજન; ઓખાહરણ ત્રણ વાર સાંભળવું, કરવું મીઠા દાન. ૯ ત્રાંબુ, સોનું, રૂપુ વસ્ત્ર પુન્ય વાધે મેરૂ સમાન; ગુરૂ જોશી સરૂ રાયજીનો, જોતાં થઇ વિચાર. એ કથા રહી એટલી કહું બાણાસુર મહિમાય. ૧૦

રાગ રામગ્રીની ચાલ કડવાં ૧૦

રાય બાણાસુરને બારણે, વાળવા આવી રે ચંડાળ; નિત્ય પ્રત્યે રજ વાળતી, કરતું ઝાકઝમાળ. બાણાસુરને બારણે. ૧ રાય રાય મેહેલિયેથી હેઠો ઉતરયો. થયો પ્રાતઃ કાળ મુખ આગળ આડી ધરી, સાવરણી સાર. બાણાસુર૦ ૨ રાય બાણાસુર વળતી વદે, મનમાં પામી દુઃખ. મુજ ને દેખી કેમ ફેરવ્યું, ચાલી તારૂં રે મુખ. બાણાસુર૦ ૩ ત્યારે ચંડાળણી વળતી વદે, સાંભળિયે રાય; તમો છીય

અમો નીચ્છું. મુખ કેમ દેખાડાય. બાણાસુર૦ ૪ ત્યારે બાણાસુર વળતો વદે. સાંભળરે ચંડાળ; સાચું બોલ કા મની કરું બે કડકાય. બાણાસુર૦ ૫ ત્યારે ચંડાળણી વળતી વદે; સાંભળો રાજન, સાચું બોલે જે વદે તેનો દેજો ડંડ. બાણાસુર૦ ૬ રાય પેહેલો મેલો હમેરો, તેથી મેલો લોભ; સહુથી મેલો વાંઝીઓ, મુવે નવ પામે મોક્ષ. બાણાસુરને૦ ૭

રાગ: આશાવરી કડવાં ૧૧

ચંડાળ તો કાંઇ એક નથી, રાય દસ વિધના કહેવાય પહેલો ચંડાળ જેને કહિયે, નદી ઉતરી નવ નાહાય. ૧ બીજો ચંડાળ જેને કહીયે પુત્રીનું ધન ખાય, ત્રીજો ચંડાળ જેને કહિયે; દુભે માત પિતાય. ૪ ચોથો ચંડાળ જેને કહિયે પરદારાશું ખાય. છઠો ચંડાળ કોને કહીયે છે પારકું ધન; સાતમો ચંડાળ કોને કહિયે, જેનું મેલું મન. ૪ આઠમો ચંડાળ કોને કહિયે કરગાસું વચન; નવમો ચંડાળ કોને કહિયે, નહી તનમાં કે તન. ૫

ઉથલો.

દસમો રાજા કરચચંડાળ, એ દસ વિધના કહેવાયરે

રાગ: આસાવરી-કડવાં ૧૨

બળિરાજે બાણાસુર રાજા પુત્ર માગવા જાય; મહાદેવની પાસે આવી બેઠો તપ કરવાય. ૧ હજાર હાથે તાળી પાડી તવ રીઝીયા શ્રીમહાદેવ, આપોને આપો શિવજી પુત્ર એક તતખેવ. ૨ ચીત્રકોપ હરિના તેડાવ્યા કરમ તણા જોનાર, પુછે રાજા હુંતો કહાવે, વેદ તણો ભરતાર. તારે વેગ એકજ હતો લાકડવાસે ખાળ; બોલ

ન કરવા તું બેઠો તે સુણને ભુપાળ તુજમાં તે જમવાને આવ્યો વેગે તારો બાળ, માટીવાળા હાથ ખરડ્યા, બાળ કના કહેવાય, ત્યારે તુજને સાંખ્યા આવી હાંકી કાડ્યો બાળક ત્યારે થરથર ધ્રુજ્યો સાંભળને રાજન. બાળકનેતો રીસ ચઢાને નવ ગણ્યો તાત; તુજને પુત્ર થાશે નથી તું જવાંયે જન્મ સાતરે. ૯

રાગ ઢાળ કડવાં ૧૩.

ઉમયા વાણી બોલીયાં તુ સુણ બાણાસુરરાય; તારા મનમાં જો ગમે તને આપુ એક કન્યાય ૧ મુજનેઆપો દીકરી આપ્યા દીકરા સાત વાંઝીયાથી ભલી દીકરીદીકરી યે દીવા થાય. ૨ કોઇક દેવશનો રાજા જોઇશ રાખશે ગાર નામ; પોષ માસની પુરણ ગાસે,. પ્રગટશે ઓખા આજ; વર પામી બળીયો બાણાસુર શોણિતપુરમાં જાય બાણમતીને ગર્ભ રહ્યો છે તેનો કહુ મહિમાય ૪ પોષમાસની પુરણ માસે પ્રગટ થઇ કન્યાય, વધામણીયા પરવર્યા તે રાજસભામાં જાય. ૫ જાણ્યા જોશી તેડીઆ તેની જન્મ પત્રીકા થાય. લિખાં ભળ કરી ગુરૂજી બોલ્યા પોતે તેણીવાર પેહેલી ઉમયાજીના અંગથકી પ્રગટી છે કન્યા ય તેના નામે રાશી જોઇને નામ ધરો ઓખાય. ૭ એક વેળા શુભલગનમા સંતાન પ્રગટી સાર; એથી તારા હાથનો વેગે ઉતરશે ભાર. ૮ આકાશવાણી એવી થઇ તુ સુણ બાણાસુરરાય એક પુત્રી ઇચ્છા વર વરેને તારા કર છેદાય. ૯ એ પુત્રી ઇચ્છાવર વરે તો સહસ્ત્ર હાથનો ભાર ઉતરે, એ પુત્રી ઇચ્છાવર વરે. બાણાસુર તું કેમ ઉગરે. ૧૦ તે માટે તેડી પરધાન, એણીપેરે પુછે રાજાન, હેવ વચન મીથ્યા નવ થાય, તે માટે કરવો ઉપાય, ૧૧ રચો

માળિયાં સુંદર સાર, તે માટે કરવો ઉપાય, ગોખા અને ચીત્રલેહાને, મેલો મંદીર માળિયાં માંયરે.

રાગ ધનાશ્રી કડવાં ૧૪

પરીક્ષકે પ્રશ્ન કર્યું વિચારીજી, કહો કેમ પ્રગટ થઇ એઉ નારીજી, ગોખાને ચીત્રલેહા કેમ ધર્યાં નામજી; કે ઇ વિધિયે આવ્યાં અસુરને ધામજી.

ઢાળ.

ધામ આવ્યાં અસુરને તેણે કામ સરૂ દેવનાં કર્યાં, સુ ને વિસ્તારીને વરણવો, કેવી રીતાએ અવતર્યાં. ૧ સુક દેવ કહે સુણ પરિક્ષત, અભિમન્યુ કુમાર; પ્રશ્ન તેં પુછયું મને તેનો સંદેહ ખોઉં નિરધાર. ૨ એકવાર દેવ પાતાળ નાઠા, બાણાસુરના તાપથી; ત્યારે વરૂણ કેરા જગનમાં ક ન્યા પ્રગટી આપથી. ૩ કન્યા કહે કેમ પ્રગટ કીધા, ક હો અમ સરખુ કામ, ત્યારે દેવ કહે દૈત્ય દુઃખ દે છે, બા ણાસુર જેનું નામ. ૪ કન્યા કહે દુઃખ કાં ધરો, બાણા સુર આવશે પાતાળ, એના પીતાના ચરણ પુજવા, ની ત્ય જાય છે પાતાળ. ૫ ત્યારે મને પુત્રી કરીને સોંપજો હું જાઇશ એને ઘેર, સાંકડી સગાઇએ સુતા થઇને, કરા વું ભુજની પેર. તેણે પાતાળ આવ્યા બાણાસુર રાજન, તેને દેવે દીકરી આપી, જો જાય તો પ્રસન. ૭ પ્રધાન કહે સ્વામી સાંભળીયે; આપો મુજને બાળ; કન્યાદાન ક રીને દેઉ તો ઉતરે શીરની ગાળ. ૮ ત્યારે રાજા કહે પ્રધાનને. આ પુત્રી મુકુ વન, કાલે તેડીને તું તો આવજે જાણે નહી કો જન; પ્રભાતે તે પ્રધાન આવ્યા પુત્રી બે ઠી જ્યાંય, પુત્રી તો સમાધી લેઇ, હરી ધ્યાન ધરે છે ત્યાંય. ૧૦ વાયુ દ્વાર જેને રૂંધીયાને. રૂંધ્યા શ્વાસો શ્વા

સ, જમણા પગના અંગુઠા ઉપર રહી છે ખટ માસ; પુરણ તપ થયું ત્યારે પધાર્યા ભગવાન. ૧૨ માગ્ય કહેતાં કન્યા કહે મને કરો આજ્ઞા પ્રકાશ. ભુત ભવિશ વર્તમાન સહુને ઉડી રહડું આકાશ, ૧૩ એટલે પ્રભુએ તેને પાંઆપી. વર આપીને વળીયા હરી, પ્રધાન આવ્યો પુર વિષે તે કોભાંડે પુત્રી કરી. ૧૪

વલણ.

કુંવરી થઇ પ્રધાનની તેનું પ્રાક્રમ કો પ્રીછે નહી;
શુકદેવ કહે રાય સાંભળી એ ચીત્રલેહાની ઉત્પતી કહી.

સાખી કડવાં ૧૫.

ભાદરવે જે હળોતરાં. શત્રુ પાસે માગે શીખ. જે ઘેર પુત્રી લાડકવાઇ, તેનાં માબાપ માગે ભીખ. ૧ બાળે અગ્નિ બધુ વન દહે, જળ વડે પર્વત કોરાય; અબળા રૂઠી જે કરે. તે ગતિ દૈવે કળી નવ જાય. ૨ નદી નારી જે રૂપિકળાં. મણીધર નવ કમળાં એતાં અંત ન લીજી; જો વાંછે કુશળાં. ૩

રાગ ઢાળ.

નગર થકી એક જોજન રાયે, મેહેલ રચાવ્યો સાર; તેને ગોખ બારી ને અટારી, કહેતાં ન આવે પાર. ૧ મરકત મણિ મોતીયે જડયાં, માંહે પીરોજાના પાટ; હય શાળા ગજ શાળા છે, હીંચવા હીંડોળા ખાટ. દિવશ માસને વર્ષ જાતાં, કન્યા મોટી થાય; ચિત્રલેહાને સંગે રમતાં ઉલટ અંગ ન માય. ૩ સવા લાખ જોદ્ધા રખવાળ; મેલ્યા છે રાજન; એમ કરતાં ઓખાબાઇને, આવ્યું છે જોબન. ૪ તમે રાત્રે જાગો દિવશે જાગો નવ મીચો લોચન, એખા દેશ માળિયામાં, રખે સંચરે પવનરે. ૫

રાગ હાળ-કડવાં ૧૬

શોણીતપુર પાટણ ભલું, રાય બાણાસુરનું ગામ; આ-
ખા તેની પુત્રી વજાતી, કરતી ઉત્તમ કામ. ઘડી એકમાં
ગાગરાં, ઘડી એકમાં પાર; નાના વિધની રમત રમે. ઘ
ડી એકે હીંડોળા ખાટ, ૨ ઘડી એકમાં ઢીંગલ પોતીયાં
રમતી હોડાહોડ, હિંડોળે હિંચવાને કાજે, રેશમ કેરી દો
૨ ૩ ધમધમ ધમધમ ઘુઘરા ગાજે, ઘુઘરીયોનો ઘોર;
નાની વિધનું ગાણું ગાતાં મધુરો નિકળે સાર. ૪ રમે જ
મે આનંદ કરે, મેહુલા મંગળ ગાય; જોબનવંતી થઇ છે
ઓખા. મંદીર માળીયાં માંયરે. ૫

રાગ સામેરી. કડવાં ૧૭

જોબનીયું વાપ્યુંરે ઓખા નાનડીરે લોલ; મારે જોબ
નીયાની જાય બેની મારે ઘડી ઘડીરે લોલ, તું તો ચીત્રલે
હા સાંભળ સૈયર બેનડીરે લોલ મારો મુરખ પીતા કાંઇ
જોતો નથીરે લોલ બોલી ઓખા વાણ સાંભળ બેનડીરે
લોલ. મારો જાય કન્યા કાળ વર જોતો નથીરે લોલ મા
રા જોબનીયાના દિવશ દાહાડા ચારજો નાણીરે મણુશે ૫
ણ ટાંણે નહી મળેરે લોલ.

રાગ આશાવરી-કડવાં ૧૮

પાંચ વર્ષની પુત્રી તેતો ગૌરીરે કહેવાય; તેને કન્યાદાન
દેતો કોટી જગ્ન ફળ થાય, પણ પુત્રી કેરા પીતાને કોઇ
સમજાવી કહો વાત; દેવ વિવાહનું ફળ જેને, વરસ સાત
જો થાય, ૨ પુત્રી કેરા પિતાને કોઇ કહાવો ધવ ધવ, ગાંધર્વ વિ
વાહનું ફળ જેને વર્ષ થાય જો નવ. ૩ એમ કરતાં વળી વચમાં,

આવી પરે કાંઇ વાંક; મનુષ્ય વિહાહનું ફળ જેને, અગી ચારે આડો આંક. ૪ એમ કરતાં વરસ જાયને. બાર પુરાં થાય. પુત્રીનું મુખ પિતા જુએ બેસે બ્રહ્મ હત્યાયરે.

રાગ આસાવરી કડવાં ૧૯

ચિત્રલેહા પણ એણીપર બોલી સાંભળ સહિયર વાત; તુજને કાજે નહી પરણાવે, બાણ તારો તાત. ૧ તુજને કાજે જો પરણાવે છેદાય રાયના હાથ; તુજને કાજે નહી પરણાવે, પ્રધાન મારો તાત. ૨ તાત કેરી આજ્ઞા લેઇ, આવોને ઓખાય; વચન સાંભળી ઓખા વળતી, ત્યાંથી ચાલી જાય. ૩ તાત આપો આજ્ઞા તો શંભુ પુજવા જાઊં, બાણાસુર પ્રત્યે સુંદરીએ, વચન પ્રકાશી કહ્યું. ઘેલી પુત્રી એમ ન કરીયે, બેશી રહો મંદીર માંય; ઘેર આવે મહાદેવજી, પુજીને લાગો પાય. ૫ વચન સાંભળી ઓખા ચાલ્યાં, પોતે તેણીવાર, ચીત્રલેહા સૈયર મ્હારી, ઉપાય કરવો સાર, ૬

રાગ સામેરી કડવાં. ૨૦

ઓખા તારે શ્રવણે ઝબુકે ઝાલરે, ઓખા તારા કુમકુમ રાતા ગાલરે. ઓખા તુંતો ચાલે હંસની ચાલરે. ઓ જીનો રંગરે ઓખા તારી ચુંદડીરે, ૧ ઓખા તારે બાંયે બાજુબંધરે, ઓખા તારૂં મુખડુ પુનમ ચંદરે, ઓખા તારે મન ઉપન્યો આનંદરે, કસણીને કોરેરે ઓખા તારે સાળુડેરે, ઓખા તારા શોભીતા શણગારરે- ઓખાતારા તેજ તણો નહી પારરે. ઓખા તને વર્ષ થયાં દસ બારરે પાવલેને નેપુરરે ઓખા તારે વાજતાંરે. ૩

સાખી કડવાં ૨૧

નેહેર ઝહેર બેની તારે વિછુવા, કર કંકણ મુદ્રિકાને હો

૨, એ પુરૂષ વિના પીહેરે પ્રેમદા, તે । ધિક પડયો અવ
તાર. ૧ સેંથો લીસડી રાખડી, નેણે કાજળ કુમકુમ આ
૮, પુરૂષ વિના પીહેરે જે પ્રેમદા, તે : ધિક પડયો અવતાર.

બાઈ આશાવરી.

બાઈએ તોડી નાંખ્યા હારરે, આ તું લે તારો શણગાર
રે, હુંતો નહી માનું ભરથાર, નહીતો એવું ઘાટડીરે. ૧
બાણાસુર મારો બાપરે, મારાં કોણ જનમનાં પાપરે, મુને
નહી પરણાવે બાપ નહી જોડ વાટડીરે. ૨

રાગ ગોડી કડવાં ૨૨

વર વરવાને યોગ્ય થઇને, પ્રગટયાં સ્ત્રીનાં ચેનજી; ઓ
ખા કહેછે ચીત્રલેખાને. વાત સાંભળ મારી બેનરે, સૈયર
શું કીજે, અનીહાંરે દાડલા કેમ લીજે, મારી બેનીરે દોષ
કર્મને દીજે, અનીહાંરે કે વિષ ઘોળી ઘોળી પીજે. ટેક.
આજ મારે મુંઝ જોબનીયું, મઢ પુરણ મારી કાયજી,
પિતા તો પીછે નહી, મારો કુંવારો ભવ કેમ જાય. સૈયર.
માસરે નિત્ય જાય ને આવે, સૈયર મુજ સમાણીજી; હું ગ
પ્રાધણ હરખે પીડાણી, આંખે ભરૂં નિત્ય પાણીરે સૈયર. ૨
ઓરે દુખે હું દુબળી મને અન્ન ઉદક નવ ભાવેજી; આ અ
વાસ રૂપી શુળીયેસુતાં તો, નિંદ્રા કેઇપેરે આવેરે. સૈયર.
૩ જળ વિનાની વેલડીને, લવણ વિના જેવું અન્નજી; ભ
રથાર વિના ભામની એતો દોહલા કાઢે દનરે, સૈયર. ૪ ધ
ન્ય હશે જે કામનીને, જેણે કંઠે કંથ ગ્રહી રાખ્યોજી, હું
અભાગણીયે પરણ્યા ધણીનો અધર રસ નવી ચાખ્યોરે;
સૈયર. ૫ મરજાદા માટે માણુસ કરે, આંખનો અણસા
રોજી; સ્વપ્નતો મેં સ્વપ્ને નવ દીઠું વ્યર્થ ગયો જનમા
રે. સૈ. ૬ સ્વામીકેરો સંગ નહિ શાગાને તેથી બીજુ શું

નરતુજી હવે નવ રહી આશા પરણ્યા ફેરી, મુજ જોબન થાશે ઝરતુરે, સૈ. ૭ બીજીવાતે હુંયે નહી મુજને, ભરથાર ભોગમાં મનજી, આંહિ પુરૂપ આવેતો પરણું, નવ પુછુ જોશીને લગનરે. સૈય. ૮ વચન રશીક કહેતાં કરૂણા ભારે, આવે લટકતી ચાલેજી; પ્રેમ કટાક્ષે પિઉને બોલાવે તે રૂદયા ભીતર સાલેરે સૈયર. સુખ દુખ કર્મે કરયું છે, હું સેવાશ મારે પાપેજી, બંધોગરી મારે કર્મે કરી, શુળોને ચ ઢાવી મારે બાપેરે સૈયર. ૧૦ મરકલડે મુખ મચુરે મને, મરજાદા નવ આણીજી, શાક પાક પિઉને નવ સિરશ્યાં આધો પાલવ તાણીરે સૈયર. ૧૧ આકળ ગતિ છે શ્રીવીઠલજીની શું નિપજશે બેનીજી, ગોપાળજીનું ગમતું થશે, મનડું મારૂં રહે નહીરે. સૈયર. ૧૨

રાગ જવાકાની દેશી કડખાં ૯૭

ઓખાને કહે ચીત્રલેખાજો, તુંતો સાંભળ બાળ સ્નેહાજો આપણ મોટાં માબાપનાં છોરૂ જો, કેમ કહીયે કાળું કે ગોરૂં જો, એની લાંછન લાગે કુળમાં જો, પ્રતિષ્ઠા જાય એક પળમાં જો. અમેતો તમ પાસે ન રહિયેજો, જઇ બાણાસુરને કહિયે જો. વાત બાણાસુરરાય જાણેજો. આપણ એનો અંત આણેજો. મને મેલી ગયો તારી પાસેજો, તારે બાપ રહ્યો વિશ્વાસેજો, મેંતો ન થાય તારૂં રક્ષણ જો, તુજમાં દિસે છે અપલક્ષણજો બેની છોકરવાદ ન કીજેજો, તારા બાપ થકી તો બીજેજો, તને દેખુંછું મદમાતીજો, નથી પેટભરી અન ખાતીજો તારૂ વચન મુને નથી ગમતુંજો, જોબનીયુ હશે સહુને દમતુંજો. કામ વ્યાપે સર્વ અંગેજો, એની રહિયે પોતાને ઢંગેજો. તુંતો એહ નિદ્રાએ પંથજો, કાળાઅઢમાં ક્યાંથી હશે કંથજો, તંતો મુને

આંબમાં ઘાલીજો, માંથે છાણાં થાપીને ચાલીજો, હું પ્રી છી કામનું કારણજો, એની રાખજે હૈયામાં ધારણજો. તુતો જુવે લોકમાં ઓઢાંજો, વામણું ક્યાંથી પાસે કોઢાંજો. એની કમરાં ન ભરિયે લાંબાંજો, ઉતાવળે ન પાકે આંબાજો, મારી આખાબાઇ સલુણાંજો, આવ્યો ચૈત્ર માસ એમ કરતાંજો. પછી ઓખાજી વૃત આચરતાંજો, અલુણું અનજમી દિન ખુવેજો દિપક બાળેને અવનીયે સુવેજો, માત ઉમીયાને આરાધેજો, દેહ દમન કરી મન વાળેજો, થયું પુરણ વૃત એક મારેજો, કોણુ જાણે એકાંતઅવાસેજો.

વલણ.

અવાસ એકે સ્થંભ વિશે, વૃત કીધું ઓખાયરે;
સ્વપ્નામાં સંજોગ સ્વામીનો ભટપ્રેમાનંદ ગાયરે. ૧

રાગ ઢાળ કડવાં ૨૪

બાઇ તુંએ કુંવારી હુંએ કુંવારી સાંભળ સહિયર વાત. ગોરમાની પુજા કરીયે, તો પામીશું નાથ. ૧ કોણુ મસવાડે કોણુ દાહાડે ગોરની પુજા થાય, મને કરીને આપો પુતળાં, હું પુજું મોરી માય; ફાગણ વદ બીજને દાહાડે કરવુંરે સ્થાપન. ચૈત્રસુદી ત્રીજને દાહાડે કરવું ઉથાપન; ૩ સહ્રમ સહ્રા પાથરી સંદેસરાનાં ફુલ, પુજી અરચી ઓખા માગે જે જે વસ્તુ અમુલ.

રાગ ધોળ –કડવાં ૨૫

ગોરમા માગુરે ગોર માગુ મારા બાપનાં રાજ, માતા સદાયે સોહાગણી. ૧ ગોરમા માગુરે મારા ભાઇના રાજ ભાભી તે હાલ હુલાવતી. ૨ ગોરમા માગુરે મારા સસરાનાં રાજ, સાસુને પ્રજા ઘણી. ૩ ગોરમા માગુરે દિયર

જેઠનાં રાજ; દેરાણી જેઠાંણીનાં જોડવાં. ૪ ગોરમા માગું રે તમારા પાસ, અખંડ એવાતન ધાટડી. ગોરમા માગું રં હુંતો વારંવાર ચાંદો ચુડોને ધાટડી, ગોરમા માગુરે સરખા સરખી જોડ માંથે મન ગમતો ધણી.

રાગ ઢાળ કડવાં ૨૬

એક દાહાડો ચિત્રલેહાને ઊંચે આવી સાર, વાશી પુષ્પે કરતી પુજા, ઓખા તે નિરધાર, એટલે ચિત્રલેહાજાગી,જુવેતો વાત વિપ્રિત, વાશી પુષ્પ ચડાવ્યાં દીઠાં, થઇ રહી ભય ભીત. ૨ વાશી પુષ્પે પુજા કીધી, નહિ પામે ભરથાર. ભરથાર જો હું નહી પામુ તું સાંભળ મોરી માય. ૩ આ લે તારાં પુતળાં મારી પુજે છે બલાય. ઉપર પાણી રેડાયે તો અક્રતાં દેવાય, ૪ ઊચેથી પછાડાયેતો ભાગી ભુકો થાય; માટીયે મંદીર ચણાય, માટીયે ઘર લેંપાય.પ પંદર દહાડા પુજા કીધી બોલાવ્યાં નહી બોલે; તુંતો એની કહેતીજે નહી ગોરમાને તોલે. પકવાન પેંડા મેલીયેતો કડકો કોર નખાય. તું આલે તારાં પુતળાં મારી પુજેછે બલાયરે

સાખી કડવાં ૨૭.

શીવનાં લીજે ઓવારણાં, જેણે નેત્રે બાળ્યોરે કામ,ત્રિપુરા દૈત્યને વિડારીયો,હુંતો કેમ મેલુ નામ. ૧ શીવનાં૦ જેણે ગંગા ધરી શીશ; ભાગીરથી તપથી ઉઠાડયો; હુંતો તે કેમ ઇશ. શી૦ ભોળા સુવે શમશાનમાં ચોળે ત્યારે રાખ, માગે તાએ ભિક્ષાવૃત, આપે તેને લાખ. શી૦ ૩

રાગ ઢાળ.

હિમાચળની ભાણેજી ભાઇ ગણપતી મારો વીર; મહાદેવજીની પુજા કરીયે મન રાખીને ધીર. ખેચરી ગતમાં

ઓખા આવ્યાં: તેનો કહુ વિસ્તાર. સ્નાન કરીને કામની એતો સજ્યા સોળ શણગાર. નેપુર વાજે વિછવા ગાજે ઝાંઝરનો ઝમકાર, નાગદમણી ઝુમણું, ફેર એકવળ હાર, ૪ ડાવ સુડલો ઝુલતી દામણી, દામણીએ ચકલીઓ ચાર; ૫ ગે પાવલાંને નેપુર વાજે ઘુઘરીના ઘમકાર. વાળેવાળ મોતી પરોવ્યાં મોતીની શેરો સાર; દરપણ લીધું હાથમાં મુખે તંબોળ ભરીયાં સાર. કનકથાળ મોતીએ ભરયો માંહે શ્રીફળ ફોફળ પાન. આક ધંતુરે આગથીઓ, શંખાવળી નિરેવાણ. આકાશમાર્ગે પક્ષિણી તે વેગે ચાલી જાય; ઇંદ્રકેર વિમાન ચાલે એવીછે શોભાય. મહાદેવને પાર્વતી બેઠાં પાસા રમતાં સાર, મહાદેવ કહેછે પાર્વતિને આ આવી કોઇનાર સામી કાંઇ ઘેલા થયા એ બાણ તણી કુમાર;હોવે તું એમ જાણેછે જે કરશે અંગીકાર. ૯ પાર્વતીએ મન વિચાર્યું હવેતે વંકી વાત, મહાદેવજીને કામી જાણી લોચને દીધા હાથ. ત્રિજુ લોચન ઉઘડ્યું શંકરને લેલાટ; પાંસે આવી ઓખા દીઠી લજ્યા પામ્યા તાત. ૧૧ તેણે સમે ઓખા આવી ઉમીયાને લાગ્યાં પાય. આવડી ઉતાવળી થઇ આવી નહી પામે ભરથારરે. ૧૨

સાખી કડવું ૨૮

ઓખા કહેછે અમે પેઠાં પાણીમાં, તરવા તુંબા ગૃહયાં મારાં તુંબાં ડુબીગયાં. ઓખા કહેછે તરસ લાગી મારા તનમાં સરોવર તીરે હું ગઇ, પીવા ઝબોળી પાય, મારાં ભર્યાં સરોવર ગયાં સુકાઇ. આણીજ તીરેથી અળગાં થયાં પેલી તીરે નવ ગયાં, કરમ તણે સંજોગે અમે મધ્યજળ વચે રહયાં, હુંતો આવીતી ઇશ્વર પુજવા સામો દીધો શ્રાપ. પરણ્યા પેહેલું રંડાપણુ થયું, મારાં કિયા જનમનાં

પાપ. ઉમીયા તું તો મોરી માવડી, છે.રૂ ના દીઠે છેહ,મા વીત્ર તમે કેમ છુટશો; હું પુત્રી તમારી તેહ. ૫

ઢાળ.

વર માગો વર માગો ઓખા વર માગો આણી વાર; માગુશું માગુશું મા સુંદર વર ભરથાર. ૧ જા ત્રણ વા રજો તેં માગ્યો તારે ત્રણ હજો ભરથાર, અરર માન વિયોમાં વાત કરી નવ જાય. ૨ પુરૂષને નારી ઘણેરી, તું સાંભળ મોરી માય: નારીને તો પુરૂષ બીજો, શ્રવણે સુ ણ્યો નવ જાય. ૩ તેં માળીયામાં નિંદા કીધી, પુતળાની સાર; તે માટે તુને શ્રાપ દેઉછું, જા ત્રણ હજો ભરથાર. સુંદર માધવ માસ આવશે, દ્વાદશીનો દન; તે સ્વપ્નામાં આવી પરણશે, પ્રાણ તણો જીવન. ૫ તું જાગ્યા કેડે ઓ ળખજે; તને કહુંછું સત્ય વિવેક. ત્રણ વાર તો પરણશે, પણ વરતો એકનો એક વર પામી ઓખાબાઇ ચાલ્યાં મં દીર માળીયે સાર, અરે બાઇ હું પામી આવી, સુંદર વ ર ભરથાર. તેમ કરતાં ઓખાબાઇના દિન ઉપર જાયદિન સુંદર માધવ માસ આવ્યો, દ્વાદશીનો દન. સુંદર સજ્યા પાથરીને શણગાર્યું ભોવન; આજ સ્વપ્નાંતરમાં આવશે, મુજ પ્રાણ તણો જીવન. ૯ સંધ્યા થઇ રવી આથમ્યો, થમીયો કષ્યપ તત, હજુયે ન આવ્યો હજુયે ન આવ્યો મુજ પ્રાણ તણો જીવન; પહોર રાતતો વહી ગઇને,હજુએ ન આવ્યું કોય, ઉમીયાજીએ વચન કહ્યું તે, રખેરે મીથ્યા હોય. વા વાયને બારી હાલે, ખડખડાટ બહુ થાય. આ આવ્યો આ આવ્યો કહીને ઝબુક બેઠી થાય. તમો આ વ્યાછો તે જાણુંછું મારી સગી નણંદનાવીર; બોલ્યા વિ

ના નહી ઉઘાડુ હઠડુ છે મન ધીર. વણા લીધી હાથમાં ને, ગીત મધુરાં ગાય; ઓખા કેરા માળીયામાં ઉછરંગ બહુ થાય. એકાકણી બોલે નહી, તેને વાગે ભણુકારાય, વા આવ્યો દક્ષણ દિશાનો, દરિઆવ કેરો ન્હાય. ૧૫ દક્ષિણ દિશનું જાળીયું તેમાં ફરફર વાયુ આવે; ઓ આવ્યો ઓ આવ્યો મારા પ્રાણ તણો આધાર. તેવામાં બીજું બારણું ખડખડવા લાગ્યું જયરે, ઓખા બાઇએતો દોટ કરી દ્વાર ઉઘાડયું ત્યારે. બાણાસુરે મેહેલ રચ્યો છે, તેનો સ્થંભજ એક; તે તણાં પડછાયો તે ઓખા નજરે દેખે, ૧૮ ઓ પેલા આવ્યાછો તમ ઉપર જાઉં વારી; બોલ્યા વિના તો નહી બોલાતું, હું ગુણવંતી નારી. બાણાસુર જો જાણશે તે, લેશે બેઉના પ્રાણ; શાનેનકાજે અહીં ઉભાછો સાસુના સંતાન. ૨૦ ઓખાબાઇનો માળીયામાં પાપાડે છે બકોર, ઇશ્વરને પાર્વતી ગગને સાંભળ્યો છે સોર કોણ રૂવે છે ના, ઉમીયા કહે મહાદેવજીને, ઓખા રૂવે નિરધાર. વચન આપણું મીથ્યા કરવા બેઠી બાણકુમાર તામશી વિદ્યા મોકલી તે, નિંદ્રાનો ભંડાર. મધ્ય રાતતો વહી ગઇને મીચાણાં લોચન; સ્વપ્નાંતરમાં આવી પરણ્યો પ્રદ્યુમન રાયનો તનરે.

રાગ -ઢાળ કડવાં ૨૭

સ્વપ્નાંતરમાં સોરઠીયાની જાનરે સ્વપ્નાંતરમાં વડસસરો ભગવાનરે. ૧ સ્વપ્નાંતરમાં ખળકે મીંઢળ ચુડીરે, સ્વપ્નાંતરમાં ઓખા દિસે છે અતી રૂડીરે. સ્વપ્નાંતરમાં વરત્યાંછે મંગળ ચારરે, સ્વપ્નાંતરમાં આરોગ્યા કંસારરે. સ્વપ્નાંતમાં કરેછે પીઉજી શું વાતરે, સ્વપ્નાંતરમા હશી હશી તા

ળી લેક્ષે હાથરે ચિત્રલેહા ભરીરે નિંદ્રામાંતી જાગીરે ઓ ખાબાઇને કોણ કરમ ગતી લાગીરે ઓખાબાઇને નાટક ચેટક લાગ્યુંરે, તેતો કેમ કરીને થાશે અગ્રુરે જાગને જાગ્ય ઓખા તાહરે જે જોઇયે તે માગ્યરે.

રાગ મારૂ કડવાં. ૩૦

ઓખા ભરીરે નીંદ્રામાંથી જાગી, અંગો અંગ અંગી ઠા લાગી. ફટ પાપણી શીદને જગાડી. મને ભર્યા અમૃત માંથી કહાડી, ફટ પાપણી એ શું કીધું, અમૃત લેઇને વીખ દીધું. બીડી પાનની અડધી કરડી, ખાધા મન ચિંતા મુખ મરડી. જુવો મારા કરમની કરણી, વરસે મેલી ગયા મુને પરણી. મારા પિઉને મતી જે આવી, મારા નાથ ગયારે રીસાવી, મારા હઇયા કેરો હાર આણીરે આપો આણી વાર.

રાગ સોરઠ કડવાં ૩૧

સૈયરરે ભુંડી સૈયર શત્રુ શે થઇને લાગી; મને સ્વમામાંથી જગાડીરે હો ઉમીયાનો વર આજ સફળ થયોને જપતાં તે દાહાડી, દાહાડીરે હો અધવચ કુવામાં મુજને ઉતારીરે; વચેથી વરત મેલ્યું બાઢીરે હો બાગ બગીચામાં ફુલ ફુલ્યાંછેરે હો ફુલી મારી તનડાની વાડીરે હો પ્રેમાનંદ પ્રભુ જાતાં ન ગોળખો હો ખેતરી જાયછે દાહાડી દાહાડીરે. હો સૈયરરે ભુંડી સૈયર શત્રુ શે થઇને લાગી મુને સ્વપ્નામાંથી જગાડીરે હો.

સાખી કડવાં ૩૨

ચંદા તું તો કોડ વરસ સ્વપ્ને થયો સંજોગ; શ્રાપ દે ઉધું સુરજ દેવતા. મુજ જાગે પડીયો વિજોગ. સ્વમામાં

મારા પિઉજીસૂં, અમે કરતાં લીલાલેહેર; અમૃત રસ હું પીતી હતી; તેમાં તેં મેલ્યું ઝેર. કંથ વિજોગે એ કામ ના, ગઇ પંડીતની પાસ; પુછે જે પુછું પંડીતા એ દી ન કહેતી સાચ. ફરીફરી પંડીત એ કુહે, સાંભળ એ કરજોડ; ચુંદી લહો એ પિઉશું, એક વરસે કોડ. ૪ ઓ ખા પુછે એ પક્ષીડા તારી એ પંખા માગીશ; હું મારા સજ્જનને મળી તારી પાંખો પાછી દેઇશ. પાંખ પ્યારા પં ખો વેગળો, તારો પિઉ કોણુજ દેશ, માગીતાગી પાંખ ડાયે તારા સજ્જનને ક્યાંથી મળેશ. ચાંચ કઢાવું બપઇયા તાહારી, ઉપર ડાઉ લુણ, બાને રંગે પિઉ મેરા, તને પા છ મળશે કુણ. પિઉ વિજોગે પાના બાઇ, મારૂં તનમન સુકાઇ જાય; વગરી તું વાદ્દન મારતા સઉ સફર ના જા ય. ૮ લેખ લખ્યા છઠ્ઠી તણા, તે મટા કેમ જાય; કર્મે લખ્યું તે ભોગવો તેની પક્ષ કરે જદુરાય. ૯

રાગવેરડી.

મધ્ય નીશાં સમેરે, માળીયામાં મોતીરે રાજકુમાર ક્યાં ગયો ક્યાં ગયોરે, બાઇ મારો સ્વમાનો ભરથાર. ૧ ગાંઠળ મારૂં ક્યાં ગયુંરે, બાઇ મારે સુડલા હતો જહાજ; ધાતા માં ઢળી ગયુંરે, બાઇ મારે અમ્રત આવ્યું જે હાથ. ૨ પીઉ પરદેશીયારે ભુંડા મને લીધી શે નવ સાથ; આજ વે રણ થઇરે, બાઇ મારી સ્વપ્ના કેરી રાત. ૩ લાવ સખિ વીખ પીઉરે બાઇ મારા કાઢું પાપી પ્રાણ; હવે હુંતો કે મ કરૂંરે બાઇ મને વાગ્યાં વીરહનાં બાણ. પાપી મારો હવડોરે, ઓખાબાઇએ પડતું મેલ્યું ધરણ, રોતાં રોતાં ત્યાં ગયાંરે, ઓખાબાઇએ રોપ્યું વાડી વન. જઇને પુછ્યુ ચોતરેરે, દરદ મોરો દીઠો પ્રાણજીવન; તું ગુણ ભેલડારે

બાઇ જોને કરમ વિચાર. ૬ નાથ મેલી ભમારે, બાઇ મા
રાં કોણ જનમનાં પાપ આડ ૮ વેરણ થઇ, બાઇ મારા
સ્વપ્ના કેરી રાત, જો જન મેં તો જાગ્યું રે જાણ્યું મારા
પ્રભુને ભેટ કરીશ જો પ્રભુ નહી મળે રે હું તો મારા પ્રાણ
તજીશ ૮

સાખી કડવાં ૩૩.

ગોખા ડુવે ચીતરેલા વિનવે, ઘેલી સૈયર નવ રોવ સ્વ
પ્ને દીઠું જો સંપજે, મનનું ધાર્યું થાય, જળ વલોવે
માંખણ નીપજે; તો લુખુ કોઇ નવ ખાય ચિત્રલેખા તું તો
મુને વાહાલી હતી. બાળું મારા હૈયાનો કેરો હાર, કંચવી
જોગણ કરમે કરી, જાણું મારા બાપ તણી મારનાર. વે
રણ થઇ વિધાત્રી એણે આડા લખીયા આંક, એકવાર
આવે મારા હાથમાં, તો ઘસીને વાઢુ નાક, કરમ લખ્યા
વેતો લખે ભરીને મેલ્યો આંક; કરણી પામી ભોગવો તે
માં વિધાત્રીનો શો વાંક. ૫ વિધાત્રી આપે તેને લક્ષ દિ
યે ન આપે તેને છેક, એક વાર પોકારે બારણે તેને પુ
ત્રીજન એક. લાંચ લેઇ તું તો લખતી હતી આપો સહુ
પેહેલું. મારા પિયુ વિજોગણના જાણતી, ગારૂ મરણ બ
ખાવતી વેહેલું રે. ૭

રાગ અસાવરી-કડવાં ૩૪

સ્વપ્નું સાચુ ન હોય, સૈયર મારી સ્વપ્નું સાચુ ન
હોય; ગોઠ રંક હતા તે રાજ્ય પામ્યો, સ્વપ્નાંતરમાં સા
ર; તેને હસ્તી ઝુલે બારણે, રથ ઘોડા પરમ વિશાળ.
જાગીને જોવા જાય ત્યારે, ગર્ધવ ન મળે એક; એક નિ
ર્ધનિયો તે ધન પામ્યો, સ્વપ્નાંતરમાં સાર, તેને દેશ વિ
દેશે વહાણ ચાલે. વાણોતર છે સાર. જાગીને જોવા જા

ગો ત્યારે, કોને લાવે પાસ, એક મુરખ હતો સ્વપ્નાંત રમાં ભણીયો વેદ પુરાણુ, જાગીને ભણવા જાય ત્યારે મુખે ન આવરે પાશાણ એક વાંઝીયો તે સ્વપ્નામાં વેગે પામ્યો બાળ; તેનું ઘોડાયું ઘોજારે બાંધ્યું પારણું પરશા ળ, જાગીને જ્યારે જોવા જાય ત્યારે કોનું લાવે બાળ.. સ્વપ્નું સાચુ ન હોય સૈયર મારી સ્વપ્નું સાચુ ન હોય.

રાગ કલ્યાણ કડવાં ૩૫

ચિત્રચાળીને વાનો વાળીને, રંગ ભેળાને, પટ મેલીને, લેખણ લાવીને કરમાં સાહીને રંગ ભરતીરે ચીત્ર કરતી રે હવે સ્વર્ગના લોક લખાયરે; લખ્યા સ્વર્ગ લોકના રાયરે; ઉર લોક લખ્યું ને ભુર લોક લખ્યું. જમલોક લખ્યાને ત પલોક લખ્યા, સત્યલોક લખ્યોને વૈકુંઠ લખ્યું. ગુણલોક ખ્યો ને ગાંધ્રવ દેશ લખ્યો હવે ઓખાબાઇ તમે ઓરાં આવોરે, આમાં હોય તેને આવીને બોલાવોરે; ઓખા આ વીને કાગળમાં જોયરે; એતો રાતે રાતે લોચને રોયરે બાળ્ય બાળ્ય આતો નથી ગમતુંરે; તેને રાવગડામાં મે લો જઇને રમતુરે. ચિત્રચાળીને વાનોવાળીને લેખણ લાવીને કરમાં સાહીને, હવે પાતાળ લોક લખાયરે,. અતળ લખ્યું ને વિતળ લખ્યું સતુતળ લખ્યુંને પાતાળ લખ્યું, તળાતળ લખ્યુંને રસાતાળ લખ્યું મ્હાતાળ લખ્યું તેણીવારરે, લ ખ્યા પાતાળ લોકના રાયરે, નાગલોક લખ્યા તેણીવારરે,વા સુકી નાગ લખ્યાને ત્રિશક નાગ લખ્યા, પુંડરીક નાગ લ ખ્યાને મણિધર નાગ લખ્યા, શેષનાગ લખ્યા તેણીવારરે મારી ઓખા સલુણી ઓરાં આવોરે, આમા હોય તેને હશી ને બોલાવોરે, બાળ્ય બાળ્ય તેના દર્પરે, હું શું સ્વપ્નાંતર માં પરણી આવા સર્પરે, આતો કાળા, લીલા, પીળા સાપરે

લખનારી ચિત્રલેહા તારા બાપરે. ચિત્રશાળીને ગાનોવાળી ને દીવો બાળીને કાગળ પાડીને હવે મૃત્યુલોક લખાય. લખ્યું મૃત્યુ લોકના રાયરે, અજમેર લખ્યુંને અલીઆર લખ્યું મુલતાન લખ્યુંને મારવાડ લખ્યું ખોરાસન લખ્યો ને બંગાળ લખ્યો, એકમુખા લખ્યાને અકમુખા લખ્યા, સ્વાનમુખા લખ્યાને મંજારમુખા લખ્યા. હસ્તિમુખા લખ્યાને ગર્ધવમુખા લખ્યા. એકટંગા લખ્યાને અગ્નિબાગા લખ્યા. લખી વસ્તી ભાર અઢારે, એ ખાવી જુઓ ભરથારરે, બાઇ કાગળ લખ્યો તે તારો પાડરે, હું શું સ્વપ્નાંતરમાં પરણી ગાવ ઝાડરે બાઇ લખતાં તે લેખ તુટીરે ખડીયામાં રૂશનાઇ ખુટીરે થયા કાગળના અંબારરે તવે રૈવપ્નું નથી લાધ્યું સારરે.

સાખી કડવાં ૩૬

સોરઠ દેશ સોહામણો મુજને જોયાના કોડ; શીરત્નાગરને ગોમતી, ત્યાંતો રાજ કરે રણછોડ. ૧ સોરઠ દેશ સોહામણો, ન ચઢયો ગઢ ગીરનાર, ન નાહાયો ગંગા ગોમતી, તેનો એળે ગયો અવતાર. ૨ સોઠ દેશ સોહામણો વેલ વેલ કેલ કરંત; ગંગોદક ભરી કંચુકી, રાયહરી ચરણે ધરંત. સોરઠ સુઘડ માનવી, રાજા નીત નીત કરે વેહેવાર, એક નગર નહી માનવી, તેને ઉભા ઉભા જુહાર.

રાગ હુલાળી

આજરે સ્વપ્નામાં દીઠી સોરઠાયાની જાનરે; જાણ્યુંરે જાદવરાય આવ્યા પરણવાજો, આજરે સ્વપ્નામાંદીઠાગોમતીનીતીરરે, આજ સ્વપ્નામાં દીઠા હરધરજીના વીરરે; આજરે સ્વપ્નામાં દીઠા સુંદર વર ભરથારરે; તેમાં અડધાં ઊંઘ્યાંને અડધાં જાગતાંરે.

રાગ કલ્યાણ કડવાં ૩૭

ચીત્ર આણીને તનીવાળીને રંગ બેગીરે પટ મેલીને રં-
ગ ભરતીરે ચીત્ર કરતીરે લેખણ લાવીને કરમાં સાહીને
લખે સોરઠ દેશ લખાયરે, ત્યાંતો નગર લખ્યું દ્વારકાંયરે;
લખી જાદવની રાજધાનીરે તેની સોભાતો સુરજ સમાણી
રે, લખ્યો જાદવનો પરિવારરે ઉગ્રસેન લખ્યા તેણીવારરે
કૃતવરમા લખ્યા સાત્યીક લખ્યા. ઓધવ લખ્યાને અક્રુર
લખ્યા વાસુદેવ લખ્યા તેણીવારરે. ઓખા આવી જુવા
ને ભરથારરે, બાઇ તેનાંતો ઓધાણ મગાવાંરે આ ઘરડા
ને શાને પર્ણાવાંરે તેને માથે મુગટ કુંડળકાનરે તેના જેવો
જસો લખ્યા ભગવાનરે. ઓખા આવી જુવોને ભરથારરે
બાઇ તેના સરખુરૂપ તેના આગારે મારા નાથજી ગોરાને
આતો કાળારે તેતો વડસસરો વડસસરો સહુ કેહેતારે હું
પરણી તારે ચોરી સાહીને રેહેતારે. લખ્યા કૃષ્ણ તણા કુ
મારરે એક લાખ ફરતા હજારરે. એરી આગળ લખ્યા
તેણીવારરે ઓખા આવી જુવોને ભરથારરે તેતો રીંછડા
ના બાળ, તેને માથે મોટા વાળ; તેના કુળમાંમારો કંથ
તેને ધાનસુના છે દંત, તેતો રૂપાળોને ઊંચ, તેને મોઢે
નથી મુછ; ત્યારે લખીયા પ્રદ્યુમનરે ઓખાનું કઇક મા-
ન્યુ મારે જાણું હોયકે નહોય સુજને પરણ્યો તેનું મ્હોયતે
ન - ગે સસરો સો કહેતારે, હું પરણી તારે મારી પાસે
રેહેતારે

વલણ.

આમ કહીને અનિરૂધ લખિયા, ક્ષણું ન લાગી વારરે;
કરા મસ્તક જુના રહી, બાઇ એ મારો ભરથારરે,

રાગ -ઢાળ કડવાં ૩૮

ચિત્રલેહાના હાથમાં મેલુ લખ્યું પુતળું જોઇ, પ્રેમ આણી ઓખા બાઇએ ઝુંટી લીધું તેહ. ૧ કરમાં લેઇને કામની કાંઇ દેઇ આલીંગન, માળીયામાં મેલી ચાલ્યા પ્રાણનાથ જીવન. પેહેલીવાર તો માળિયામાં મુજને ગયા મુકી; આ ણીવાર હું નહીં જવા દેઉં પેહેલીવાર હું ચુકી. આણી વાર હું નહીં જાવા દેઉં મેં ઝાલ્યો છે છેડો; મારા પેઉજી પરવરોતો મુજને સાથે તેડો. ૪ ચિત્રલેહા ઓખાપ્રેર બો- લી શા જોડે છે જોડા, તેતો પોહોડ્યા હાથીકાંમાં આતો ચીત્રામણના ઘોડા રે.

રાગ પરજ્ઞ કડવાં ૩૯

આપો આણી. તે વર મેને ન આપોતો આણી. ટેક. નીકર કાઢું મારો પાણી, તે વર મુને આપો હો આણી મેંતો સ્વપ્ને દીઠો જે છેલ ભોરે તેની પાપણનો છે ચા ભોરે, મારૂ મનકુ હસ્યું લટકાળો, તે વર મુને આપોતો આણી. ૧ જેના દીલે ાડુ અજાણુરે મકરાકર કુંડળ કાનરે અંગે શોભે એ ભીને વા ા. તે વર મુને૦ જેનાં લક્ષણ વીશને બારરે મુને પરણી ગયો છે કાલરે, તેને વરસ થ યાં દસબાર. તેવર મુ૦ ૪ વરની લટકતી છે ગાલરે મુને પરણી ગયો છે કાલર તેને ટપકુ કીધું ગોરે ગાલ તે વર મુ૦ રાજે પીતાંબર પરીધામરે મુને કેહેતો ગયો નહીના મરે ત્યારે ક્યાંથી સરે મારૂકામ, તે વર મુને૦ ૬ ચીત્રલે હા બોલી વાણુરે સહચર કેમ થઇ અજાણુરે બાઇ મા રી ત્યાંતે જાણ્યે કોણ. તે વર । મુને૦ ૭ કોટ કાંગરે ચાંમુડાયરે; છપન કોડ છે ચોકી માંહેરે ચક્ર જળહળતું છે ત્યાંયરે; મુને મારે હેલા માંય. તે વર મુને૦ ૮

રાગ મારૂ -કડવાં ૪૦

ઓખા કહે છે સુણ સાહેલી લાવ્ય કંથને વેહેલી વેહે-લી બાઇ તું છે સુખની દાતા,લાવ્ય સ્વામીને થાય સુખસાતા, ચતુરાને કહે ચીત્રલેહા આણ્યાના ઉપાય કેવા, દુર પં થકે દ્વારામતી,કેમ જવાય મારી વતી;ત્યાં જઇ ન શકે શક્ર રક્ષણ કરે છે સુદરશન ચક્ર, જાવું જોજન શહસ્ત્ર અગીઆર, તારો કેમ આવે ભરથાર; નયણે નીરની ધારા વહે છે કરજોડીને કન્યા કહે છે, બાઇ તારી ગતી છે મોટી તને કોઇ ન કરી શકે ખોટી; સઇયરને સઇયર વ્હાલી મેં તમને હાથે ઝાલી, આપણુ એકૂ જણી સંગતી તું પ્રાણ દાતા છે વિધાત્રી, માબાપ વેહેરી છે મારાં મેં ચરણ સેવ્યાં છે તમારાં વિધાત્રી તું દીન દયાળ એમ કહીને પગે લ.ગી બાળ; ચિત્રલેહાયે ધારણા દીધી, પછી દેહ પક્ષીણીની કીધી.

રાગ ઢાળ કડવા ૪૧.

ચિત્રલેહા કહે એખાબાઇ મારે દ્વારકામાં જાવું;પ્રભુના ના ઘરમાં ચોરી કરવી નથી લાડવો ખાવું, ૧ અગીયાર શહસ્ત્ર જોજન જાવું હરવા શ્રીજુગદીશ. સુદરશન જો ચક્ર મળેતો છેદે મારૂ શીશ. બાઇ તુજને તાણુ તો નવ પડેને જેમતેમ વેહેલી થાને લાવ્ય મહારા કંથને તું ખોટી થાય છે શાને, જાતીવેળા ઓખા કહે છે મારો વરછે રૂડો કરમે મળ્યાંછો કુંવારાં; માટે રખે પેહેરતાં ચુડો.ચિત્રલેહાએ કહેવા માંડયું મનમાં રાખો ધીર, તુજ સ્વપ્નામાં પરણીગયો મારી માડી જાયો વીર, ત્યારે ઓખા કહેવા લાગી જોઇ રહી વાટડી, મારો વર રૂડો જાણી એહ

તી ધારૂડી. હું નહી ઓઢું ધારૂડી તું એ શી ઓઢી વાત તુજ સ્વપ્નામાં પરણી ગયો મારો માડી જાયો ભ્રાત. એ વું કહીને ઉતપતી તે પવનવેગે જાય, આકાશ મારગે સં ચરી પોહોચી ગોમતી માંય. ૮ ગોમતીમાં મરદન કર્યું ને વિચાર્યું તે ઠામ; પ્રભુના ઘરમાં ચોરી કરવી નહી એકલાનું કામ. પછીતો નારદમુની સંભાર્યા તત- ક્ષણ આવ્યા ધાઇ; કહેરે મુજને કેમ સંભાર્યો ચિત્રલેહા બાઇ. ૧૧ બાણાસુરની દીકરીને લાધ્યું છે સુપન. અ નિરૂદ્ધ સેજે વરી ગયો વિભ્રમ થયું છે મન. ચોરી કર વા હું આવી સુદર્શન આડું થાય; તે માટે તમને સંભા ર્યા કરવા મહારી સાહાય. ૧૨ નારદ કહેછે ઓરે બાઇ તે તેમાં તે શું કામ. એક તામશી વિદ્યા એવી ભણાવુ ઊંઘે બાધું ગામ. ૧૩ ચીત્રલેહા કહે સાચું કહ્યું, પણ છે તરવા જાગદીશ.સુદર્શન પેહેલું ચક્ર મળેતો છેદે મારૂ શી શ. ચક્રની ચિંતા નવ કરશો. નીકળશે ચોકી ફરવા. તે રે મારગે હું જઇશ બેસાડીશ વાતો કરવા; પછી તામ શી વિદ્યા ભણુતી જીભે જપતી જાય; ચોસઠ કળામાં આ મુંડા તે ઠમક ડોલાં ખાય. ૧૬ ગામ તો ધારણ પડયું ઊંઘ્યા સઘળા લોક, ચિત્રલેહા નગરમાં પેઠી મુકી મનનો શોક. નારદે વિચાર્યું ચિત્રલેહા અનિરૂદ્ધને લેઇ જાશે શી વને સામળીયો લઢશે જુદ્ધ જોવા જેવુ થાશે ૧૮. ચક્ર ચોકી ફરતુ આવ્યું મારગમાં નિરધાર, તે મારગે સામા મળિયા નારદ બ્રહ્મકુમાર. ૧૯ નારદ કહેછે ચક્રને. તુ ક્ર હાડી જાયછે ફરવા, એક ઘડીવાર બેશને મુજ સાથે વાતો કરવા ૨૦ તુ ને હુંતો કયાં મળીશ તું સાચી કહેને વાત કાઇ દહાડો મુજને સંભારે, દ્વારકાનો નાથ. ૨૧ ચક્ર સુ

ખથી બોલીયુ વળી મારૂ તે ધન ભાગ ત્યારે દરરાત્રા તો ક્યાંથી પામું લાગ. ભોળુ ચક્ર સમજ્યું નહિ બેઠું નિરાંતે થઇ, પેલી નારી ભયા નગરમાં ચોરી કરવા ગઇ ૨૩ જોતીજોતી જ્યા ગઇને ક્રશ્નતણુરે ભોવન; ત્યાંથી આ ઘેરી પરવરી જ્યાં પહોડયોપ્રદયુમન. ૨૪ ત્યાંથી આઘેરી પરવરી મહાવિષ્ટકેરા વીર, સોડ ઘાલીને પહોડીયો મહા ધનુપધારી ધીર. ૨૫ હમણાં જો હું અને જગાડુ મા રા મારી કરે કડકાય માથે હીંડોળો લેઇ લીધોને ઉલટ અં ગ ન માય, ૨૬ જે જુગ અબે એમ કરતી જાય; હીંડો ળો લેઇ જાતાંદીઠો નારદે તેણી વાર. હીંડોળો લેઇ પર વરીને સમર્યા વૈકુંઠ રાય. પવન વેગે સંચરી આકાશ મારગે જાય. ૨૮ ઘડીમાં આવી પોહોચી શોણીતપુર મોઝાર; તે ઠેકાણે નારદજીએ મન કરયો વિચાર,૨૯ એ જ્યારે જઇ ત્યારે હુંએ મારે જાવું, તેણે તેનું કામ કર્યું હું ખોટી શીદને થાઉં. નારદ કહે છે ચક્રને તું નિકળ્યું ચોરી કરવા; આવડી વાર મુરખા કેમ બેઠું મુજ સાથે વાતો કરવા. ૩૧ નારદ કહે છે ચક્રને ઉઠ રાખ તારૂ મા મ કાલે પછી ચોરી થાશે તું લેઇશ મારૂ નામ, આકા શ મારગે પક્ષીણી તે વેગે ચાલી જાય, ઓખા બાઇતે. વાટ જુવે છે મંદીર માળીયા માંય વા વાયને બારી હા લે ખડખડાટ બહુ થાય. ચિત્રલેહા પાપણી તે હજુએ ન આવી આંય. ચિત્રલેહા ચાવી આવી મંદીર માળીયામાં ય; ભલે લાવી ભલે લાવી હું જગાડું ભરથારરે. ૩૫

રાગ આસાવરી કડવાં ૪૨

ઊખા પેઉને જગાડિયે, ભરનિંદ્રામાંથી ઉઠાડિયે, મન સંગાથે એવા બીજીએ બહાદત્તા તો શીદ લીજીયે. ૧ ઊ:

રથાર પેહેલી ભામની, જે અન્ન રાંધીને ખાય વાગોળ થ ઇને અવતરે ઊંચે મસ્તક ટંગાય. ૨ ભરથાર પેહેલી ભા મની જે સુને સજ્યામાંય ભરથારનું જે કહ્યું ન માને આ પગતી જે નારી વેતો નારી અવતરે કાંઇ બીલાડી મં જારી. ૪ ભરથારનું જે કહ્યુ ન માને કરે તરફોડા કંથ, હડકાઇ કુતરી અવતરે માંથે પડશે જંત, ઓખા કહેછે ચિત્રલેહાને તું તો બોલે આપ. પિઊડો પોહોડયો હોય પા રણે કરડવા આવ્યો હોય સાપરે. ૬

સાખી કડવાં ૪૩

સ્ત્રિ ચરિત્ર અનેરડાં કોઇ તેનો નલે મરમ; સ્ત્રિ શામ ને ભોગવે પણ ખોયો પોતાનો ધરમ, ૧

રાગ ઢાળ

ઓખા કહેછે ચિત્રલેહાને હવે ન બોલીશ આડું; તુ કે હેતો મારા પેઊને પગ ચાંપી જગાડુ ૧ ચિત્રલેહા કંઇ ઓખાબાઇ આવડી ઉતાવળી શું થાય; એ મોટાનો કુંવ ર કહાવે કાંઇક હશે હથિયર. ઓશીકે જઇ જોવા લા ગ્યા તો મોટી એક ગદાય. ઉપાડાને અળગી કીધી ઓ ખા ચાંપે પાય.

રાગ મારૂ કડવાં ૪૪

મહાબળીયો તે જાગીયો તેના બળનો નાવે પારરે, ઉ ઠડ હાક મારી, કીધો છે હોકારરે. રમક ધમક ડાકલાં વાગે હારોહારરે; આતો નહોયરે નહોય મારા બાપવીનું ગા મરે, દ્વારીકામાં વસે સઘળા વૈષ્ણવ જનરે; અહો રાત્રી એહા કરે છે કીરતનરે. નાદ કેરા ચકરડા તે હોયરે અપા રરે; ભુત ભૈરવ જોગણી, અસુર કોહોની નારરે. [illegible]

ણી છો સાકયણી છો, કોણ છો બલાયરે. ચિત્રલેહા કહે છે વીરા ખમા ખમા ખમાયરે.

રાગ દેવગ્રીની ચાલ કડવાં ૪૫

અનિરૂદ્ધ તે જાગીને પેખે, ભુવનચા આડા દેખે; કોણ કારણ અમને લાવીયાં હો; ચિત્રલેહા બોલી શીર નામી, તમને લાવીશું જાણી, ઓખાને કરો પરણી, વર વર વાને અરથે હો તમને લાવીયાં હો તમે બે નારી છો અન્ય; દિસોછો કેવરી કન્યા પરણુ તો થાય છે અન્યાય કેમ પ રણુ હો અશુર નંદની હો,

રાગ ધવળ કડવાં ૪૬

બાણાશુરની નગરીમાં ગરગડીયાં નિપારે, એણે ને પબ્દે અનિરૂધ જાગીયારે ૧ જાગ્યા જાગ્યા જાદવરય જુગ તી ન દેખેરે. પેખેરે પેખે અસુરનાં માળીયાં રે ૨ આતો નહોય અમારી નગરી ન હોય અમારૂ ગામરે; ન્હોય ન્હો ય ન્હોય કનકની દ્વારિકાંરે ૩ ન્હોય અમારી વાડીરે. અમે રમતા દાહાડીરે, નહોય નહોય પુષ્પ કમળનો દોલીયો રે. અહિયાં નાદ ઘણાવાગે, રણતુર ઘણેરાં ગાજેરે; નહોય નહોય શંખ શબ્દ સોહામણોરે, મને કેઇ રંડા લાવીરે, મારી દ્વારીકા છંડાવીરે કેઇરે ભામનીયે મુજને ભોળવ્યોરે આતો ઊંચા ઊંચા માળ, લોઢે જડયા કમાડરે, રત્નાગર સાગર સે નથી ગાજતોરે. ચિત્રલેહા બોલી આળરે, તમે જોઇને દેજો ગાળરે; આવ્યાછો તો આ કન્યા સુખે વરો રે, ત્યારે અનિરૂદ્ધ બોલ્યો વાતરે મુછ ઘાલી હાથરે; જા ણી જોઇને જાવ ગામોમાં કેમ બોળીયેરે. મારો વડુવો જુગજીવન; આમે પ્રદુમન રાના તનરે, તે મારે નહી

પરણ્યું રાયની દીકરીરે. ચિત્રલેખા બોલી વાતરે, ઢાંકી રા ખો તમારી જાતરે; હમણા વાતો કાઢીશ વડવા તણીરે નરકાસુરને મારીરે, સોળ હજાર લાવ્યા નારીરે, તારા સમ જો તારા બાપે એકે નથી પરણીરે એક લગને વરીયા નવ પુછયાં કુળને પરીયાંરે જાત બાત કોઇની પુછી ન હીરે, તારા બાપની જે ફઇરે, અરજુન સન્યાશીને ગઇ રે, મોં કાઢીને બોલે એવું છે નહીરે. જેણેવાયો વંદ્રાવન માં વંશ, જેણે મારયો મામોકંસ, ધાવતાં મારી માસી પુતનાંરે, ધાવતાં મારી માસીરે કરી રાખી કંસની દાશી રે, કુબજાના કુળની વાતો કહેતાં નથીરે.તારો વડવો દંધી માખણનો ચોર, ચારયાં વંદ્રાવનમાં ઢોરરે. છાશ પીનેનો ઉછેરીયોરે. સત્રાજીતને કાજેરે મણી લેવા ગયા મહારાજ રે ત્યાંથી પરણી લાવ્યા જાંબુવંતી રીંછડીરે. ૧૮ લાંબાં નખને ટુકા કેશ, વરવો દીસે એનો વેશરે ભુંડા મુખના મુંછાઉપર શું મોહી રહયોરે. ૧૯ કહોતો વાત વધારી કે હીયે; નિકર અહીંથી છાનાં રહીયેરે પુછો છોતો કન્યાનું કુળ સાંભળોરે. તારો વડવો જગજીવન એનો વડવો ક ઇલાશનો રાજનરે; ઓખાની માડી તો ઉમીયા સતીરે. હિમાચળની બાણેજીરે, ગણપતી તેનો વીરરે, ઉમીયાના અ- રધાંગે ઓખા ઉપનીરે. તારો વડોવો જુગજીવન તેમતેનો વડાવો બળીરાજન. એક સમે બળીરાયે જગ્ન માંડીયોરે, બળીરાજા જગનનો અધિકારી. તારો વડોવો ભીખારીરે; ડાતણ ડગલાં માટે કર જોડીયારે. ૨૩ આટલી વડાઇ શા શાને કરોછો, એના બાપની ભુગીમાં રહોછોરે કરમહીણ ના કપાળમાં કોઇ ચોઢે નહીરે. કહોતો વાત વધારી કહી યે. નીકર અહીંથી છાના રહીએ, આવ્યા છેતો આફન્યા

ફિએ વરોરે.

રાગ ઢાળ કડવા ૪૧.

અનીરૂદ્ધ વળતો કોપીયોને .ક્યાં મારી ગ્રાય, તમારા જોબનના હવે, મારી કર કડકાય. તમેં જાણ્યું અહીંયાં આવી કર્યું બલેર કામ; તમને એ જણુને મારી ઉડીજકે દ્વારીકાં ગામ. ઓખા ત્યારે થરથર ધ્રુજી વેગે આવી અ. ૩ મારા પેઉજીને હું મનાવું તું લાવી તે તારો પાડરે. ૪

રાગ સીંધવો-કડવાં ૩૪

મારા સોરઠીયા સુજાણ મળ્યા મને મેલશોમાં મારા જીવના જીવન પ્રાણ મળ્યા મને મેલશોમાં મારા જીવના જીવન પ્રાણ મળ્યા મને મેલશોમાં મારી સાસુડીના જા ત મળ્યા મને મેલશોમાં સ્વપ્ને શીદ ઝાલ્યોતો હાથ મ ળ્યા મને મેલશોમાં ચાલોતો કાઢું મારા પ્રાણ મળ્યા મ ને મેલશોમાં ત્યારે અનિરૂદ્ધ બોલ્યો વાણ સાંભળ સુંદરી, અબળાયે નાંખ્યા બોલ અમશું ઉથલડી. મારા બડાકવાની વાત કાઢીને વઢી ત્યારે ઓખા બોલી વાણુ એ છે દાસલડી, કોબાંડની તનીયાત, પગની ખાસ લડી. ત્યારે અનિરૂદ્ધ બોલ્યો વાણુ હવે હું વરૂ. તને ગા જા દીધી સાર, મારૂ વેર વળ્યું. ચિત્રલેહા બોલી વાણુ ગા જા દીધી સહી. તમે બે થયાં છો એક પરણાવું નહી પ રણવાનીપેર સઘળી મેં લહી. મને મળીયા નારદ મુન્ય વિદ્યા શીખવી. ત્યારે ઓખા બોલી વાણુ હવે વારશાની પરણાવ માળીયા માંહ્ય રાજકુંવર ન્હાની.

રાગ ઘોળ કડવાં ૪૯

માળિયામાં મેથ્યા અગ્નિ પ્રગટ કીધોરે મળીઆમાં રે

વતા સાક્ષી લીધારે, માળીયામાં નારદ તુંબર વાયરે, મા
ળિયામે કળસે ચોરી બંધાયરે. માળિયામાં પેહેલું મંગળ
વરતાયરે, પેહેલે મંગળ શાં શાં દાન અપાયરે. ચિત્રલે
આપે છે કરની મુંદ્રીકાયરે, દાન લેછે ક્રશ્ન તણો સંતાન
રે. માળીયામાં બીજું મંગળ વરતાયરે બીજે મંગળ શાં
શાં દાન અપાયરે, ચિત્રલેહા આપે છે સોળ શણગારરે.
દાન લેછે ક્રશ્ન તણો સંતાનરે માળિયામાં ત્રિજુ મંગળ
વરતાયરે, ત્રીજે મંગળ શાંસાં દાન અપાયરે, ચિત્રલેહા
આપેછેનવસર હારરે. દાન લેછે ક્રશ્ન તણો કુમારરે. મા
ળિયામાં ચોથુ મંગળ વરતાયરે ચોથે મંગલ શાંશાં દાન
અપાયરે, ચિત્રલેહા આપે છે ગાયોનાં દાનરે, દાન લેછે ક્ર
શ્ન તણો સંતાનરે; માળિયામાં સમેવરતે સાવધાનરે મા
ળિયામાં આરોગ્યા કંસારરે, માળિયામાં સોભાગ્યવંતી તેડા
વોરે ઓખાબાઇને સોભાગ્યવંતી કહી બોલાવરે માળિયા
માં ઓખા અનિરૂદ્ધ પરણી ઉઠયાંરે. માળિયામાં સોનઇયે
મેરૂતુઠયારે.

રાગ ચોપાઇ ત્રિતાળી કડવાં ૫૦

બોલ્યાં સુકજી પ્રેમ વચન, સાંભળ પરિક્ષત રાજન મ
ળિને બેઠી બેઉ સહચારી, બોલી વચન કોભાંડ કુમારી. ૧
સુખ ભોગવો શ્યામને સ્વામી, ચિત્રલેહા કહે શિરનામી,
બાઇ તું કરજે પીઉનાં જતન, રાંક હાથે આવ્યું રતન
વર કન્યા સુખે રેહેજો, બાઇ મુજને જાવા દેજો આજ એ
નું આપેછે રાય,ત્રીજુ માણસ કેમ સમાય.તમો નરનારી
ક્રિડા કીજે, હવે મુજને આગ્યા દીજે, બોલી ઓખા વૃદ્ધ
ની વાણી, મારી સહચર થઇ અજાણી. હવે સતી ઓ

ખા વળતી ભાખે, બાઇ કેમ છડું તુજ પાકે, આપણ
બે દિન નિરગમશુ, અન ત્રણ વેંચીને જમશુ. દુખ થા
શે તો દેઇશું થાવા, પણ નહી દેઉ તુજને જાવા; એનો
હું તો રહીશ ભુખી, તુજને નહી થાવા દેઉ દુખી, હું તો
આપીસ મારો ભાગ, હમણાં નથી જવાનો લાગ; માબા
પ તેરી છે મારાં મેં તો ચરણ શેવ્યાં છે તમારાં. તુજ
તે ઘેર ન ન જવાય, જાણ્ય બાણાસુરને થાય; ચિત્રલેહા
કહે સુણ વાણી મારી સહચર થઇ અજાણી. ૯ પ્રધાન પુ
ત્રી કહેવાઊછું માત્ર હુંછું બ્રાહ્મણીનું ગાત્ર, તુજ અર્થે લી
ધો અવતારમેળવ્યાં નારી ભરથાર, એમ કહી કરી પ્રસ
ન. ચિત્રલેહા ગઈ બ્રહ્મ સદન; ઓખાયે આંખડી ભરી
કંથે આશના વાશના કરી. સામી આશા બાંધી નારી, પ
છી ચિત્રલેહાને વિસારી, જે દાહાડે તુજને સ્વપ્ન તે દહા
ડે મુજને સ્વપન, જાણે પરણ્યોછું ઓખા નારી, ઉઘાડી
મેલાતી બારી. બેને સરખી વિજોગની પીડા, નરનારી ક
રે કામક્રીડા. બેને ચલકતી જોબન કાયા પ્રિત બંધને બાં
ધી માયા નેહ જણાવે છે ઓખાનારી, રમે અનિરૂદ્ધ કું
જ બીહારી જે જોઇયે તે ઉપર આવે, ભક્ષ ભોજન કરે
મન ભાવે પેહોત્યો ઓખાનો અભિલાખ, પછી આવ્યો
અસાડ તે ગાસ આવ્યા વર્ષાકાળના દન, મેહ ગાજે વર
સે બહુ પરજન્ય બોલે આકાશે વીજળિ કરી બોલે કો
કીલા વાણી મધુરી. મહા તાપસનાં મન ડોલે ત્યાંતો મો
બપઇયા બોલે તેલ મરદન કરે છે અંગે, કેસર ચંદન ચ
રચે રંગે નેત્ર અંજન આભ્રણ સાર, કરે તંબોળ કેરા
અહાર; તપે નવરટ ચાંદલો તવો, ચંદ્ર સરખ પુનમના

જેવી શીશ ફુલ સેંથે સીંદુર, તેને મોહ્યો અનિરુદ્ધ તો
ર કાને ઝાલ ઝગકતી જોઇ કામકુંવર રહ્યા મોહી, ના
ક સોહાયે મોતીની વાળી તેને રહ્યો અનિરુદ્ધ નિહાળી
મોહાયો મોહ્યો મુખને મોડે, મોહ્યો મોહ્યો ભ્રગુટીને
જોડે, મોહ્યો મોહ્યો ટીલાવંકે મોહ્યો કેસલંકે, મોહ્યો
ઘુઘરીને ધમકે; મોહ્યો મોહ્યો ઝાંઝરને ઝમકે. દીઠું એ
ડીયે સુંદીર કામ, તેણે વિસાર્યું દ્વારીકાં ગામ; સાખ્યું ભ
ક્ષ ભોજન કરે આપ તેણે વિસર્યાં માને બાપ. ૨૧ પા
મ્યો અધરામૃત પકવાન, તેણે વિસાર્યું હરીનું ધ્યાન,
ઓખા સુખ તણો સંગ, તેણે વિસાર્યો રત્નાગર. અ
નીરુદ્ધની ચાલ છે ગમતી; નથી નારી મુખે ઓસરતી
હીડે ઓખાની પુંઠળ ફરતાં, ઘેલો કીધો મરજાદા આણી
નવ સુજે દિવશ કે રેણી; રાત દિન નિરગમે છે રમી,
ચારે આંખે ઝરે છે અમી, સુધબુધતો વિસરી ગઇ, એ
ટલે ચોમાસુ ગયું વહી. ૨૫

વલણ.

ચોમાસુ વહિગયું, આવ્યો આસો માસરે;
કન્યા ટળીનારી થઇ, ઓખા પામી સુખ વીલાસરે.

રાગ મલાર કડવાં ૫૨

વર્ષાત્રતુ વહિ ગઇરે, રમતાં રમતાં રંગ વિલાસ; સુ
ખ પામ્યા ઘણું રે, એટલે આવ્યો અશ્વીન માસ. ૧ અ
ક સાગે સહચરરે, આવી સરદપુનમની રાતરે. માણેકસરી
પુરણી મ રે, ઉતમ દિસે આસો માસ, ૨ ચંદ્રમાને કી
રણેરે, એહાં હીંડોળે નર નાર, હાસ વિનોદમાંરે કરતાં વિ
વીધ વિલાસ. ૩ રક્ષક રાયનારે તેણે દીઠાં રાજકુમાર
કન્યા રૂપ ક્યાં ગયુંરે ઓખા દીસે હવે નાર. ચિત્રલેખા

ક્યાં ગઈરે એકલી દીસે છે ઓખાય; રાતી રાતી આંખ ડીરે ફુલ ફુલી દીસે કાય. ૫ પીંડે ઉર ઢાંકતીરે. શાકે થયા છે નખ પાત; અધુરપે શામતારે કોઇક પુરષ દંત નો ઘાત. સેવક સંચર્યારે, એવો દેખીને આચાર મંત્રી કોભાંડનેરે. જઇને કહ્યા સમાચાર, ૭ પ્રધાન પરવર્યોરે જ્યાં છે અસુર કેરો નાથ, રાયજી સભાઓરે મંત્રી કહે છે જોડી હાથ, લોકીક વારતારે કાંઇક આપણને લઇ, ન જીભ્યા છેદીયેરે, કેમ કહીયે વજ્ર વચન. બાળકી તમ ત ણીરે તેતો થઇ છે નારી રૂપ, વારતા સાંભળીરે, આસન થી ઢળીયો ભુપ, ધ્વજા ભાગી પડીરે એતો અમથી અ કસમાત; બાણ કોપગો ઘણુંરે મંત્રી સાંભળી સાચી વા ત. શિવે કહ્યું તે થયુંરે તારી ધ્વજા થાશે પતન. તેવારે જાણજોરે રીપુ કોઇક થશે ઉત્પન્ન જનમો મંત્રી તમોરે. જુઓ પુત્રી કેરી પેર, કોઇ જાણે નહીરે, તેમ તેમ તે ડી લાવો ઘેર. પ્રધાન પરવરયોરે સાથે ડાહયા ડાહયા જ ન: ઓખાને આળીયેરે હેઠે રહીને કહે છે વચન, કઉભાં ડ એચરયોરે ઓખાજી દોને દરશન, ચિત્રલેહા ક્યાં ગ ઇરે ચાલો તેડે છે રાજન. થરથર ધ્રુજતીરે પડી પેટડા આમાં ફાળ; શું થાશે નાથજીરે, આવી લાગી મહાજંજા ળ. તેમે રમે બોલતારે; તાથજી દેશોમાં દરશન, મુખ ઉ ડી ગયુરે ઓખા નિર ભરે લોચન ૧૭ બાળા બહુ વ્યા કુળીરે, કાંઇ કદળીકેરે વરણ; કરાણ કરયા વીનારે કસુકી પેહેરી અવળે વરણ. બારીએ બાળકીરે ઉભી રહીને ત્યાં આવી; કોભાંડે કુવરીનેરે ભય વચને કરી બોલાવી. ચિ ત્રલેહા ક્યાં ગઇરે તુ એકલડી દીસે બાળ; કન્યારૂપ. ક્યાં ગયુરે ખીજશે બાણાસુર ભુપાળ શરીર સંકોગતીરે કર

નીરે કરતી મુખડા કેરી લાજ; ઘરમાં કોણજ મુરે છે ને સાચુ કહોને આજ. ગળસ્થળ કર ધરીરે કોઇ પુરા દંતને. ઘાત, શણુઘટ તાણુતીરે બોલી ઓખા ભાગી વાત. દીલ સારૂ નથીરે, ચિત્રલેખાએ કીધું સહન; તેણે હું આકળીરે દુખણી નીર ભર્યું લોચન. ૨૩ મંત્રી બોચ રયોરે ઓખા બોલે આળ પંપાળ હેઠાં ઉતરોરે નહીતો ચહડીને જોઇશું માળ.

પલણુ

માળ જોઈશુ તમતણો. ભાગશે તમારો ભારરે;
એવું જાણીને ઉતરો, રાય કોપ્યાછે અપારરે.

રાગ રામગ્રી કડવા ૫૨

કન્યાયે ક્રોધ જણાવીયો હાકોટયો પ્રધાન; લંપટ બોલંતો લાજે નહી, ઘડપણે ગઇ સાન કન્યાએ૦ પાપી પ્રાણુ લેવા કયાંથી આવિયો બોલતો ક્ષુદ્ર વચન; એવા સારૂ કીધી જોઇશે. જીભલડી છેદન. કન્યા૦ ૨ હું તો ડાહયો દાનવ તુને જાણુતી, ભારેખમરે કુંભાંડ; એવું આળ કોને ન ચડાવીયે, ભાગી પડેરે બ્રહ્માંડ કન્યાએ૦ ૩ હેવા દેને તુ મારા માતને. પછી તારી વાત; હત્યા આપુ તુજને કરૂ ઝંપાપાત. કન્યા૦ કુંભાંડ લાગ્યો કંપવા પછી, પુત્રી પરમ પવિત્ર, પછી કાલાવાલા માંડીયા, ન જાણ્યુ સ્ત્રીચરિત્ર. કન્યાએ૦ ૫ બાઇ રાજાએ મુજને મોકલ્યો લોકે પાડયો વિરોધ; ઓખાજી પુછવા માટે, આવડો શો ક્રોધ, કન્યા૦ ૬ એવું કહેતાં સેવક, બાણાસુરની પાસ, રાજાએ મંત્રીને કહાવીયુ જુઓ ચઢીને આવાસ. ક૦ ૭ કુંભાંડ કોપ કરીને ગાજીયો વજડાવ્યાં નિશાન, માળી એથી બંને ઉતરો, બાણાસુરની આણુ, કન્યાએ૦ દાસને

આપી આગના, સ્થભ ફેરોને છે દન, એમાએ આંસુડાં ઢાળીયાં ચંપાશે સ્વામીન કનયા૦ ૯ હોકારે અસુરનો સાંભળી ઉભો થયો અનિરૂધ, મેઘની પેરે ગાજી યો, કંપી નગરી બુધ, કનયા૦ ૧૦ મંત્રી કહે સુભટ સાંભળો; કોઇ જોદ્ધા બોલ્યો આંહી, આપણ નાદે ઉઠીયો મેઘ શબ્દથી સહી, ક૦ ૧૧ ઓખાએ નાથને બાથમાં ઘાલીયો, શું જાવોછો વહી; મરડી મરડી જાએ જુદ્ધને હવડા જાણી કહી. ક૦ ૧૨ આ શો ઉદ્યમ વઢવા તણો નથી બાપનું ધામ, દાનવને માનવ જીતે નહી ન હોય કંઇ સંગ્રામ ક૦ ૧૩ નાથ કહે સુણ સુંદરી, વાત સઘળી થઇ. હવે ચોરી શાને આપણે, બેશીયે બારીયે જઇ, ક૦ ૧૪

વલણું.

જઇ બેઠાં નર નારી બન્ને, વાત વિપ્રીત કીધીરે; છજે બજે કામ કુંવર ઓખા ઓછંગે લીધીરે.

રાગ રામકળી કડવા ૫૩

જોડી જોવાને જોધ મળ્યા ટોળેજી, ઓખા બેસારી અનીરૂધ ખોળેજી, કંઠમાં બાંતલડી ઘાલી બાળાજી, દેખી ક્ષોભાંડને લાગી જવાળાજી. ૧

ઢાળ.

જવાળા પ્રગટી બાળ પ્રગટી, સુભટ સહુ જોવા મળ્યા મંત્રી કહે આ બાળ શોભે, હરી ઉછંગે કમળા. ૧ લક્ષ્મ સ્વરૂપને લક્ષણવંતો, આવી સુતા સંગ બેઠો, જ્યાં પર ન જાય પંખી તહાં તે માળીયામાં કેમ પેઠો, નીશંક થઇને બન્ને બેઠાં નિર્ભય નરને નારી; હાસ્ય વિનોદ કરે થ

ણુંને નિરલજ નરને નારી; હાસ્ય વિનોદ કરે ઘણુંને લ જ્યા ન આણે મારી. ૩ ઓખાયે અપરાધ માંડ્યો ધાઇ ધાઇ લેછે સોઇ, પ્રધાન કહે એ પુરૂષ મોટો, કારણ કિસે કોઇ. ૪ અંબુજ વર્ણી આંખડીને, ભ્રકુટી રહી ખમખમી, શેમાવળી વાંકી વળી, વઢવા રહ્યો ટમટમી. માળ ઘેરયો સુભટ સર્વે. બોલેછે આતંડ. અહો વિભિચારી ઉતર હેઠો એમ કહે કુંભાંડ. અલ્પ આયુશના ધણી જમપુરીના મારગ સત્ત અકુર સરીખા રીપુ માંથે, કેમ થઇ બેઠો સ્વચ્છ, ૭ બાણુ રાય તેની દીકરીને ઇંદ્રેન થાય આણ તે રાજકુંવરીની સંગે તું ચઢીને બેઠો માળ. સાચુ કહે કેમ શીશ રહે; કોણ નાત કુળને ગામ, યથા રથ તું ભાખજે. કેમ શેવ્યું ઓખાનું ધામ. ૯ અનિરૂદ્ધ વળતો બોલીયો, સાંભળો સુભટ મીત્ર, ક્ષત્રી નંદન ઇચ્છાયે આવ્યો બાણુનો જમાત્ર. મંત્રી કહે અલ્યા બોલ વિચારી, ઉતરશે અભિમાન. જમાત્ર કોનો બાળકો કોને દીધું કન્યાદાન. અપરાધ પુરણ ઉતર હેઠો તને બાણુરાયની આણ, આ દાનવ તારા પ્રાણ લેશે મરણ આવ્યું જાણ, વિચાર જાણે જીવ્યાનો,પડ્યો વરાંસે સુક;શીકો હોય તો હાકી ઉડે, પણ દીસે છે જાંબુક. એક જણાને જોઇને, પાછો ચાલ્યો કોભાંડ, કૌભાંડનું વાક્ય સાંભળી પાછો ચાલ્યો બળીરાજાનો તન. સાંભળતાગાં ચાર લાખ યોદ્ધા મોકલ્યા તતકાળ, તે ઓખાયે દીઠા આવતા પડી ફાળ. ૧૫.

રાગ પરજ કડવાં ૫૪

કામદીયે જ્યારે કડક દીઠું ઓખા થઇ નિરાશ અરે.

દહાંવ આશું કીધું, મારા મનમાં હતી મોટી આશ, વા-લમ કેમ વડલોર વડશો મારા પાતળિયા ભરથાર વા૦ આછી પોળી ધીયે ઝબોળી, માંહે આંબારસ ઘોળી. તમે જમતા હું પીરસતી ભરી કનક કચોરી, વા૦ આલોટે પા ઢાટે અવનીપર રૂદન કરે અપાર; બોલે નહી નઇણે વર સે આંસુ ધાર વાંલા૦ ઉઠે ને વળી બેઠો થાય વદન વી કાશણુ વીર. તીત્ર બાણુ જ્યારે છુટશે કેમ શેહશો કો મળ શરીર વા૦ ૪ મારા માત પીતાને જાણુથયુંને, ક ટક મોકલ્યું પ્રૌઢ. પાપી બાપે કાંઇ નવ જાણ્યું, બાણા સુર મહા મુઢ. ૫

રાગ હાળ કડવાં ૫૫

સેલી નારી કાલાવાલા જે કરો તે ફોક અમો એવું જુદ્ધ કરીયે તે જાણે નગરના લોક. તું જાણે પિઉ એકલા ને, હાથ નહી હથિયાર, તારા બાપે ચાર લાખ મોકલ્યા તે મારે મન ચાર. તું પિઉ એકલાને કર નથી ધનુષ્ય ને બાણુ, એક ગદા જ્યારે ફરશે ત્યારે લેઇશ સર્વેના પ્રા ણુ. ૩ ચિત્રલેહા ચતુર નારી વિધાત્રીનો અવતાર; ઓ ખાયે તે ધ્યાન ધરીયું આવી માળિયા મોઝાર. એવું ક હીને જોયું સજ્યામાં, ગદા તો નવદીઠી, ચમકીને પુછ્યું ચિત્રલેહાને અંગ લાગી અંગીઠી ચિત્રલેહા કહે મહારાજ હુંતો ચતુર થઇ નવ ચુકી, મેં જાણ્યું મુજને મારશો, ગદા દ્વારીકામાં મુકી અનિરૂદ્ધ કહે શાને વઢુ મારે હા થ નથી હથીયાર. ચિત્રલેહાયે નારદ સંભારયા, માળીયા મોઝાર, નારદ કહે મુજને કેમ સંભારયો કઉભાંડ કેરા તન; મહારાજ જુદ્ધ ચઢે અનિરૂદ્ધ દીજે આશીરવાદ વ

ચન. આશીરવાદ નારદે દીધો, શોભાગ્યવંતી ઓખા બા
ઇ ભલો ભલો પુત્ર પ્રદ્દમનનો ચિરંજીવી અનિરૂદ્ધ ભાઈ,
ભલો તું પુત્ર પ્રદુમનનો, વીર ઘણો વીકાળ, અંતરિક્ષ ઉ
ભો હું જોઉછું આણે સરવનો કાળ. ૧૦ અલ્યા ઘણી
વારતો બેશી રહયોને વાત તણું નહીં કામ. બછરામાં
બકરીયો બાંધી તેં બોળ્યું બપનું નામ. અનિરૂદ્ધ કહે શા
ને વઢું હથીયાર નથી કાંઇ એક, જોદ્ધા ઝાઝા શોર કરે
છે ત્યાં શો કરવો વિવેક, નારદ કહે છે ઓખા બાઇને
તું આદ્ય જગતની માત, તારૂ સામરથ હોય જટલું આ
પ સ્વામીને હાથ ઓખાયે એક ભોંગળ લઇને.કહાડી આ-
પી ઘરમાંથી બહાર; સ્વામીના કરમાં આપી તેમાં હજા
ર મણનો ભાર, વીર વિકારી ભોંગળ લીધી; માળયામાં
થી ધાય, ચાર લાખ જોધા તરવરીય. તે સામો જુધને
જાય, ગેડી ગુપ્તી ફરશી તુંબર, છુટે ઝાઝાં બાણ; માળિ
યાને ઢાંકી લીધું જેમ આભલીયામાં ભાણ, આવતાં બા
ણ ભેગાં કરીને, પાછાં નાંખે બાળ; ઊંચેથી આવી પડે
તે, આણે સરવનો કાળ; ભડાક લઇને ભોંગળ મારી, અ
નીરૂધે જેણી વાર, તે ઝણકારા કરતી આવી, તેણે કરયો
સંહાર, અનીરૂધ કેરો માર ઘણો તે જોધાએ ન ખમાય
મારી કટક સરવે કટકા કીધું આપે નાહાં જાય, રહો ર
હો શા માટે નાસો કાં થાવોછો રાંક; હું તમારા કાજ આ
વ્યો છું મારો ન કાઢો વાંક, ૨૦ અંગ ધ્રુજે કાંઇ નવ સુ
જે, આવ્યા રાયની પાસ, શું બાણાસુર બેશી રહયોને
કટક થયું સરૂ નાશ, જોધા સહુ નાશ થયાને, ચોરીએ
નાઠા સાર; તમને આવ્યો સંભળાવવા. ઘણું કરી પોકા
ર. નાશ રાજા ભુંગળ આવી પ્રાણ તાહારો જાય, બા.

—સુર પઠવ્યા ગાભરો દઈવ આતે શું ..., ગોઝા શા યે છ લાખ મોકલ્યા, જઇ કરયો સંગ્રામ, મારી બાંધી લાવો કહ્યું ક્રોડો તેનો દામ, જોધા આવ્યા જોરમાં તે કરતા મારો માર છ લાખ આવી ઉભા રહયા તેના બ- ળ તણો નહી પાર કોઇ એક જોજનને બે જોજનના જો ધા ઊંચાય, કોને માંથે શીંગડાંને, લોચન ઉદરમાંય- ખડ ગ ખાંડાં તુંબર ફરશી ગોળી હાથે નાળ; તોપ કવચ ર ણુ ભાલા બરછી, મુદગરને ભીડો માળ, સાંગ સેડો શુ- ગ.ઠને ઝળકતી તરવાર, બાણાસુરના યોધાને કરતા મારો માર. કાંઇક કચરઘાણ થયાને, પડયા પૃથ્વીમાંય. શ્રીઅનિરૂ પછી વિચાર્યું ગદા પડી છે સ્મરણ. જોધા આ વ્યા જોરમાંતે. કેમ પામશે મરણ પછી પડતું મુક્યું પૃ થ્વી ઉપર, ગદા લીધી હાથ; કાળચક્રની પેરેફુઓ, સહુ સંહાર્યા સાથ. કોઈ જોધાને ઝીકી તાંખ્યા. ઝાલ્યા વળ તી કેસ, કોઈને અડબોડે મુકીયે કોઇને પગની ઠેસે. કોઈ ના મોઢાં ભાગી નાંખ્યાં હાથની લપડાકે કોઇને મારી જુ દો કીધો ભુંગળને ભડાકે. એમ હુલડ કર્યું ને ત્રાસ પ ડીયો, ભુંબારણ બહુ થાય, છ લાખ ચકચુર કરીને ગ- યો માળિયામાંય. નાઠા જોદ્ધ. જાણે ગયા જ્યાં છે બાણા સુર રાય, નાશ રાજા ભુંગોળ આવી પ્રાણ તારા જાય. નોહે નોહે કાંઇ નાનો કુંવર, દિસેછે કોઇ બળિયો; ઘણી વારનો જુધ કરેછે કોઇને ન જાય કળિયો. કૌબાંડને તેડાવી પુછ્યું હવે શું કરવુ કાજ. આટલે છોકરે નીચુ જોવરા

રાગ બીભાસ કડવા ૫૬

મતવાલો મહારે માળમાં જઈ ૯. . પે સભામાં સંભળાવ્યું કુંભકંડ ચઢીયો કાળ, મતવાલો મહા લે માળમાં. ટેક.. જુગ જીત્યુ પણ કાંઇ નવ દીઠું સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળેરે, કહો કુંભકંડ હવે શું કરવું મારો ૦.૧૨ ભુપાળમાં. મતવાલો૦ ૧ સહુ સેન્યાનું સાગરથ બાન્ધું; વિખ્યાયો બળબ્યો બહુ બળ દીઠું છે બાળમાંરે, મ૦ ૨ બા તે નહી થાય અળગો; જેમ સાંખી મદ જાળમાંરે, બા ળક બકરીને શીદ બેસારો, તેમ જોવા શીહની ફાળમાં મત૦ એ બાળકને જે બાંધી લાવે તેને વધાવું રતન ભરી થાળરે. સીંહપણું વેરાઇ ગયુને થયું સંગ્રામ શા ચાળમાંરે, મત૦

રાગ સોરઠ કડવાં ૫૭

કુંભકંડ કહે તું સાંભળ રાજા એક સાચો મર્મ એ ભુંગળે દસ લાખ માર્યા, જણે ન રહયો તારો ધર્મ. ૧ અચરજ એક લાગે છે મુજને, પડી અસંભે વાત એ ભુંગળે દસ લાખ માર્યા. કીધો મહા ઉતપાત. ૧ પુર વે મેં તને પ્રિછવ્યો, અહંકારે થયો તું અંધ; અહંકા રે લંકાં બાઇરણ રોળાયાં દસ સ્કંધ. અહંકાર ચંદ્રમાયે કરયો, તેને રોહણીશું સંજોગ, છવીસ નારી પરહરી,ગા રૂ ભોગવે ખઇ રોગ. એવા અહંકાર હું અનેક કહું તુ સાંભળને ભુપાળ, વાંક કોઇનો કાહાડીશ નહી કુટસું તાર કપાળ. અહંકાર તુજ બાપે કરયો જેણે છત્યા દસ દીગ પાળ, વામન રૂપ વીઠલે ધરીને બળી ચાંપ્યો પાતાળ. અ હંકાર કોઇનો છાજ્યો નહી, ગર્વ ન કીજે રાય ગર્વ કો ઇનો રહયા નહી, તમે વિચારો મનમાંય ૭ પેહેલી ધ્વ

જા ભાગી પડી, વરસ્યો રૂધીરનો વરસાદ; નક્ષત્ર તુટીને
પડે, થવા માંડ્યો ઉતપાત. હવે તતખર થઇને સેન્યા સાં
બળો, રાય એહાનું નહી કામ, દસ દીશા તું જીતીને આ
વ્યો, છોકરે બોલ્યું તારૂ નામ. રાય પેહેલો મેં તુને પ્રિ
છ્યો, પ્રતાપ તારો પ્રતક્ષ; આ સમે એવી લોકતામાં
ઉદય પામ્યો અરત, સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળમાં, કહેવાયો તું
એક, ત્રણાવત તુજને કરગો, એમ છોકરે વળ્યો છેક. વચ
ન એવું સાંભળીને; રાયની ગઇ છે સુધને સાન, શીથળ
આંગ દેખી રાજાનું, પછી બોલ્યો પ્રધાન, કડિબાંડ કહે
તું સાંભળ રાજા, પ્રાક્રમ તાહારૂં પ્રચંડ, શશા ઉપર સાં
હ અખંડ તે, તેમ પૃથ્વી કરૂં શત ખંડ, કહોતો તેને
બાંધી લાવું, એમાં તે કેટલું કામ, શોણીતપુરના સુભટ
કેરા, વદન ટાળુ શામ. રળીયાત થયો રાય વચન સાંભ
ળી, આપ્યા સહુ શણગાર, તું મારો વડો બાંધવ, આ
તારો સરવ ભંડાર, જાઓ વીરો તમે વેગે જઇને, કરી
આવો શુભ કામ, વધામણી વેહેલી મોકલજો, પેલા શ-
ત્રુનો ફેડી ઠામ. વચન શીશ ચડાવીને ઉઠ્યો, તેણે કીધો
શહુ શણગાર, સેન્યા સઘળી સજ કરી, તેની શોભાનો ન
હી પાર. મહા મેંટા ગજ ગીરીવર સરખા, મગદજીત
કહેવાય, હીરા માણેક રત્ન જડીત્ર અંબાડી તેની જોતે ર
હી ઢંકાય, સુર્યબંશી શોમવંશી, પાખરીયા કેકાણ, મોરડે
મોતી જડીત્ર તેને, હીરા જડીત્ર પલાણ, અનેક અસ્વ
હોની આગળ, ગણતાં ન આવે પાર. અટક પાલખી રથ
ઉટાસને; તેને સુભટ થાય અસ્વાર, શીહલદ્વીપનો હસ્તિ
મોટો તેને જડયાં માણેક અપાર, મેઘાડંબર છત્ર ધરીને
રહે મંત્રી થયો અસ્વાર. નગારાંના તો ઘોશ વાજે શર

ણાઇયોનાં તુર; સેન્યા સઘળી પરવરી, જાણે સાગર આ. વ્યું પુર, નાળ ગોળા કવચ ભાથા, કરતા મારો માર; મો ળીયા આગળ ઉભા એટલે ઓખા કરે વિચાર. સ્વામી તમારા મનમાં આવે તો કહુ વની આજ, ચીત્રલેહા દ્વારીકાં લેઇ જાય તો સીજે સઘળું કાજ, વચન સુણીને જ્વાળા લાગી ચઢી અનિરૂદ્ધને રીસ, ચરણુ કેરી આગ ળથી જ્વાળા લાગી સીશ; યુદ્ધને વિશે સનમુખ ન રહુ તો લાજે મારો વંશ બાણાસુરને એણીપેરે મારૂ, જેમ કૃશ્ને મારયો કંસ. એવા માંહે જોદ્ધા આવ્યા, દેવા લા ગ્યા ગાળ, ક્રોધ ચડડયો બહુ કામ કુંવરને કીધી ઇચ્છા દેવા ફાળ, ૨૭

વલણ.

ફાળ દેઉ અંત લેઉ હોકારો તવ કીધોરે;
ઓખાએ અનિરૂદ્ધ માળીયામાં ઉચકીને લીધોરે, ૨૮

રાગ ભુપાળ કડવા ૫૮

ઓખા કહે કંથને એમ ન કીજે, બાગીયોશુ વઢતાં બી જે. એ ઘણાંને તમો એક જાતે, સૈન્ય મોકલ્યુ મારા તા તે દૈત્યને વાહન તમો પાળ, એ કહ્યુ તમો સુવાળ. એ ને તો કવચનેને બકત્તર, તમારે અંગે પીતાંબર; દઇત્યને સાંચ્યો બહુ ભાલા, પ્રભુ છો તમે ઠાલા માલા, આતો મસ્તાન બહુ બળીયા, તમો સકોમળ પાતળીયા, પેહેલુ મસ્તક માહારૂં છેદો, સ્વામિ પછી અસુરને ભેદો, તમા રી દેહ દેખી હુતો મોહુ, નેત્રે જુદ્ધ કરતાં કેમ જોઉં; સુ વા દઇત્ય કરે પોકાર, પ્રભુ પ્રાણ કંપે છે મારા, ઇચ્છા અંતરમાં પેઠી, દઇત્યે માળિયું લીધું લુટી ઘણુ ક્રોધી વી- રાધી છે બણુ, હાકો ઇંદ્રનું જાગે આશન જક્ત સ્તંભે

નાતનો હાકે, બાણુ સૈન્યા ચઢાવી છે ચાકે. જેને નામેને મેરૂ હાલે, સક્ર ધારી સરખે નવ ચાલે. ક્ષત્રી સાથ રહેછે બીતો, તમો કઇપેરે તેને જીતો, મંત્રી રહયો છે દંતજ કરડી. શું ધાર્યોછો મુછપો મરડી. કંથ કહે ન કરસં ગ્રામ નાશી પેઠાનો કીયો ઠામ. હવે જીવતાં છુટવું નહી સૈન્ય માંરીયે સામા થઇ, નથી ઉગરવાનો ઉપાય ત્યારે ભય પામે શું થાય. નાકે લાંછન લાગે કુળમાં છે શામ ને લાંછન મુગમાં મહુ વરતા જે મણીધર ડોલે; ન ડો લેતો અલશીયા તોલે.ધન ગાજે કેસરી દે ફાળ ના ઉઠ જેતો જાણવો શીયાળ ક્ષત્રી સોંઢ દેખીને હળ ન જાણેતો જાણવો બંઢળ, હાકે વાઘ ન માંડે કાન, ન માંડે તો જા ણવો શ્વાન, ઘરમાં જો ધાકો રહે પેશી તો ચરણ ચી- ના રહે બેશી, એમ કહીને આંખા આગી કીધી, ભડ ગાજયોને ભોંગળ લીધી, અસુર સેન્યામાં જઇને અડીયો, છજેથી કપીની પેઠે પડીયો, જેમ ચંદ પેસે વાદળમાં તેમ અનિરૂદ્ધ પેઠો દળમાં, વાદળ ચંદ્રને લે જેમ વીંટી, તેમ અનિરૂદ્ધને લીધો વીંટી; અસુર કહે એ ગાનવી કશુ બહુ શીંહમાં અગલુ તિશ્યુ જો મુગટ મંત્રીને ચરણે ધ રે, તો તું મૃત્યુ થકી ઉગરે, તેનાં વાયક એવાં સાંભળી અનિરૂધ ધાયો હોકારો કરી, નાખે દઠત્ય ખાંડાં મુદગળ તેમ વિજ્નું ભુગોળ, વીસ સહસ્ત્ર અસુર સઉ લુટયા, એ કીવારે બહુ સર છુટયા; આયુધ ધારા રહી છે વરશી છુ પરિધ આયુધને ફરશી થાય દાનવ ટોળે ટોળાં વરસે બી ડ માળને ગોળા. બોલે દુંદભીનાદ ગડગડાટ, થાય ખાંડા નાણા ખડખડાટ, હાકે હરતીને પાડે ચુચવાટ રથ ચક્ર વાજે ગડગડાટ હોય હય ઘણા હણુહણાટ, દેખી દોહલો

નાથનો ઘાટ, થાય ઓખાને ઉચાટ, દેખી દોહલો નાથનો ઘાટ પછી દાનવને વાળ્યો દાટ અનિરુદ્ધે મુકાવી વાટ કોઇઝીક્યા ઝાલી કેશે, કોઇને ઉડાડયા પગની ઠેસે. કોઇ હણ્યા ભુંગળને ભડાકે કોઇનાં મોં ભાગ્યાં લપડાકે કોને ભાલા વાગ્યા ભચ, કોનાં નાક વાઢયાં ટચ, કોઇ અદ કચરા કોઇ પુર, મારી સેન્ય કર્યું ચકચુર, તે રણમાં બ યાનક ભાસે બળ દેખી ઓખા ઉલ્લાસે મેંતો આવડું નો તુ જાણ્યું ચિત્રલેખાએ રાજ આંણ્યું થાય પરશેવો અનિ રુદ્ધને દીસે નાથ રૂધીરમાંરે ઝીલે, ભડ ગાજ્યુ ને પડયુ ભંગાણ નાઠો કોભાંડ લેઇને પ્રાણ, થયું બાણાસુરને જા ણ એક પુરૂષે વાળ્યો ઘાણ. અસુરને ચઢીયો બહુ કોપ, સજ્યાં કવચ આયુદ્ધને ટોપ, વાગી હાકને ચઢીયો બાણ, તેતો થયું ઓખાને જાણ.

વલણ.

જાણ થયુંજે તાન ચઢીયો, કોણ જીતશે શહસ્ત્ર હાથરે ઓખા આંખ ભરતી રૂદન કરતી પછી સાદ કરતી નાથનેરે

રાગ રામગ્રી કડવાં ૫૪

મારા સ્વામી હો ચતુર સુજાણ બાણદળ આવ્યુંરે જા દવજી દિસે સેન્યા ચારે પાસે, હવે શું થાશેરે જાદવજી; એતો બળિયા સાથે બાથ નાથ કેમ ભડોરે જાદવજી, સા મો દઇત્ય છે કુપાત્ર માટે હારીને છીંડોરે જાદવજી આ દ ળ આવ્યું બળવંત દીસે રીસે રતારે જાદવજી એ કલડા અસુરને મુખે, રખે ત્યાં જાતારે જાદવજી એ ગ- જ આવે બળવંત દંત કેમ શેહેશોરે જાદવજી અસુર અ રણવઘાય તણાણા નશોરે જાદવજી, તેવું જાણીને એ સરીએ ન કરીએ કોપરે જાદવજી; એકલડા આશરો શાનો

માનો પ્રતિબોધરે જાદવજી, ધીરા થાઓ ને ધાયો વરોતે ધ્રાંસુરે જાદવજી, મારી ફરકે છે જમણી આંખ વરસે છે આંસુરે જાદવજી મુને દિવશ લાગે છે ઝાંખા ભુગળ હેઠી નાંખીરે જાદવજી. હું તમને સમજાવું. આ વાર વચન મારૂ ભાખોરે જાદવજી તુમે મુજ દેહડાના હંસ મુકોને જુ ધરે જાદવજી પાછા વળોજી લાગુ પાય માનો મારી બુદ્ધ રે જાદવજી ઘેલી દીસે છે ઘરૂણી તારૂણી આશી ટેવરે રાણીજી, અમે બાણ થકી ઓસરશું કરશું સેવર રાણી જી, આવ્યો બાણાસુર ભુપાલ તેને હું મારરે રાણીજી ત ના છેદુ હાથ હજાર દળ સંહારરે રાણીજી આનરૂધ રણ થકી ઓસરે તો લજે શ્રીગોપાળરે રાણીજી, હવે અંત આપણો આવ્યો હવે નાઠે આગરે રાણીજી.

વલણ

નાઠે આવે આળ નવ કીજીયે, ઉપજે દળે કહે પ્રમાનંદ ઓખાબાઇયે અનિરૂદ્ધને કરયો સાદરે.

રાગ વેરાડી કડવા ૬૭.

ઓખા કરતી કંથને સાદરે હો હઠીલા રાણા એ શા સારૂ ઉનમાદ હો હઠીલારાણા, હુંતો લાગું તમારે પાય હે હઠીલા રાણા આવી બેસો તે માળિયા માંય હોરે હઠીલા રાણા, ૧ હુંતો બાણને કરૂ પ્રણામ. હોરે૦ છે કાલ.વાલા નું કામ હોરે૦ એતો બળીઆ સાથે બાથ હો૦ તેતો જોઇને ભરાયે નાથ હો૦ એતો તરવું છે સાગર નીર, હો૦ બાઝે ન પામીએ પેલી તીર હો૦ એતો ભેદે તમારૂ ગાત્ર હો૦ સામા દઇત્ય છે કુપાત્ર હો૦ મને થાય છે માન શુકન હો૦ મારૂ ફરકે છે જમણું લોચન હો૦ મારો મોતીનો તુટયો હાર હો૦ ડાબે નેત્ર વહે જળધાર હો૦

દીસે ગગને ઝાંખો ભાણ હો૦ દીસે નગરી તે ઉજડ ગ
ન હો૦ રૂવે વાયસ ગાયને સ્વાન હો૦ એવા માઠા થા
ય શુકન હો૦ હુંતો રજની દેખુ ધરણ હોરે૦ એતો સા
ગરે આગણીત વરણ હો૦ આવ્યા અગણીત અસ્વાર હો.
માંહો માંહે થાય છે હોકાર હો૦ એ દુંદભીએ વાજ્યો
ધાય. હો૦ એતો સેન્યા તમપર ધાય હો૦ એ આવ્યું
દળ વાદળી હો૦ એ ઝળકે ભાલાનાં ફળી, હો૦ પાખર
બક્તર પેરયા હો૦ દઇત્ય ભરાયા આવે કોપ હો૦ આવા
જે ધુધરમાળ હોરે૦ અસ્વ દેતા આવે ફાળ હો૦ તેતો
શુરવીર મહાકાળારે હો૦ હવે થાશે કોણ હવાલ હો૦ ના
થ જુવો વિચારી ગગન હો૦ જુધ રહેવા દો રાજન
હો૦ જો લોપો મારી વાણ હો૦ તમને માતપીતાની આ
ણ હો૦ આવ્યાં બાણ તે પલેકાળ હો૦ મેઘાડમર છ.
ત્ર વિશાળ હોરે હડી૦

વલણ.

મેઘાડમર છત્ર બિરાજે, ઉલટી નગરી બુધરે, અગણી
ત અસ્વાર આવિયા તેણે વીંટી લીધો અનીરૂધરે.

રાગ સિંધુ કડવાં. ૬૨

આવી સેન્યા અસુરની અનિરૂધ લીધો ઘેરી; કામકુંવર
રને મધ્યે લાવી વીંટીવળ્યા ચોફેરી. અમર કહે શું ની-
પજશે ઇચ્છા પરમેસ્વરી, રીપુ ગજના જુથ માંહે અનિ
રૂધ લઘુ કેસરી; બાણરાયને શું કરૂ જો ભુગળ ધરી ફો
ગટ, વેરી વાયસ કોટી મળ્યા. હવે કેમ જીવશે પોપટ.
બાણાસુરે વાસ્યા નવ કરશો કોની ઘાત, વાંટા સોદરા૦
હુ મળીને હું પુછુ તેને વાત, માળીયેથી આખાબાઇએ ર

ન મુકયું છોડી, પીતા પાસે જોધ સરવે હાથ રહયા તે
જોડી. બળવંત દીસે અતી ઘણું સેન્યા બી ઃ ામણી, પ
વન વેગે પાખરીયા તે રહયારે હણહણી. આ દળ વાદ
ળ કેમ શોહેશો એ સ્વાગી શકોગળ આરે દઇને હવે શું
થાશે પ્રગટ કામનાં ફળ ઘઇવના કીધા દઇત્ય મુવા, તેને
દયા નહી લવલેશ; કાચી વયમાં નાથજી; નહી આવ્યા
દુજને દેશ. ચાર દીવશનું ચાંદરણું કર ચઢી ગયું વહી
અરભક તમારો એકલો વીંટી વળ્યા અસુર, એવું જા-
ણીને સહાય કરજો આ સામળીયા સુર, કઇ નિવારણ
કાશજી હું થઇ તમારી વહુ જો આંચ આવશે તમ પુ
ત્રને, તો લાજશે જાદવ સહુ, પ્રજાના પ્રતિપાળ છો ત
મો પનોતા મોરારી, સંભાળ સરવની લીજીયે નવ મુકી
યે વિસારી, અમને તોપણ આશ તમારી, અમે તમારાં
છોરૂ, લાજ લાગશે વૃદ્ધને કોઇ કહેશે કાળુ ગોરૂ, પક્ષી
પાલણ પ્રભુજી પુત્રની કરવા પક્ષ, ભાગવાનને ભજતી બા
મતી ભરથાર છે રીખુ મધ્ય. મુખ વઢ નેત્ર બીહામણાં
મુખ મુછો મોટા મોટી, તેવા અસુર આવી મળ્યા, એ
ક શંખને સંત કોટી. દળ વાદળ સેન્યા ઉલટી મધ્યે
આવ્યો અનિરૂધ, વીર વીંટયો વેરીયે જેમ મક્ષીકાયે મ
ધ. ધનુષ્ય ચઢાવ્યાં પાંચસે બાણે બહુ ચઢાવે બાણ આ
શે ગુણીજન ગદગદે બહુ ગડઅડે નીશાન. અંતર ચાર
ભક અમે વીંટયો, તેમ શોભે છે બંદુ લઘુ જોગ! ઉલટ
ધણીને લેલાટે શ્વેત બીંદુ લઘુ કુંજરની સુઢ સરખા શો
ભે છે બે ભુજ, સારાસન સરખી ભ્રકુટી નેત્ર બે અંબુ-
જ ત્રણમન જે વઢતા નથી આંબુનો જે બાહુ અનિરૂધ
અસુર એવા શોભે જેમ ચંદ્રમાં રાહુ આવી જોડું વઢ

દષ્ટે, મુછો મોટી ચક્ષ, વપુ શોભાવે ભુજ ભલાને [illegible] રૂપ છે વૃક્ષ. ૨૧ આ સમે કહેવાડો. અથવા ભુંગળનેષા ર; અચો ટાળુ સસરનો ઉતાર એનો ભાર. ૨ શુ વપુ બાણનુ બાલત્ર છે માંહે સર્પનો સાથ; કે પેટમાં પુરવજ વસે છે, પીંડ લેવા કાઢે છે હાથ. ૨૩ કાઇ નાખે લાખ ના, એણે ઘડાના ગોટ્યા કર, અથવા કોઇ પંખી દીસે છે, એણે વંએગમાં છે પર. ૨૪ ત્યારે હશવુ આવ્યુ બાણને એ શુ બોલે છે બાળ. કૂભાંડ કહે સાંભળો, એત મને દે છે ગાળ. ૨૫ બળિ સુત અંતર બળ્યો તો બા કમાં બળવાન; શુ કરૂ જો લાંછન લાગે, નિકર વિચારે કન્યાદાન ૨૬ સુભટ [illegible] રાયે આવ્યો, બોલીયો ગરવે નફ્ટ લપટ નથી લાજતો બિટયો હણુવા સરવે. ૨૭ કુળ લજ્જ[illegible] કોણ છે, તસ્કરની પેઠે નિરલજ; અપરાધ આગળથી કેમ ઉગરે, કેમ સિંહ આગળથી અજ. ૨૮ [illegible] આવી મરશો, કાંઇ કારણ શરખુ બાસે; સાચુ કહે [illegible] રહે તુજ, બાળક રહે વિશ્વાસે. ૨૯ કોણ કુળમાં અવતર્યો, કોણ માત તાતને નામ; અનિરુધ કહે [illegible] હતો, હવે પુછ્યાનુ શુ કામ. ૩૦ પીતુ પીતામહ પ્રસિદ્ધ છે, જેનો દ્વારિકાં સંસાર; છોડી છત્રપતી વર્યા હવે, ચતુર મન વિચાર; વૈષ્ણવ કુળમાં અવતર્યો, મારૂ નામ અનિરુધ. જો જોડશો તો નગરી બાધી, [illegible] ૩૨ બાણાસુર સામુ જોઇને હોબાંડ [illegible] આગી કરી કન્યા વર્યા તે, કોણ વંશવપાખે; ૩૩ પુત્ર જાણી કૃષ્ણનો, પછી બાણુ બસે છે કર નીચ વરે કન્યા વરી, પછી મારૂ બેઠુ ઘર. ૩૪ રીસે [illegible] ક ધુણાવીને, ધનુષ્ય કરમાં લીધુ બાણાસુરે યુદ્ધ કરવાને,

[illegible]મો ઝુમખો દીધું. ૧૫.

રાગ મારૂ કડવા ૬૨.

અસ્ત્ર કુંવર રથ બ્રથા ભરી, આવ્યો બાણાસુર વઢ
વેરી, જોવાને નવ માએ સુર, ચઢી આવ્યું જેમ સાગર પુ
ર; ૨ વાજે પંચ શબ્દ રણતુર. મારી જોદ્ધા કર્યા ચકચુ
ર, બાણાસુરના છુટે બાંણ છાઈ લીધો આભલીયામાં ભા-
ણ, ૨ પશુ કટક દળ ભેળાભેળ, જેમ કાપે કોવાડે કેળ,
આવ્યા એટલા ધરણી ઢળ્યા તેમાં કોઇ પાછા નવ વળ્યા.
૩ આવી ગદા તે વાગી શીશ, નાઠો હસ્તીને પાડી ચી-
સ. બાણાસુર ઉપર ઝુંગળ પડી, ભાગો રથ પડયો કક-
ડી, ૪ રાયની ગઇ છે સુધને સાન, ભાગ્યું કુંડળ છેદ્યાં
કાન. પાછો લેઇ ચાલ્યો પરધાન, ઘેર જાતામાં આવી સા
ન. ૫ પછી બોલ્યો રાજન સાંભળો મારા પરધાન, હા-
વ હમણાં ઝુંગળ આવશે; જાણુછું જે જીવતો જશે; પ્ર
ધાન કહે કાં થયા અજાણ, ક્યાં ગયું મહાદેવનું બાણ.
બેસો તો થાશે કલ્યાણ, આ ફણીએ બંધાશે પ્રાણ. ૭ લે
ઇ બાણાસુર પાછો ફર્યો, તે ઉપર માગીયે સંચર્યો. અ-
નીરૂદ્ધે વિચારી વાત, હવે હું બે જોડું હાથ, ૮ શીવનુ વ
ર તે સાચું કરૂ, વચન એનું મસ્તક ધરૂ, અનીરૂદ્ધે બે
જોડયા પાણ, બાણાસુરે મેલ્યું બાણ. ૯ આફણીયે બંધાય
પડયો, ઉપરથી પરવત ગડગડયો. ભાતો ગડદા પાટુ પડે,
તે દેખીને ઓખા રડે, ૧૦ ત્યાંથી મનમાં વિચારજ ક
યો. અનિરૂદ્ધને લેઇ સંચરયો, મારતા કુંવરને લેઇ જાય,
ઓખા રુવે માળિયા માંય.

રાગ રામકળી કડવું ૬૩.

[illegible] ઓખા રૂવે માળિયેરે, બાઈ સખી

આવી બની તો નવ ખમાય; કેમજાય કોઈ કહેશેરે [illegible] પિતાજીને મારીયારે. ૧ બાઇ મારાં પેલા તે ભવનાં પાપ; આઈ મારે આવડો શો સંતાપ; શી નથી મરતો પાપી બાપ; માથેથી ઉતરતીરે રેરે હો પડજો સગા બાપનેરે; ૨ હાંરે મારા કંથની કોમળ કાય, એવા એવા માર તે કેમ ખમાય; ગો પેલાદુષ્ટને નમજે ઉપાય. રંડાપણું આ રેરે હો બાળપણા વેશમાંરે.

ચાલ

ચિત્રલેખા કહે બાઇ શા રે રડે છે; તારા કમની નહી બાપ હાણ; જઇને હું સમજાવું છું જે તારા પોતાનાપ્રાણ. ૧ ચિત્રલેખા આવી ઉભી રહી, જ્યાં પોતાનો તાત; સાંભળો પિતા વિનતી, કહેશો સમજાવી નહી વાત. ૨ આ છે મોટાનો છોકરો તે, તમે જોઇને છેદશો શીશ; મા બા ઉપર શત્રુ થાશે, હળધરને જુગદીશ; ૩ એને વડ હવે બળી પાતાળે ચાંપ્યો, એવાં છે એના કામ. વગર વિચારે મારશો તો. ખોશો ઘરને ગામ. ૪ પ્રધાને જ જને કહ્યું, જ્યાં છે બાણાંસુર ભુપાળ; રાજા રખે એનેમા રતા, તે છે મોટાનો બાળ. ૫ પરણી કન્યા કોઇ પરણે નહી, માથે રેહેશે આળ; લોકમાં કહેશે જમાઇ મારીયો એવી દેશે ગાળ. ૬ માટે ઘાલો કાળાગ્રહમાં, હાથે નકી જીયે ઘાત, એકલે દશ લાખ માર્યા તે, મોટી કીધી વા ત; ૭ પછી વજ્ર કેરી કોટડીમાં, બેસાર્યો બે તન; સ ર્પે તેને વીટીયોને, કર્યો ફરતો આગન; ૮ તે પુંઠે જ ળની ખાઇયો ખોદી, મેલ્યા બહુ રખવાળ. સરપ ફરા રથી, પરજવા લાગ્યો બાળ. ૯ અનિરુધને બંધન [illegible] ને. વિટીયા બહુ સરપ, દાસ કુંભાને બાંધ્યો, પછી [illegible]

ભો તે નૃપ. ૧૦

વલણ.

નૃપ ગાજ્યો મેઘની પરે, ઉતરાવી ઓખાયરે; અનીરૂ
ધને બંધન કરી; બાણાસુર મંદીરમાં જાય રે.

રાગ રામગ્રી કડવાં ૬૪

બાણે બન્યોને બાંધીયા; નરૂતમ નરને નાર; અનીરૂદ્ધ
રાખ્યો મુખ આગળે, ગુપ્ત રાખી કુમર; બાણે બન્યોને
બાંધીયા ૧ ચરૂટામાં ચોર જણાવીયા. ઢાંક્યો વિભીચાર;
ઓખા છાની મંદીર મોકલી, રાખ્યો કુળનો તે ભાર.
બાણે. ૨ લક્ષણવંતો હીંડે લેકતો, બેહેકતો તે અવાસ;
દઇત્યનુ દળ તે પુંઠે પળે, ઘેરી હીંડે છે દાસ; બાણે૦ ૩
એક પેચ છુટ્યો પાઘડી તણો, તે આવ્યો પાઘ પ્રમાણ
ચોર તે મોરજ મારીગો, તેને કરે લોક વખાણ; બાણે.
૪ ઓખા કુરીને જો પરણશે, તો ભુલશે ભવ ભરથાર
તે સ્વામી તે શુ સુખ પામશે, લીધુ તેણે અમ્રત સાર.
બાણે૦ ૫ કો કહે દેમાં દઇવત દીસે ખરૂ, રૂપવંતો ર-
સાળ; કટાક્ષમાં કામની મોહી પડે, તેવી માયા મોઝાર.
બાણે૦ ૬ તેની ભુલવણી ભ્રકુટી તણી ભુલી પડે તે ના
ર, કુંવારી કન્યાને કામણ કરે. સંતાડો સર્વે કુમાર- બા.
સખી પ્રત્યે સખી ઉચરે દેખી અંગ ઉવેદ બાંધ્યો જુવે
છેઆપણ; ભણી તેને છે એવી ટેવ બાણે૦ ચાર માસ
આશા હોતી ઘણી; લાગ્યો સ્નેહ વિવાદ; માળિયે સુખ
પામ્યો ઘણુ, પછી લાગ્યો લોક અપવાદ. બાણે૦ ૯

વલણ.

લાગ્યો લોક ઉપવાદ પણ, પામ્યો દેવ કન્યાયરે.
પછી બાણાસુરે અનિરૂદ્ધને, રાખ્યો ઓખાના ઘરમાંયરે

રાગ ધવળધન્યાશ્રી કડવા ૬૫

શુકદેવ કહે છે પરિક્ષિતને, તમે સાંભળો કહું આચરીજી; કામ કુંવરને બાંધી રાખ્યો, ઓખાના ઘર મંઝજી નાના વિધનાં બંધન કીધાં, કાઢી ન શકે સ્વાસજી. એક એકનાં મુખ દેખી દામણાં દેખી થાય ઉદાશજી. બાણમતી બાણાસુરની રાણી, નયણે ભરે જળ ચક્ષજી, પુત્રી જમાઇને ભુખ્યાં જાણી, છાનુ મોકલે ભક્ષજી. ક૪ દેખી નાથનું ઓખા નયણે ભરે છે નીરજી; અનિરૂદ્ધ આપ બળે કરીને ઓખાને દે છે ધીરજી. આદરૂ તો અસુરકુળને તેવડુ તૃણ માત્રજી, શોભા રાખવા સ્વસુરની હું, બંધાવ્યું ગાત્રજી. આગમાં ઉઠું શીઘ્ર છુટું, દળુ દાનવ જુથજી. શું કરૂ જો સ્વસુરપક્ષમાં રાખવું છે સુખજી. આકાશ વાણી એક થાશે, એવો નિપજશે ધંધજી; અગ્નિ ફરી જવાળ ધુમરમાં અસુર થાશે અંધજી ૭ સહાય થશે શામરામ આવશે, સર્વ છુટશે બંધજી, કૃષ્ણ આવી બાણાસુરને. છેદશે સહસ્ત્રે સ્કંધજી. ૮ મારા સમજો સુકશી તમો ઝાંખુ કરો મુખ ચંદ્રજી; બંધન પેં દુઃખ દે છે ઘણું તારાં શરીરનાં બુંદજી તેમ આશનાવાસના કરીને, રાખ્યુ ઓખાનુ મનજી; ત્યાર પછી ત્યાં શુ થયુ તમે સાંભળો રાજનજી ૧૦ પછી ભવાનીનુ સ્મરણ કરીને બાંધે કુ લાગ્યો પાયજી ભગવતી ભવતારણી મારી, આવી કરજે સહાય. ૧૧

ચાલ.

મા તુ બ્રહ્માંણી તુ રૂદ્રાણી, તુ ઇંદ્રાણી કૃષ્ણા સ્થાવર જગમ તુ સચરાચર મૃગ ખડ ઉપર ત્રષ્ણા દૈત્ય ને પાતાળે ચાંપ્યા, રક્ત બીજ રણુ રોળ્યા, શુંભની શુભ મ

હીરણાસુર માર્યા, અંક મુક ઢંઢોળ્યા. મુર લોચનને હણી કાઢીગો, મધુ કઇટભ તેં મારગો, અનેક રૂપ ધર્યાં તેં અંબા સુરીનર પાર ઉતર્યા, મા હીંગરાજ હીંગોળી મા તા કોલ્હાપુર તે કાળી; આશ હરસરી તું છે અંબા સત અનપુર બહુચર બાળી. નગરકોટની તું સીધવાઇ, બગલા મુખી લાગુ પાય રાણી રૂડી ઉંટવાળી માતા, બીરાજતી દક્ષણમાંય. અન્ન પુરણા ભૈરવી ત્રિપુરારી; રેણુકા છન્ન સંગી રાજેસ્વરી ચામુંડા માતા, દુખ હરણી માતંગી. એણી રીતે સ્મરણ કીધું, તતક્ષણ ભવાની આવી; અનિરૂદ્ધને માએ કહ્યું તે, બાળક કેમ બોલાવી. અનિરૂદ્ધ કે સાંભળો માતા, મારૂ દુઃખ કહ્યું નવ જાય, સરપ કેરા ઝેરથી, મારી ઘણી બળે છે કાય, ભવાની પ્રસન્ન થઇ ઝેર કર્યું સરવે નાશ, પછી અંતર ધ્યાન થયાં માતા બાળકની પોહોચી આશ, તેવામાં ત્યાં નારદ આવ્યા, બાણાના કુમાર; જુવે તો કાળાગૃહમાં અનિરૂદ્ધ, વરસે જળધાર. ૧૦ નારદ કહે છે અનિરૂદ્ધને, મારૂ સંકટ કાપો; રૂડી વહુ તમો પરણ્યા માટે, ગુજને દક્ષણા આપો. તમને દક્ષણાની પડી તે જાય છે મારા પ્રાણ; શરીર ધ્રુજે ઘાતી ઘણું ને, બોલી ન શકે વાણ, શીદ બીહે છે પ્રાણી તું, બોલ મુજ સંગાથ, બાણાસુરની વરયો પુત્રી તે થઇ પૃથ્વીમાં ખ્યાત. દિપાવ્યો વંશ વસુદેવનો બંધાયેલ છન શું ય, કાસે માધવને મોકલું દ્વારકાંમાં જાઉં છું ય, કાળમાં તે આભ ધાલ્યો, અંતરમાં શે ન હસે; ઘોડે ચડે તે પડે પૃથ્વી, ભણે તે નર ભુલે. ૧૫

વલણ.

અંતર શે ન હસ્યો જોદ્ધા, મુકાવશે ભગવાનરે અનિરૂ

છની આજ્ઞા લેઇ રૂપી હવા અંતર ધ્યાનરે. ૧૬

રાગ ઓહાગડો કડવાં. ૬૬

તાળ ઉલટ દયા ન આવે પેલા દઇત્ય પતિને, મહા બાગીયા દુર મતજી બાકરા બાંધીલીજ વર સાથે, વહેર વધાર્યુ સત્યજી દયાન આવે, ૧ પાતળીયા મુખ પંકજ પી છજીરે નાગ પાસના બંધજી; બાંધી લીધો બળે કરીને ફાભગ રૂપે મદડજી. દયાન આવે ૨ જોરે ધરણીવર અવર, આપદા પામે નાથજી પુત્ર તમારા ઉપર બહુ રંજ, કરે છે દઇત્યનો સાથજી. દયા ન આવે, ૩ બારોળ કઠ બંડે મેલ્યું તકારયે બળિયો વીરજી, તોયે રણથી નવ ઓસરીયો, સાગરનું જેમ નીરજી, દયા ન આવે. ૪ બે દ કરીને બાંધી લીધો નાગપાસના બંધજી, સ્વાસ ન મા યે બહુ અકળાયે, અંગ આકર્યાં સંધજી. દયા ન આવે. ૫ તાપ સમાયે નહી સ્વામીના હું કરૂં દેહનો પાતજી વા ર લાગે લક્ષ્મીવર તમને, તો થાશે મહા ઉતપાતજિ, દ યા ન આવે, ૬ કમળ મુખ શ્રમથી સુકાયુ, કન્યા કરે આક્રંદજી, અનિરૂદ્ધ સમરે શામીયાને, કમળા વર ગોવીંદ જી, દયા ન આવે. ૭ ત્રાહે ત્રાહેરે ત્રીકમજી, સુતની કરજો સાહેજિ, વીપત વેળા વારે ચહડીને કરો ભગતની રક્ષાયજિ. દયા ન આવે. ૮ ગજગ્રહથી મુક્ત પમાડ્યો કીધી હરીચંદ્ર રક્ષાયજિ, દાનવ કુળ નિકંદન કીધા કીધી પ્રહલાદના સ્હાયજિ, દયા ન આવે. ૯ આજ આંખેથી આંસુડાં ચાલે, જાશે મારા પ્રાણજિ; સુખ શરીર શાતા નહી અંગે, લાગ્યો દવ નીરવાણજિ દયા, ૧૦ મન ના વાચાયે વર વરયો, અવર તે મિથ્યા જાણજિ રૂપ અને ગુણવંતો સ્વામી સત્ય કહ્યું વાણજિ, દયા ન આ.

વે, તાત કઠોર દયા નહી હૃદીયે, કોમળ મ ગે કંશજિ,
પ્રહાર કરીને બાંધી લીધો, શ્રીહરી વેગળો પંથજિ, દયા ન
આવે. કોણ સહોદર આવત અવસર, શોધ કરવાને જા
યજિ; તાત માતને જાણ નહી તે કોણ ઉઠીને ધાયજિ,
દયા ન આવે. પિતા પિતૃજિને વેરીરે દેખે, પરભવે બહુ
વેરજિ; નાગ તણા ફુંકારા હળહળ, ફરતી નાંખે લ્હેરજિ
દયા ન આવે, ટળવળે અંગ અગ્નીરે ઉઠયો, કંઠે પડિયો
શોષજી, પુર્વે તણાં કર્મ આવી નડીયાં, કોને દીજે દોષ
જિ, દયા ન આવે, ૧૫ તાત કહે તો કયારે પાછુ વીખ
ખાઉ આ વારજિ, સ્નેહ ન જાણેરે કોઇ મનનો, કોપી
ઉ ભરથારજિ; દયા ન આવે, તાત તણે મન કાંઇ નહી
મુને સગજો લાગે સ્નેહજી; છોરૂ પોતાનાં જાણી કીજે,
દયાળ ન દીજે છેહજિ, દયા ન આવે,૧૭ બાણાસુર મ
હા પુરૂષ ગ્નાતા, જેથી ચુક ન થાયજિ, બાળક ઉપર
પ્રહાર શો કરવો, જહદી હોય અન્યાયજિ, દયા ન આ
વે. ૧૮ વહાલા થઇરે વેરજ વાળો, શું નથી આવતી
લાજજિ, નિચ પદારથ નથી કુળ નિચુ, કૃષ્ણ કુંવર
મહારાજજિ, દયા ન આવે, ૧૯ નીચુ નાક ન હોયે એ
થી. નીર્ધ્ય કશો સંગરામજિ, મોટા સાથે વિરોધ ન કરી
યે નહી નિરમળ હળધર શામજિ, દયા ન આવે. સક
પૃથ્વી ચાકે ચઢાવી, અસુરનો કેડયો ઠામજિ, વૈર વધા
રી વીઠ્ઠલ સાથે, કયાં કરશો સંગરામજિ. દયાં ન આંવે
૨૧ સ્વામી મારાને શીર સમરથ, તેને ચઢશે કોપજિ ભ
ક્ષ ઇચ્છે છે તાત પોતાનું, વિષનું બીજમાં રોપજિ, દ-
યાં ન આવે. જુદ્ધ સમે આકાસે રહીને, જુવેછે નાર
દ દેવજી, ભયમાં આણીશ અમે: જાશું દ્વારામતી, જાદ

કરશું તતખેવજિં. દયા ન આવે. ૨૩ નિરભયરાખી વી ણાવર ગયા, પરવરીયા આકાશજી; પોહોંત્યા ત્રત્પી ઉત શેયા હેઠે; ભેટયા શ્રી અવિનાશજી દયા ન આવે. ૨૪

વલણ

ભેટયા શ્રી અવિનાશને, કુશળ વારતાં પુછી વળી; કહે નારદ અનિરૂદ્ધને રાખ્યો, કાળાગ્રહમાં દઇત્યે મળીરે. ૨૫

રાગ ધન્યાશ્રી કડવા ૬૭

શુકદેવ કહે છે પરીક્ષતને બાંધ્યો તે જાદવ જોધજી; હવે દ્વારીકાંની કહુ કથા જાદવા કરે શોધા શોધજી ૧ હિ ડોળા સહીત કુંવર હરીગો છોડી ગયુ કોઇ દોરીજી હાહા કાર થયો પુર મધ્યે અનીરૂધની થઇ ચોરીજી ૨ રતિ અતી આક્રંદ કરે છે, મળ્યુ તે વિનતાનું વૃંદજી રૂકમ ણી રોહીણી દેવકી સર્વે કરે આક્રંદજી ૩ જાદવ કહે છે માધવને, શુ બેઠા છો સ્વામીજી વિચાર કરી વિલંબ ન કીજે, કુળને લાગી ખામીજી ૪ વસુદેવ કહે શામ રામને શુ બેઠા છો ભુપજી વિચારો શકે જગમાં બુડયો; કયાં ગયો કુંવર અનુપજી ૫ ઉગ્રસેન કહે અચરજ મોટુ કેણે હરયો હિંડોળોજી દેવી દઇત્ય રાક્ષસનુ કાર ણુ તે, ખપ કરીને ખોળોજી સાથને જદુનાથ કહે છે ભા ઇ શાને કરો છો શ્રમધી ગોત્ર દેવાનુ ગમતુ થાશે, કુંવ ર હરયાનુક્રમજી અગિયાર વરસ અમે ગોકુળ સેવ્યુ, મા માજીનેત્રાસેજીપ્રદયુમનને શબ હરિ ગયો,આવ્યો સોળમે વરશેજી ૮ તેમ અનિરૂદ્ધ આવશે તેમ સાચવશે કુળ દે વીજી કષ્ણે કુટંબને રોતુ રાખ્યુ આશા દીધી એવીજી પાં ચ માસ વહી ગયાને જાદવ છે મહા દુઃખી શ્રે. ણીતપુર શ્રી કષ્ણ સભામાં આવ્યા નારદ સ્વામિજ ૧૦ હરી ૫.:

જાદવ થયા ઉભા, માંન મુનીને દીધુજિ આણંદથી આસ
ન આપ્યુ ને. ભાવે પુજન કીધુજિ નારદજિની પુજા ક
રીને હરીયે કર્યાં પ્રણામજિ કહો મુનીવર કયાંથી પધાર્યા
અમ સરખુ કાંઇ કામજિ કર જોડીને નારદ કહે છે, સાં
ભળો જુગજિવનજિ પુત્ર તાગરા સરવેનુ મારે, કરવુ છે
દરશનજિ મારા જોતાં પુત્ર સરવેને સાથેથી તેડાવ્યાજિ;
એક લાખને એકસટે હઝાર; એશી આગળ આવ્યાજિ
સર્વે પુત્ર સામુ જોઇને, પુછેછે નારદ મુન્યજિ આટલામાં
નથી દીસતો પ્રદયુમનનો તનજિ ભગવાન કહે છે નારદ
જિને કાંઇ તમે જાંણોછો ભાળજિ ઘરમાંથી જતો રહયો
છે, પ્રદયુમનજિનો બાળજિ ૧૬ નારદ કહે છે હું શું જા
ણું તમો રહોછો સાગર બેટજી; જેને ઝાઝા દીકરા, તેને
તો દઇવની વેઠજી, ૧૭ ત્યારે ભગવાન કહે છે નારદને
પુત્ર વિના કેમ રહેવાશેજી; ત્યારે નારદ કહે છે પ્રશ્નમાં
આવશે એવું કહેવાશેજી, ૧૮ પછી આસન વાળી દીધી
તાળી નાક ઝાલ્યુ મનજી વેદા ગણીને નારદ કહે છે સાં
ભળો જુગજીવનજી. મારા પુત્રનુંત એક નારીયે કર્યું છે
હરણજી, ત્યારે હરી કહે દ્વારીકામાં આવે, તેતો પામે મ
રણજી. નારદ કહે છે તમો સુણો સામળા, સંભળાવું એ
ક વાતજી, મારે એવી પ્રતિજ્ઞા છે જુઠુ ન બોલુ નાથજી
શ્રોણીતપુર એક નગ્ર છે તેમાં બાણાસુરનુ રાજજી. પ્ર-
સંગે હું ત્યાં ગયોતો. મારે કાંઇ એક કાજજી. રાજા બા
ણની પુત્રી ઓખા; તેને હવું સ્વપ્નજી અનિરુદ્ધ સહેજે
વરી ગયો તેનું વિભળ થયું છે મનજી. ચિત્રલેહા ચંચ
ળ નારી વિધાત્રીનો અવતારજી તે આવી દ્વારીકામાં પ-
છી રન ઠકરે વિચારજિ કઠણુ કામ કરવુ છે મારે એ

કલાનું નહી કામજી, મારૂ તેણે ધ્યાન ધર્યું હું આવ્યો તેણે ઠામજી મેં તામશી વિદ્યા ભણાવી તે ઊંઘ્યું બાધું ગામજી, અનિરૂદ્ધને લેઇ ગઇને ઓખાનું થયું કામજી. ૩ર પેરે લેઇ જાગે એમ બોલ્યા જુગદીશજી, ચક્ર મારૂં ઊંઘે નહીને છેદી નાંખે શીશજી, ચક્રનોતો વાંક નથી તે નીસર્યુંતુ ફરવાજી, અમ સરખા સાધુ મળ્યા તેને એસાર્યું વાતો કરવાજી, ભગવાન કહે શાબાશ નારદીયા, એવાં તારાં કામજી, માંથા ઉપર ઉભો રહીને ભજુ મરાવ્યુ ધામજી નારદ કહે છે કૃષ્નને મેં નથી કર્યો અન્યાયજી, જોયા પછી તમે જાણજો ઘણી ફુટડી છે કન્યાજી ભલીરે કન્યા ભલીરે વહુ તમે ભલો કર્યો વિચારજી ૩૩ વડાં મારા પુત્રના ત્યાં શા છે સમાચારજી. મહારાજ જેણે ભોગવી છે બાણાસુરની બાળજિ, દસલાખ દઇત્યનો એકેવાર પુત્રે આણ્યો કાળજિ શીવનો વર સાચો કરીને ગયો અસુરને હાથજિ, હમણાં તમારા પુત્રની ઘણી દુઃખની છે વાતજિ, ઊંધે મસ્તક બાંધીયોને તળે લગાડયાં અગનજિ, લીલા વાંસનો માર પડે જેમ, ભાગ્ય હશે જિવશે તનજિ. ૩૪ વાત સાંભળી વધામણીના વગડાવ્યાં નીશાનજિ, શામરામ તતપર થયા હવે જિતવો છે બાણજિ, તે માટે તમને કહુ, વિઠ્ઠલજિ વેહેલા થાઓજિ. જો પુત્રનો ખપ કરોતો શોણીતપુરમાં જાઓજિ. ૩૬

રાગ સારંગ કડવાં ૬૮

કમળા તે કલ્પાંત કરે છે, હૈડે તે ઉઠી જ્વાળજો મારો કુંવર કાળાગ્રહમાં બાંધીયોરે, મારાને પાઘડી બાંધતાં ન આવડેરે, મારો અનિરૂદ્ધ નાનેરૂ બાળજો મારો કુવર. ટેક. રૂક્ષ્મણીએ કૃષ્ન તેડાવીયારે, તમે સાંભળો દીના ના!

થજો મારો બાળક અસુર ઘેર બાંધીયોરે, તેતો કહી ના
કહજિયે વાતજો, મારો૦ મારો અનિરૂદ્ધ બોલી નથી
જાણતોરે, તેતો શું જાણે જુદ્ધ કેરી વાતજો; હિંડતાં ચા
લંતાં અખડાઇ પડેરે, અનિરૂદ્ધ નાનેરૂ બાળજો મા૦ મા
રાને નિશાળે ભણવા નથી મોકલ્યોરે, નથી સહયો અ-
ધ્યારૂનો ગારજો પ્રભુએ અમને પુરૂષ ન સરજાડીયારે તો
સહુ પેહેલાં વહના જાતજો મા૦ ૪ ત્યારે શ્રીકૃષ્ણે ગરૂડ
તેડાવીયોરે તેતો આવીયો તતકાળજો ભગવાન કહે છે ગ
રૂડનેરે, તમો કેટલો શેહેસો ભારજો, મા૦ તમો છપન
કોટી જાદવ જેટલારે, તેતો સરવે થાઓ અસ્વારજો ત
મે છપ્પ૧ કોટી જાદવ જેટલારે, તેતો સરવે થાઓ અસ
વાર જો તમે સાંભળો કૃષ્ણ કોડામણારે મારા આગતણા
રખવાળજો મ રો૦ ૬ મુજ ઉપર ચઢી બધી દ્વારીકારે.
તોએ મુજને ન આવે આંચજો છાશી જોજનની મારી
પખનારે ત્રણ જોજનની મારી આંચજો મ.રો૦ ૭ પછી
ગરૂડે ચડીને ગોવીંદ પરવરયારે ત્યારે ગરગડાયાં નીશાન
જો પંખના વાગી જ્યારે ગરૂડનીરે, ત્યારે નાશી ગયા સ
રવે સરપજો મારો૦ ૮ મારો કુવર કાળાગ્રહથી છુટીયો
જ્યારે ત્યા આવ્યા સારંગપ્રાણુજો શ્રીકૃષ્ણવાડીમાં ઉતરવા
તેનાં કોણ કરેછે વખાણજો, મારો૦ ૯

વલણ.

કૃષ્ન વાડીમાં ઉતરયા, ભાગ્યુ રાયનુ વનરે;
ગરૂડને આપો આજ્ઞા મુકાવી લાવે તનરે ૧૦

રાગ ઢાળ કડવાં ૬૯

ગરૂડ ત્યાંથી પરવરયો એક નદી આવી અપાર તેમાં
પેઠું ચાંચ બોળી. પાણી લીધુ શોષ ૧ ત્યાંથી આઘેરા પ

૧ વરયો જ્યાં ખેરતણા અંગાર, પાણી પેહેલું પીધુ હતું તે વાવરયુ તે હાર ૨ ત્યાંથી આશ્રેરા પરવરયો જ્યાં ભુત ને પરેત: પાંખ મારી પાડીયા કીધાં સરવે અચેત. ત્યાં થી આશ્રેરા ચાલીયો કુંવરને કેટે નાગ, નાના ને આખા ગજ્યા મોરવા કીધા એ ભાગ ૪ ભલુ થજો ભગવાન તમારૂ પુરણ પામયો અહાર, કુંવરને મુકાવી લાવ્યા જ્યાં છે જુગહાધાર. માધવને અકરૂડ એ હશીયા ભલા કશ્ન ના તન, તમેરે આવવ્યા વરવાને અમને. અમને પીર સતા લાવશો તમે જમતા પકવાનરે.

રાગ હાળ કડવાં. ૭૦

આણી પોને કુંવર મારા, શરમાણા નવ થઇ ; મા રી વાતો તુજને કહુ તું, રાખ તાહારે હઇએ. ૧ કુબજા પેસી રાંટી કુંટી, કંસરાયની દાસ; મારા મનમાં તે ગ મી બેસ;રી રાખી અવાસ. ૨ નરકાસુરને મારીને, સોળ હજાર લાવ્યો ધરણી; તારા સમજો એમાં મુજને, એકે નથી પરણી, ૩ તારી માને જઇને લાવ્યો, બાંધવને બં ધાવી, જાંબુવંતી રાહડી, તેને માનીતી કરી બોલાવી; ૪ તું તો મારો દીકરો ધન તારી માનું પેટ, બીજા સ રવે દીકરા તે દઇવ કેરી વેઠ. ૫ આપણા કુળમાં ચાલ્યુ આવ્યુ શરમાણા નવ થઇએ; રૂડી નારી દેખીએ તો હર ણ કરી લઇ લઇએ. એધવને અકરૂડ એ હશીયા ખડખ ડ મેલ્યા દાંત રૂડી શીખામણ છોકરાને દેછો સુંદર સ્યા મ. ૭ જો એવી શીખામણ છોકરાંને દેશો તો મુકવુ પ ડશે દ્વારિકાં ગામરે. ૭

રાગ જેવંતી કડવા ૭૧.

શ્રીકૃષ્ણે જાદવ મોકલ્યા તે શ્રોણીતપુરમાં જાય જ

ઇને કહે બાણાસુરને, પરણાવો કન્યાય શ્રી૦ ૧ હોંશ હો
ય તો જુધ ને આવો તેમાં નથી અમારે નાય; જાદવ
વ ત્યાંથી સંચરયો, આવ્યો અસુર સભાની માંય શ્રી૦ ૨
સાંભળને રાજા વિનતી આવ્યા વઇકુંઠ નાથ. નહિ તો જુ
ધ કરો અમ સાથ શ્રી૦ ૩ બાણાસુરને માહા દુખ લા
ગ્યુ નેતરે વરસે અગન, નીચ જાદવને જોઇએ. મારી કુ
ળવંતી એ તન. શ્રી૦ ૪

ચાલ.

એ ભરવાડો એ પીંઢારે ગોકુળમાં ચોરી ગાય, મારયા
વિના મુકુ નહી જે થનાર હોય તે થાય. ૫ સેન્યા લઇ
ને રાજા ચાલ્યો જોવાને નહીં પાર. હસ્તી ઘોડા હેવે
સુખપાલો, બાંધ્યાં બહુ હથિયાર. ૬ ખડખડ ખાંડાંને તુ
બર ઝોર ગોળી હાથને નાળ, ત્રિસુળ સાગને મુદગર ફર
શી તોમરને ભીંડી માળ, ૭ લાલ લોહમે ઝમકે ઝેરી હા
થ ધરી તરવાર જોધા જોર કરતા આવ્યા તે કરતા મા
રો માર. ૮ કો જોજન કો બે જોજન ઉચ્ચા, કોને સમ
ખાવા નહી સીસ, વિકરાળ દંત મોટા દેખાડેને વળી પાડે
ચીંસ. ૯ બુમરાણ કરતા આવી પડીયા જાદવની સેન્યામાં
હય, ગીરધારીને ઘેરી લીધા પડે બાણાસુરના ઘાય. ૧૦
પરિઘ ત્રીશુલને પડે ફાવાડા મુદગલને વળી કુરશી સં
ગ્રામ સહુ સેન્યા કરે આયુધ ધારા રહેછે વરશી. ૧૧
જુગદીશ હલકારયા કર ધનુષ્ય બાણને તીર. તુટે કુંભ
સ્થળ ફુટે, દંતુશળ ચાલે નીર રૂધીર ૧૨ બહુ ઝાડ ત્યાં
પડવ. લાગ્યાં ભુંગળને ભડાકે વાંકડી તરવારયો મારે ખ
ડગને ઝડાકે. ૧૩ તુટે પાખરને પડે બકતર કીધા ફેચરે
ઘાણ સરવે જોધા! મારી કરીને પાછા વળ્યા ભગવાન.

વળણ

પુરાણ પુરૂષોતમ પાછા વળ્યા. કરી અસુરનો નાશરે;
સૈન્યામ; આવી કરીને શંખનો કરયો નાદરે, ૧૫

રાગ મારૂ કડવાં ૭૨

શંખ શબ્દ તે વિડારણુ, રિપુ દર્જતનું વિડારણ ત્રણ
આવ્યા તેજાણુજ થયુ, બાણ પ્ર.ક્રમ તે કયાં ગયુ, ૧
અનિરૂદ્ધ કહે સુણ સુંદરી, શંખ જણાયો આવ્યો હરી.
છુટયા બંધ તે આજ થકી એ ગાંજે હળધર સાત્યકી ૨
બોલે પ્રદુમન મોટે સ્વરરે બાણ પાણ છેદાસે ખરે, ગો
વિંદ ગત્ય ન જાણ્યે કળી, જાદવ સેન્યા આવી મહી; ૩
જાન્ત્ર સેન્યાયે ચાંપ્યો દેશ. મંત્રી કહે દ્વાર દિસે ઉતપા
ત ૪ મંત્રીને કરી નેત્રની સંજ્ઞા સેન્યાને આપો આગના
દુંદુભી નાનાવીધ ગડગડે; આયુત્ર ધરીને યુદ્ધે ચડે ૫
ત્યા રૂપઇ કહાડયા લખી, સૈન્યાં સજી ટોપ છત્ર રાખ્યાં
પાટ સ્વધર અશ્વર પાળી, ડપકારે ઘેડા ફે ફાળે, ૬ મો
રડે મણી ફુમતાં લટકે પોતાના પડછાયા દેખી ભડકે, વાં
દરે વાદે નાચતા છુટે ઘેડાને પાણીપંથા. ૭ કાળા કાબ
રાને કલકી, કુમેત લીયાને પચરંગી હાંસાળો હએ હણી
એ જેહ કાળા કચ્છી કાબરા તેહ ૮ પીળા પાખર પોપ ,
ટ સંવેત; વાયુવેગા માંકડીઆ કે તંરથ પાળા અસવાર
અનત, દીર્ઘધસે મુખ કરડે દંત પુરની પોળો સેન્યા ન
માય, હણો જાદવ કહેતા જાય. ટોળા ઉપર ટોળાં, આવે
પગને પ્રહારે ધરતી ધ્રુજાવે. ૧૦ રીસે અંતરમાં ધરહડે
રણે રાય બાણસુર ચડે, ઝટકાર કરે બાઝાસુર મલ પૃથ્વી
થઇ જ્યારે ઉથલ, ૧૧ ગર્જના કીધી મુખથી ભુપાળ ખ
...માં સાતે પાતાળ પલોક સુધી પેહોંચો નાદ્દઅણો

કૃષ્ણને દીધો સાદ. ૧૨ ગરૂડ આસન આવ્યો બેપે ફરી નહી જાવા દઉ કુશળો ફરી, ઉનમદ જાદવ ઉછાંછલા ત મો પામો સકળ સંસાર ૧૩ કુંવારી કન્યા કપટે વરગો બાલત્રે શ્રાપ થાય પાધરો, કુકુ કરમ કીધું કુંવરે, વળી તું વઢવા આવ્યો ઉપરે. ૧૪ ત્યારે હશીને બોલ્યા ભગ વાન અમો લઈ આવ્યાછું જાન. જો વિધાતાયે કીધો સ બંધ, વર કન્યાના છોડયા બંધ. ત્યારે બાણાસુર બોલ્યો ત તકાળ સબંધે શાનો ગોવાળ એવી આપીશ પેરામણી સ હને મોકલીશ જમપુરી ભણી. બાણાસુર બોલ્યો વ્યંગ ત્યારે કૃષ્ણે દીધુ સારંગ; કડાઝુડ બે કટક થયાં ઉઘાડાં આયુદ્ધ કર ગ્રહયાં. ખાંડાં ફરશીને તરવાર, કોક કાહાડે માંયેથી બાર ત્રીશુળ તોમર ગદા મુશળ ગાજે ગમધરી મુશળ છપન કોડ જાદવ ગડગડે દાનવ ઉપર તુટી પડે. દાનવ દળ બહુ પળાય, બાણાસુર દેખી અકળાય. ૧૫

રાગ જુલણાછંદનો કડવાં ૭૩

અલ્યા જા પરો જા પરો નંદન છોકરા વઢવાને તું મારી પાસે આવ્યો, અલ્યા નિચ ગોવાળિયા જાત હલા- વ્યો, મારી સાથે નહિ જાય ફાવ્યો. અલ્યા૦ ૧ અલ્યા ગોકુળ માંહિ તુ ગાવડી ચારતો પરનારી કેરાં તુ ચીર હ- રતો. હાથમાં લાકડી ખાંધે હતી કામળી મધુવન વિષે તુરે ફરતો. અલ્યા૦ ૨ સાંગ શ્રીસુર્ય તણી. તેજ ત્રિશુળ ત- ણું માહરા હાથમાં તેહ ઝળકે, મારે ક્રોધે કરી ડોલે કે દેવતા બધી ધરણી ધ્રુજે અલ્યા શેષ શળકે. અલ્યા૦ ૩.

રાગ ઢાળ કડવાં ૭૪

એવી વાણી સાંભળતામાં કોપ્યો દીન દયાળ; બાણા- સુરના હાથ છેદ્યા સ્વામીં શ્રીગોપાળ કોપ કરી કરપાશ

મોહેસ્યું વળીતું તેણી વાર, બે હાથ રહ્યા જે બાણાસુરને તેનો કહું વિસ્તાર. રૂખિર વહુછે બાણાસુરને મન થયો નિરાશ; મહાદેવજીએ હાથ આપ્યા માટે ગયો કઇલાસ. ૩ નારદ ચાલી આવીયા, જ્યાં બાણાસુરની માય; તારા કુંવરના હાથ વાઢ્યા કહો હવે શી થાય. ૪

રાગ ગુર્જરી કડવાં ૭૫

શુકદેવ કહે છે વાત વેવાણ આવીયાંરે, જેની જોવા સરખી જાત. વેવાણ આવીયાંરે. ૧ માથે કેસ વાંસની જાળ, વેવાણ૦ જેનાં નેત્ર સરોવર પાળ. વેવાણ૦ ૨ જેના સુપડા જેવા કાન, વેવાણ૦ જેનું મસ્તક ગીરી સમાન વેવાણ૦ ૩ એની અંધારો કુપ, વેવાણ૦ જેનું મુખ દીસે છે કધરૂપ. વેવાણ૦ ૪ હળ દાંડી જેવા દાંત. વેવાણ૦ દીઠે જાએ એનો અંત, વેવાણ૦ ૫ એનાં સ્તન ડુંગશર ડોઝાં. વેવાણ૦ કાને ઘાલ્યાં હાથીનાં હોઝાં. વેવાણ૦ ૬ કટે ખજુરાનાં તનમંનીયાં, વેવાણ૦ કાને ઊંટના ઓગનીયાં. વેવાણ૦ ૭ પાસે રીંછ કહ્યાં વિક્રાળ, વેવાણ૦ કેહેડે પાડાની ઘુઘર માળ. વેવાણ૦ ૮ વાંકડા સરપના હાથે, વેવાણ૦ બળતી શગડી મુકી માથે. વેવાણ૦ ૯ કોટરા આવી જ્યાં મોરાર, વેવાણ૦ કુંવરે સાસુ ઓળી સાર. વેવાણ૦ ૧૦ જેની પીઠ ડુંગર શાં ડોઝાં, વેવાણ૦ એના મુસ્તકમાં ફરે રોઝાં. વેવાણ૦ ૧૧ મુખ બોલે વચન વીકરાળ. વેવાણ૦ દેખી પડે જાદવને ફાળ. વેવાણ૦ ૧૨ કોટરા આવી જ્યાં મોરાર, વેવાણ૦ કુંવરે સાસુ ઓળી સાર. વેવાણ૦ ૧૩

ચાલ.

કોટરા કહે છે કરગરી એના બાપને ચાંપ્યો પાતાળ;

જાણુશે તો મણું થયુ, એ છે તમારો ભાગ. ૧૪ કરૂણા સાગર કૃપાનીધી, ક્ષમા કરો આ વાંક; દીન જાણી દયા કરો, એછે તમારો રાંક. ૧૫ ચક્ર ચતુરભુજે પાછુ તેડયુ, કરૂણા કરી જદુનાથ; નવસે છનુ કર છેદી નાંખ્યા, રાખી યા ચાર હાથ. ૧૬ રૂધીર ભરયો આંસુ ગળતો આવો શીવતી પાસ; એમ કહીને પાગે લાગ્યો, સાંભળો પતી કૈલાસ, ૧૭ એક મારી વિનતી, તમો સાંભળો જગદીશ; સાંભળી કોપે ભરાણા, પોતે ઉમયા ઈશ. ૧૮

વળણ.

મનમાં રીસ ચઢી બહુ, તમો સાંભળો રાજ કુમારરે; સદાશીવ યુધ્ધે ચઢયા, તેણે ધ્રુજી ધરા અપારરે.

રાગ સારંગ કડવાં ૭૬

એ ભરવાડો એ પીંઢારો, ગોકુળમાં ચારી ગાય; મારા આપ્યા હાથને, તે છેદીને કયાં જાય, ૧ ગડબડતા ગણેશ ચાલ્યા, ઊંદરડે અસવાર; મોર ઉપર સામી કારતીક ચાલ્યા, શંકરના કુમાર. ૨ શીંઘ ઉપર વીરભદ્ર ચાલ્યા, વૃષભ ઊપર શીવાય; સેન્યા બહુ ભેળી કરી, કહું તે તણો મહીમાય. ૩ ડાકેણ સાકેણ ભુત પરેત, પીશાચ વંતર માત્ર; દડુક દડુક ચાલે ભુતડાં, જેનાં હાંલ્લાં સરખાં માથાં. ૪ હરી જઈ કતવરમાને કહેછે જાદવને સમજાવો; અસુરનું ઉપરાણું કરી, જોગીડો વઢવા આવ્યો. ૫ શંકર સુખથી બોલ્યા આવી, લાગી મનમાં જ્વાળ; સનમુખ આવી ઉભા રહી, માંહો માંહે ભાંડે ગાળ. ૬ હે કાળા અરજુનના સાળા, ભરયા ઉચાળા જેહ; મધરાતે મથુરામાંથી નાઠો, ગયો વીસરી તેહ. ૭ મારી માશી પુતનાને, દહીનાં લીધાં દાણ; મુસાળનું છેદન કરીને, થઈ બેઠો રાજ

ન. ૮ ગુ આહીરડામાં અવતર્યો, નથી વાત મારી અ
જાણી; ત્યારે શંકર પ્રત્યે ક્રોપ કરીને; બોલ્યા સારંગ પ્રા
ણી. ૯ મડે મશાણે ફરતો હીંડે, રાખ ચોળે અંગે; આક
ભાંગ ધંતુરો ચાવે, નફ્ટ તારા ઢંગ, ૧૦ ડાકણ સાકણ
ભુત પ્રેતને, નીચી સંગનો જોડો, બળદ ઉપર ભાર મુ
ક્યો તારા ઘરમાં ન મળે ઘોડો. રાત દહાડો બાવો થઇ
ફરતો, તારા ઘરમાં રોતી નારી; ત્યારે કૃશ્ન પ્રત્યે ક્રોપ ક
રીને બોલ્યા છે ત્રીપુરારી. ચલ્યા છોકરીઓમાં છાશ પી
તો; મરદ મટી થયો સેરી, જકતમાં એવું કહેવાયું જે,
કાનુડે કાંચળિ પેરી, પરનારીશું ક્રીડા કરતો કહેવાયો વ્ય
ભિચારી; ત્યારે શંકર પ્રત્યે ક્રોપ કરીને, બોલ્યા દેવ મો
રારી; ભગવાન કહે હું વિભિચારી, મુને બધી વિસ્વે જો
યો તું એવો સાધુ હતો ત્યારે બીલડીને શું મોહયો. ૧૫
વચન એવું સાંભળીને કોપીયા શીવ રાય કડાક લઇને ત્રી
શુળ માર્યું, મનાર હોય તે થાય ત્યારે શ્રીકૃશ્ને મુક્યુ સુ
દરશન આવ્યા ચપટ ધાય; માંહો માંહે યુદ્ધ કરે છે, બ
ળ કહ્યું નવ જાય, ગણપતીને કુંવર પ્રદયુમન, ગયામુ
રને જાંબુ કુમાર, વસુમાનને બટુક ભઇરવ; પ્રસ્નચારને
સ્વામી કુમાર, વિરભદ્ર બળરામ સામા, યુધ કરે માંહો
માંહે, શીવને શાનેબિયો વઢે ત્યાં જોવા સરખુ થાય કા-
ળ ભઇરવ કપાળ ભઈરવ; તેક્ષણ ભઇરવ સાર, સંહાર
ભઈરવ ક્રોધ ભઇરવ, દંબ ભઇરવનો ગાર. ઉગરસેનને વી
રસેનને, સુરસેન કહેવાય, આપ આપણા બીરૂ લેઇને યુધ
કરે રણમાંય, ઋતવરમાને સતધનવ, સત્રાજીત બળીયા જે
હ સત્રાજિતને મંત્રાજિત, યુદ્ધ કરે છે તેહ. ભુત પ્રેત
પીસાચ વ્યંતર, ડાકણ વળગે સુસે; અતના પગ ...

ચુરેલ કહીયે, રૂધીર સહિનું ચુસે શસ્ત્ર કેરા મારના બા
લા વાગે ભચ. તરવારોની ધારાયે, કોનાં નાક વાઢયાં ક-
ચ. કોઇને અધસસતા કીધા, હાથ તણી લપડાકે. કોઇને
માર્યા પાટુ પની, ભુગળને ભડાકે, જાદવ કેરા મારથી
બહુ ઓળીયે ઘાલ્યા જાય, કોને રણમાં રોળીયાં, તેની ચ
ર થર ધ્રુજે કાય, પરીઘ ત્રિશુળ તુંબર ફરશી હસ્તનાલ
છુટે સડસડાટ; ગડગડતા ગોળા પડે, થાય બહુ ખડખડા
ટ. અરતી ચર્મને માંસની, બે પાળ બંધન થઇ, સાગર
શું સુગમ મળ્યો, ઇમ શ્રોણીતની સરીતા વહી પાંડુરોગ
ને હઇડા હોળી, ભગંદર કેરી જાત, હરસ નારૂને પાઠું
કહીયે, કરણ તુલ સનેપાત, રોગ તણો માર બહુ દેખો,
જાદવ નાશી જાય, રોગના વરસાદથી, કોને ઉભુ નવ ર
હેવાય, રોગના વરસાદથી ચઢી હરીને રીસ, તાવની ટોળી
બાંધીને, છેદવા માંડયાં શીશ, તાવ વાણી બોલીયો, રેહે
વાનો આપો ઠામ, તમે મુજને પેદા કરીને; કાં મારો ભ
ગવાન, પાપી તમે મૃત્યુ લોકના, માનવીના લ્યો પ્રાણ;
તાવ કહે એ કથા સાંભળે, હરીહર કેરૂ ગ્નાન, મહારાજ
ત્યાં અમે નહીં જઇયે, સાંભળો અશરણ શરણ; ચઇત્ર
માસમાં સાંભળે. જે કોઇ ઓખાહરણ. તેના રવમામાં જા
શો તો, છેદી નાંખીશ શીશ; તાવની વાણી સાંભળીને, બો
લીયા જુગદીશ, ઓખા હરણ જે સાંભળે મન ભાવ ક-
રીને જેહ, તેને પીડે તો મારી નાંખુ એમાં નહીં સંદેહ
તાવ કહે એકવાર સાંભળે, તે વરસમાં નવ જાવુ બે વ
ખત, જે સાંભળે તેને દીઠેથી નાશી જાઉ, ત્રીજીવાર જે
સાંભળે અમારૂ તમારૂ ગ્નાન, તેને જનમ માંહે નવ પીડુ
તમે સાંભળો ભગવાન, ઓખાહરણ જે સાંભળે, તેનુ ન

ન લઇયે નામ, કોલ લઇને સંચરયો , ગયો કઇલાસ ધા
મ, સુકદેવ કહે પરીક્ષતને, તમે સાંભળો કહુ રાય; વળ
તી ભ:થા ભીડીયા, કઇલાસ કેરે રાય. ૪૦ શસ્ત્ર એવાં
કહાડીયાં, તેનો કોઇ નપામે પાર,ઇશાનરો જુગદીશ વઢતા
કોઇ ન પામે હાર. ૪૧ વજરાસ્ત્ર ત્યાં મેલીયુ,પોતે શ્રી ત્રી
પુરાર; ત્યારે મોહાસ્ત્ર મેહેલીય. સામા રહી દેવ મોરાર
નાગ.સ્ત્ર ત્યાં મેહેલિયુ સામા રહી ઉમયા ઇશ, ગરૂડાસ્ત્ર
ત્યાં મેહેલિયુ, પોતે શ્રી જુગદીશ પરવતાસ્ત્ર ત્યાં મેહેલીયુ
તેનુ જોર કહ્યું નવ જાય ૪૪ પછી સુદરશન કહાડીને
ક્રોધ કરી જુગદીશ; ત્યારે ત્રીશુળ તો લેઇ રહયા, પોતે
ઉમીયા ઇશ એકે લીધો પોઠીયોને એકે લીધો ગરૂડ; ત્યાં
ચડીએ શીગડીએ, વઢવા માંડયા ગરૂડ ત્રિશુળને સુદર
શન વળગ્યાં તે આવ્યાં ચપટ ઘાય; ત્યાંથી બે ઉછળ્યાં તે
આકાશ મારગે જાય તેમાંથી અગ્નિ વરસે તે, બ્રહ્માંડ
પ્રલે થાય: શેશ નાગ સળકવા લાગ્યો ભાર ન ખમે ધરા
ય. બ્રહ્માંણી કેહે છે બ્રહ્માંજીને, તમે સાંભળો મારા
નાથ; શીવને સામળીઆ વઢે નારદે કીધો ઉતપાત રાડ જ
ઇને ચુકાવો, તેમાંથી થાય કલ્યાણ. હંસે ચઢીને બ્રહ્માજી
આવ્યા, વિચારીને જ્ઞાન. ૫૦

રાગ ધન્યાશ્રી કડવા ૭૭

આ બેમાં કોને નંદુને સાંભળો શીવ રણછોડજી વિરા
ધમે વેગળા મુકીને પુરા જગતના કોડજી. શંકર કહે છે
ક્રષ્ણને તમો ક્યારે આવ્યા ભગવાનજી ;હરીહર બે કોટે
વળગ્યા દીધું ઝાઝુ માનજી શીવે ક્રશ્નને તાણી મારા ઓ
સાનો.વિવેકજી વઢનારાતો કોઇક હશે પણ આપણુ એ
કના એકજી. ૩ કૃષ્ણે ચક્રને પાછુ લીધુ ;શીવે લીધુ ત્રી

શુળજી બ્રહ્માએ આવી સમાધાન કીધું થયુ પૃથ્વીમાં શુભ જી. શીવે લઈને પાસે તેડયો શોણીતપુરનો નાથજી આ- વ્યા તુજને ભુજ આપ્યા માટે વઢવા આવ્યો હજી સા- થજી વળી હોંશ હોય તો યુદ્ધ કરો શામળીયાની સાથજી મદ મત્સર અહંકારથી મેં ખોયા હજાર હાથજી બાણા સુર કહે હવે વધુતો છેદે મારૂ શીશજી બાણુ વળતી ચર ણે લાગ્યો સાંભળો ઉમીયા ઇશજી.

વલણ.

મેં ખોયા હાથ હજારને, હવે શીર છેદાતુંરે, જેમ તે મ કરીને જાન તેડાવો, પછી કન્યાને પરણાવુરે. ૮

રાગ સોહેણ કડવાં ૭૮

હરીહર બ્રહ્મા ત્રણે મળ્યા, દુખ ભાગીયાંરે, ત્યારે દાન વનું શું જોર મળ્યા મન માંનીયાંરે. બ્રહ્મા વિશ્નુ ત્રણે એક છે દુખ૦ તેમાં તે શી વઢવાડ મળ્યા૦ ૨ શિવે બા ણુ કમને નમાવિઓ દુખ૦ શરીરે કૃશ્ને ફેરવ્યો હાથ મ૦ ૩ કાપ્યા કરની પીડા મટી દુખ૦ જ્યારે પ્રસન્ન થ યા જદુનાથ મ૦ હવે ગરૂડને દ્વારીકાં મોકલો દુખ૦ તે ડાવો સઘળો પરીવાર મળ્યા૦ સોળશહસ્ત્ર એકસો આઠ પટરાણીયો દુ૦ તેનો તેડાવો પરીવાર મળ્યા૦ ગરૂડ પ્હો ચ્યો દ્વારીકાં દુ૦ તેડવા જાદવની નાર મળ્યા૦ તેડી છપ્પ ન કોડની માનની દુ૦ તમો તેડો સઉ પરિવાર મળ્યા૦ ૮ તે ગરૂડ ઉપર સઉએ ચઢયાં દુ૦ ત્યારે ગરૂડની પાં ખ ભરાય મળ્યાં મન૦ તેડી શ્રોણીતપુરમાં આવિયાં દુ૦ આવી જાદવની સરવે નાર મળ્યા૦ જાનીવાસ આપ્યા મન માનીયાંરે તેમાં ઉતરયા છપન કેરોડ મળ્યા મન મા નીયાંરે ૧૧

રાગ ધોળ કડવાં ૭૯

પાવત્તીને પિયરનાં નોતરડાં રે બેસણા રૂડાં લાવજો પાથરણાંરે તેડાવોને ઉદીયાચળ અસ્તાચળરે તેડાવોને વિંધ્યાચળ પીનાચળરે વર રાયને નાવણ વેળા થાયરે વર રાયને પીઠી ત્યાં ચોળાયરે.

રાગ ગુર્જરી કડવાં ૮૦

ક્રશ્ન કેરી ઘરણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે અનિરૂદ્ધને તેલ સંચારો રૂક્ષમણી જાગવુરે બળભદ્રકેરી ઘરણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે અનિરૂદ્ધને તેલ સંચારે રેવંતી જાગવુરે વાસુદેવ કેરી ઘરણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે આનીરૂદ્ધને તેલ સંચારે દેવકી જાગવુંરે પ્રદયુમન કેરી ઘરણી નિંદ્રા નવ-પોઢશોરે, અનિરૂધને તેલ સંચારે રૂતુમતી જાગવુરે, મહાદેવ કેરી ઘરણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે અનિરૂધ તેલ સંચારે દેવકી જાગવુંરે પ્રદયુગન કેરી ઘરણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે અનિરૂધને તેલ સંચારે રૂતુમતી જાગવુંરે. મહાદેવ કેરી ઘરણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે ઓખાબાઇને તેલ સંચારે પારવતી જાગવુંરે, ગણપતી કેરી ઘરણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે. ઓખાબાઇને તેલ સંચારે સુધ બુધ જાગવુ રે બાણાસુર કેરી ઘરણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે. ઓખાબાઇને તેલ સંચારે બાણુમતી જાગવુંરે, કુંભાંડ કેરી ઘરણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે ઓખાબાઇને તેલ સંચારે રૂપ મસ્તુ જાગવુંરે.

રાગ ધોળ કડવાં. ૮૧

હસે હસ હાથણી શણગારીરે, હરતી ફરતી સોનાની અંબાડીરે. તેના ઉપર બેસે વરજીની માડીરે, સોનેરીકાર

કચુંબલ સાડીરે માંથે મોડ ભમરીવાળો ઝગકેરે ઉશ્નોહકે
વરને કરાવ્યું સ્નાનરે. નાનીવીધનાં વસ્ત્ર પેહેરાવ્યાં પરી
ધાનરે કનકમેરખા પુંચીપો બાજુ બંધરે. અનોપમ રૂપનો
આનંદરે મુગટ મણીમય ધરયો અનીરૂધ શીરરે લગકે
ઝગકે ઉદયજ જેવો દીશેરે કસ્તુરીનું તીલક કર્યું છે ભા
લરે વળતી તેને ટપકું કર્યું છે ગોરે ગાલરે હરી હળધ
રનો જશ એમ બંદીજનરે; જાદવ સહિત સોભે છે જુ-
ગજીવનરે સાત પાંચ સોપારી શ્રીફળ અપારરે વરજીનેતો
ઘોડીની વેળા થાયરે.

રાગ દેશી ઘોડલીનો કડવાં ૮૨

અનીહાંરે અનિરૂધજીની ઘોડલી. ટેક.
અંતરીક્ષથી ઘોડી ઉતરીરે પુજીયે કુમકુમ ફુલ ચંચ
ળ ચરણે ચાલતીરે એનુ કોઇ ન કરી શકે મુલ, અનિ
રૂધજીની ઘોડલી. મોરડે મોતી જડયાંરે હિરા જડીત્ર પલા
ણુ રત્ન જડીત જેનાં પેંગડાંરે, તેનાં વેદ કરે છે વખાણ
અ૦ ૨ અંગ જેનું અવનવું ઝગકે તે ઝાક ઝમાળ
ઝબુકે જેમ વીજળીરે, તેને કંઠે છે ઘુઘરમાળ. અ૦ ૩
દેવ દાનવ માનવીરે જોઇ હરખ્યા તે સુંદીર શ્યામ થન
ક થનક ચલતીરે એનુ પંચકલ્યાણી નામ અનિરૂદ્ધ થા
ય અસવાર પાનના આપ્યાં બીડલાંરે ઉપર શ્રીફળ સાર
અનિરૂધ. ૫ હિંડે હળવે હાથીયોરે ઉલટ અંગ ન માય,
સુરી નર મુનીવર જાય વારણેરે આગળ ઈંદ્ર રહ્યા છ
ડીદાર અનીરૂધ સનકાદિક શિર છત્ર ધરેરે; નારદ વેણા
વાય ચંદ્ર સુરજ બેઉ પોગડેર આગળ વેદ ભણે બ્રહમા
અનીરૂધ૦ ૭ વાંજાં છત્રીસ વાજતાંરે નગર અને પરદેશ
લોક સરવે જોવા મળ્યુરે જોવા મળ્યુ શોણીતપુર દેશ, અ

નિરૂધ૦ રાવે નગર શોહરાવીયુરે શોહરાવી છે વાટ ધજા
પતા જળહળેરે સૌહરાવ્યા શોણીતપુરના હાટ. અનિરૂધ૦
દેવ સરવે ત્યાં આવીયારે જશ બોલે બંદીજન જાચક ક
રે બહુ જાચનારે, જેને હરી ટાળે નીરધન અનીરૂધ ૦ રા
ગણુ દીવો કર રૂક્ષમણીરે લુણ ઉતારે બેની ધીર ગ્યાન
કુરે છે અપછરાએ, ત્યાંતો જોવા ઇચ્છે જદુવીર અની૦
એવી શોભાએ વર આવીયારે તોરણે થયા વર રાય, સા
લો છાંટે છાંટણાંરે મળી માનુની મંગળ ગાય, અની૦ મુ
શળમુશળ રવઇયોરે, સરીયો સંપુટ ત્રાક, ઇંડી પીંડી ઉ
તારતાંરે વરનુ ત્રીલક કરી તાણ્યુ નાક અ૦ ૧૩ નાચે અ
પ્સરા ઇંદ્રનીરે, નારદ તુમર વાય, મધુરી વેણા વાજતી
રે એવો આનંદ ઉછવ થાય અની૦ પુખતા આવી પ્રેમ
દારે, માંથે મેલી મોડ રામણુ દીવો જળહળેરે રૂક્ષમણી
ગે ઘાલ્યો મોડ. અની૦ ગળે ધટ ઘાલી તાણીયારે આ
ણ્યા માહયરા માંય આડા અંપુટ દેવરાવીયારે ત્યાં વર
ત્યો છે જેજેકાર. અની૦ ઘોડી ગાયને સાંભળે તેને ગં-
ગા કેરૂ સ્નાન, વાંઝીયો પામે પુત્રનેરે નીરધનીયો પામે ધ
ન અની૦ ૧૭

રાગ ધોળ કડવાં. ૮૩

બાણાસુર પખાળે થઈ શોભા ઘણેરીરે, ત્યાંતો બાણા
વતી નામ વરૂણ. શોભા ઘણેરીરે. ૧ તાંતો પેહેલુ મંગ
ળ વરતાય, શો૦ પેહેલે મંગળ સોનાના દાન અપાય શો.
દાન લેછે ભ્રમનો સંતાન શો૦ ત્યાંતો બીજુ મંગળ વર
તાય શો૦ બીજે મંગળ ધેનુનાં દાન અપાય શો૦ ત્યાંતો
ત્રીજુ મંગળ વરતાય શો૦ ત્રીજે મંગળ હસ્તીનાં દાન
અપાય શો૦ દાન લેછે બ્રાંમ્હણ તણો સંતાન શો૦ ત્યાંતો

ત્રીજુ મંગળ વરતાય શો૦ ચોથે મંગળ કન્યાના દાન અ
પાય શો૦ ત્યાંતો વરત્યાં છે મંગળ ચાર શોભા૦ આપે
ગરથ સહિત ભંડાર શો૦ લાવે બાણુમતી કંસાર શો૦
ત્યાંતો પીરસે છે ચાર વાર શો૦ તાંતો આરોગે નરનાર.
શો૦ ત્યાંતો દુધડે સ્નાન કરાવે શો૦ ચાર શોભાગ્યવંતી
બોલાવે શો૦ ઓખા શોભાગ્યવંતી કહેવરાવે શો૦ ઓખા
અનિરૂદ્ધ પરણીને ઉઠયાં શો૦ તાંતો સોનઇયે મેરૂ તૂઠયા
શોભા૦

રાગ પરજ કડવાં ૮૪

બાણાસુર ગોરવ નોતરે, સહુકો સાથશુંરે સાથે જમણ
ની શી રીત હળધર ભ્રાતશુંરે શ્રી કૃષ્ણ પ્રણામ હળધર
ભ્રાતશુંરે તમો ગોરવ વેળા પધારજો સહુકો આવજોરે સા
થે માણસની શી રીત. ગમે તેને લાવજોરે વેવાણો ઘર
માં ગઇ, જ્યાં વર માવડીરે તેના કુમકુમ રોળ્યા પાય,
જઇ પાયે પડીરે, અનિરૂધની માવડી બોલીયાં રીત અમા
રડીરે તમારી પરઠણ જોઉ, મનાવું ગોરડીરે બાણુમતી
બોલીયાં રીત અમારડીરે ગોરવ મનાવીને ચાલીયાં મનશું
માલતાંરે, હલ હલ કરો રસોઇ રાંધણ ચાલતાંરે જમન
બહુ પ્રકારની ગણતાં કાંઇ નવ લહુરે કાંઇ વસ્તુ અનેક
ગણતાં સહુ કહુરે જાદવ કેરી જોડ, સહુકો સાથશુંરે આ
વ્યા શ્રી કૃશ્ન મહારાજ છપન કરોડશુંરે વેવાઇની વાત
કાંઇક સાંભળીરે ભોજન કરવા ઠામ, જુગતીયો ભલીરે આ
જ્ઞા આપી રાય, સહુકો બેઠા થયારે એતો સ્નાન કરી
મંદીરમાં ગયારે સ્મરણ કીધું નાથનું, બેઠા બેસણેરે આ
સણીયા તકીયા ઘણા ઝારાને લોટડારે મહી બેસણ બહુ
વીવેક હીસે ફુટડારે બાવન પરની થાળી સોનાના વાડકારે

પીરસનારી પ્રમાણુ. જમનારા બાડકારે ખાંડ પકવાનના
મેવા બહુ ઘણારે પુરણને દુધપાક સાકરીયા ચણારે ગોટા
ટા ગળ્યાં તડમુચાં આંબા સાખશુંરે, પીસ્તાંને અખરોડ,
ડાડમ દ્રાખશુંરે તળસાંકળી મોળાં દહીથરાં શેવ છુટી ક
ળીરે ખોબલે પીરસે ખાંડ મરકી બેવડીરે, ખાજાં જલે
બીરેશમી, દળીયાં મશઅશેરે ઘેબરને મોતીચુર જમતાં સ
હુ હસેરે મગદળને મેસુર, પેંડા લાવીયારે પકવાન બીજાં
અનેક, લાપ્પણશી ભાવીયારે બાટ બંધટા રાંધ્યા, માંહે
ખાંડ ભેળીરે ગવરીનાં તાવ્યાં ઘી શેવો ગળગળીરે સેવ
ગળી કંસાર પોળી પાતળીરે. શાકની મીઠાશ આંણ્યા ક
ચોળે ભરીરે જમવા બેઠી જાદવની નાર બાપડીરે માલ
પુવાને માને ગળી ગલપાપડીરે. જમવા કેરી જુગતી કે
રાં રસ કાતળીરે તેના ઉપર વાળી પોળી છે પાતળીરે,
આરીયાં તુરીયાંને શાક સમારીયાંરે કાલેરાં કંકોડાં પંડો
ળાં પ્રેમે વઘારીયાંરે, મુળા મેથી મોઘરી મરીર આણી
યાંરે મગ મઠ ચોળાને ગવાર શીંગશું આણીયારે, ઝાઝે
શરશીયે વઘાર્યાં બહુ હીંગશુંરે આરીયું કોળું વડીનાં રાય
તાં તીખાં તમતમાંરે, છમકારયાં બહુ ખાટાં રાખ્યાં છ
મ છણાંરે અથાણાં બહુ ભાતનાં કેરી કેરશુંરે. આદુ લીં
બુ શરશીયે, કરમદાં રાયશુંરે, શીતળ જળ ફેરવોને ત
રપાં પીયેરે, કોડીયાં ચલાણાં માંહે અથાણાં લીયેરે દાળ
ભાત જમવા કઢીનો સરડકોરે, તેના ઉપર સાદ પાપડનો
બરડકોરે ક્મોદમાં કેસર ભેળાં સકરાને ગમેરે, દાળ ચં
પાનો દાંડ આગગાં સહુ જમેરે, ઘેણુની છાશો નીરમ
ળી કુરશો કરમળોરે તેના ઉપર દહીંને જીરા લુણ જેમ
દહે ભલોરે લવીંગ સોપરી એલચી પાન સાગારીયાંરે

ટેમ્બીડલે બાંધ્યું પાન સહુને આશીયાંરે સાજન હતું શ્રી ૮
પ્રભુનુતસરવેજ મધુરેમાલણપ્રભુરૂગનાથએટેલે વહાણ થયુરે.

રાગ પેરામણીનો કડવાં ૮૫

આપ્યુ મુકયુ સરવે પોકયુ કન્યાને વળાવો મારા નવલા વેવઇઓરે, રથ ઘોડાને પામરીઓ સઉ જાદવને બંધાવો મારા નવલા વેવાઇયો જરકશી જામા તમે કૃસ્નને પેહેરાવો. મારા નવલા વેવઇઓ. પંચ વસ્ત્રને શણુ ગારતમે જમાત્રને આપો મારા૦ દક્ષણીના ચીર રાણી રૂક્ષમણીને આપો મારા૦ જરી મુગટને શાલ દોશાલા જાદવને તમે આપો મારા૦ સાળુ ઘરચોળાં ને લાટ ઘરેણાં રતી સતભામાને આપો મારા નવલા વેવઇઓ. પાટણના પળાં રાણી જામ્બુવંતીને આપો મારા નવલા વેવઇઓ.

વલણ,

પેહેરામણી પુરણ થઇ, હઇડે હરખ ન માયરે; કન્યાલેડી કોડે કરી, હવે કૃષ્ણ દ્વારીકાં જાયરે.

રાગ વેરાડી કડવાં ૮૬

ઓખા ચાલી ચાલણ હાર, સઘેરો વળાવા સંચરી ઓખા ઉભી રેહે મળતી જન માને વાહાલી દીકરી. કોઇ લાવે એકાવળ હાર, લાવે સોનાના સાંકળા. કોઇ લાવે સોળ શણગાર ઓખા બાઇને પેહેરવા, ઓખા તે વળતાં બોલીયાં કાંહ્યે બાઇરે ચિત્રલેહા ઓરી આવ લાવ્યાં વાલીરે આલે સોનાના સાંકળાં બોલ્યાં બાઇરે શું કરૂ સોનાના સાંકળા બોલ્યા બાઇરે તારા ગુણ આશીગળ થાઉ બોલ્યા બાઇરે નીત નીત ગોમતીને રણછોડ આવ્યાં નાહીરે ત્યાં ગુજને સંભાળજો બોલ્યાં બાઇરે એટલે પોહોચે મનના કોડ, લગ્યાં વાલીરે.

રાગ ઢોળ કડવાં ૮૭

આણા આઠતો સાસરીએ હવે જાયરે, માનની તો મ ીને મંગલ ગાયરે રથ આગે પઇડુ ત્યાં શ્રીફળ સીંચાય રે આપ્યા બાઠને લાડ કચોળુ અપાયરે. ઓખાબાઇને શી ખામણુ દેછે માયરે,

રાગ શીખામણ કડવાં ૮૮

સાસરીયાના સાથમાં તું ડાહી થજે દીકરી હું તુજને શીખામણ દેઉ, તે રખે જતી વીસરી સાસરીયાના સાથ માં હળવે હળવે ચાલીયે સાસરીયાના સાથમાં ખોળે ખા વું ન ઘાલીયે, સાસરીયાના સાથમાં કંઈ સારૂ માલીયે; સાસરીના સાથમાં ઘુંઘટો આછો તાણીયે, સાસરીના સા થમાં સસરો બેઠો હોય તો પિતાને ઠેકાણે જાણીયે સાસ રીના સાથમાં કુવે વાત ન કીજીયે સાસરીના સાથમાં પ રપુરૂષ આવતો હોય તો વાત કરતાં બીહીયે, સાસરીના સાથમાં સાસુને ગાળ ન દીજીયે, સાસરીના સાથમાં ફુકી પાણી નવ પીજીયે, સાસરીના સાથમાં પરપુરૂષથી હસી તાળી નવ લીજીયે બેહુજીને પરમેસ્વર જાણી પગ ધોઇ ધોઇ પીજીયે.

રાગ ઉદ્દાણુરાની આશા કડવાં ૮૯

આવ્યો આવ્યો દ્વારીકાંનો ચોર લાખેણી લાડી લે વ ળ્યોરે, જેણે વગડે ચાર્યાં ઢોર લાખે૦ શ્રી રાધા રામ કી સોર લા૦ હારયો હારયો બાણાસુર રાય કલ્યાણરાય જી- તીયારે; વેગે વહીને આવ્યા છે દ્વારીકાંની માંહે કેશવ રાય જીતીયારે રાણી રૂક્ષમણીએ વધાવીને લીધા ત્રીકમ રાય જીતીયારે તેનો પુરાણુ પ્રસિધ્ધ ઢોંગરાગલ જીતીયારે;

તેતે ગોત્રજ આગળ જાય કલ્યાણરાય છતીયારે, બનેને હા થ કાંકણ મીંઢળ છોડાય કલ્યાણરાય છતીયારે.

રાગ ઢોળ મંગળ કડવાં ૯૦

તારા બાપનો બાપ છોડાય છોગાળા દોરડો નવ છુટે તારો ક્રષ્ણ વડેરો તેડાવ છબીલા દોરડો કેમ છુટે તારો રૂક્ષમણી માત તેડાવ છબીલા૦ તારો પ્રદયુમન તાત તેડાવ છબીલા૦ તારી રૂતુમતી માત તેડાવ છબીલા૦ અ ગ્નીવાળી ગંગા તે કેમ છુટી જાય છ૦ તારો બળભદ્ર કાકો તેડાવ છબી. તારી રેવતી કાકી તેડાવ છબી. અનીરૂધે બાંધી ગાંઠ દોરડો ઓખા છોડવા જાય છબીલી દોરડો કેમ છુટે કેમ છુટે તારો બાણાસુર તાત તેડાવ હે લાડી તારી બાણુ ગતી માત તેડાવ હો લાડી તારો શંકર તાત તેડાવ હો લાડી દોરડો કેમ છુટે તારો ગણપત ભ્રાત તેડાવ હો લાડી દોરડો કેમ છુટે તારી સુધબુધ બેનડી તેડાવ હો લાડી દોરડો કેમ છોડે દોરડો તે જાદવ જુવતી ગાય છબીલી દોરડો કેમ છુટે બેહા ગાંઠ તે ધ ડ કરીને તે કેમ છુટી જાય છબી દોરડો કેમ છુટે;

રાગ ધન્યાશ્રી કડવા ૯૧.

રીતભાત પરિઠણ કરીને ઉઠયા કૃષ્ણના તનજિ નવુરે મંદીર વસતાને ત્યાં, આપ્યુરે બોવનજિ ૧ એકવારશ્રી કૃષ્ણે ઓખાને, ખોળા માંહે બેસારીજિ માગવુ હોયતે માગી લેજો દું છે વહુવર અમ રીરે મારા બાપને એક હીરો તેનુ ગયાસુર નામજિ બાણાસુરનો ગયાસુર વંશ વધારણ હારજિ કહી કથાને સંદેહ ભાગ્યો, પરીક્ષત લાગ્યો પાયજિ. શુકજિ આમને પાવન કીધા સંભળાવ્યો મહિમાયજિ, આરાધુ ઈષ્ટ ગુરૂદેવને ગણપતીને લાગુ પાયજિ. મો

તા વકતા સમજવા કહે કવીતા કરજાકજિ, બાવેંવરીસ
કુ બોલજો જે જે શ્રીરણછોડજિ. ૬

કડવું ૯૨

ઇતિ શ્રી ભાગવતે મહાપુરાણે દસમસ્કંધે શ્રીશુકદેવ પ
રિક્ષત સંવાદે પ્રેમાનંદકૃત ઓખાહરણ સંપુર્ણ સમાપ્ત.

શ્લોક.

અચ્યુતં કેશવં રામનારાણ્યં ।। કૃષ્ણ દામોદરં વસુદેવહરે ।।
શ્રીધરં માધવં ગોપીકા વલભં ।। જાનકી વિનાયકં રામચંદ્ર
ભજેત. ।। ૧ ।।

સમાપ્ત.